

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

**“ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้
สำหรับผู้ใหญ่ ในเขตภาคตะวันออก”**

**“The Attitude of Group Tutors - Teachers towards Adult Learning
Theory in the Eastern Region”**

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

**ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร**

ตุลาคม ๒๕๔๑

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากเงินรายได้มหาวิทยาลัยประจำปี ๒๕๔๐

15 ธ.ค. 2541

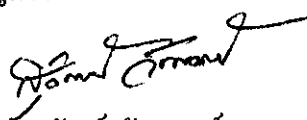
คำนำ

งานวิจัยนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความร่วมมือและช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่ายด้วยกัน ผู้วิจัยขอขอบคุณฝ่ายวิจัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยจากเงินรายได้ประจำปี 2540 เมื่อโครงการวิจัยนี้ได้รับการอนุมัติแล้ว ผู้วิจัยจึงได้จัดทำเครื่องมือวัดทัศนคติและได้รับการช่วยตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน จึงขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบคุณครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกท่านที่ได้กรุณาช่วยตอบคำถามในการวิจัยนี้ โดยเฉพาะหัวหน้า สบอ. ทุกท่านที่ได้ประสานการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูประจำกลุ่ม ทั้งนี้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์สาธิต เจริญรัตน์ แห่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดระยอง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS/PC ต้องขอขอบคุณ รศ. สำอางค์ งามวิจิตร ซึ่งได้ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง และขอขอบคุณ ศ. ดร. ผดุง อารยะวิญญู ที่ได้ช่วยกรุณาตรวจแก้ไข Abstract ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ภาระทางด้านการลงทะเบียนข้อมูลและการเตรียมข้อมูลในบทที่ 4 ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก น.ส. จันทร์ทิพย์ ว่องประเสริฐ นิสิตปริญญาโทการศึกษาผู้ใหญ่ สำหรับการพิมพ์ต้นฉบับรายงานการวิจัยนี้จนเสร็จสมบูรณ์เป็นเพราะความสามารถของ น.ส. เบญจรัตน์ สุขลิ้ม จึงขอขอบคุณผู้ช่วยเหลือทั้ง 2 ท่านไว้ ณ โอกาสนี้

งานวิจัยนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากความสนใจในตัวทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ตามทฤษฎีของโนลส์ (Knowles) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเรียบเรียงไว้ในหนังสือ “จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่” และได้ใช้สอนนิสิตสาขาการศึกษาผู้ใหญ่มาตั้งแต่ปี 2525 ผู้วิจัยจึงมีความศรัทธาในตัวทฤษฎีศาสตราจารย์โนลส์เป็นอย่างมาก หนึ่งในช่วงที่กำลังทำงานวิจัยนี้ผู้เขียนก็ได้ทราบข่าวร้ายจากวารสาร “Adult Education Quarterly” ว่าท่านอาจารย์โนลส์ได้ถึงแก่กรรมไปแล้วเมื่อปลายปี 1997 ด้วยวัย 84 ปี ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะมีได้รู้จักท่านเป็นการส่วนตัว แต่จากการศึกษาผลงานทั้งหลายของท่าน ผู้วิจัยก็ยึดถือและยกย่องท่านเป็นปรมาจารย์ทางการสอนผู้ใหญ่ท่านหนึ่ง ดังนั้นถ้าหากผลการวิจัยนี้จะมีประโยชน์และคุณค่าต่อวงการการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียนของไทยต่อไปแล้ว ขออุทิศคุณความดีเหล่านี้มอบแด่ท่านศาสตราจารย์โนลส์ อย่างไรก็ดีงานวิจัยนี้คงมีจุดบกพร่องบางประการอยู่บ้าง ผู้วิจัยขอน้อมรับคำวิจารณ์จากท่านผู้รู้ทุกท่านด้วยความเต็มใจ เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป ซึ่งจะได้นำพัฒนา “การเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป”

(รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

31 ตุลาคม 2541

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ในเขตภาคตะวันออก” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยทำการศึกษาเกี่ยวกับครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่ปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างภาคเรียนที่ 2/2540 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ตามแนวคิดของโนลส์ (Knowles) และเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลตามตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิทางการศึกษา สภาพการทำงาน การอบรมก่อนการปฏิบัติหน้าที่ ประสบการณ์ สถานที่ทำการพบกลุ่ม ตลอดจนรวบรวมข้อเสนอแนะและอุปสรรคในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลในเขตภาคตะวันออกทั้ง 9 จังหวัด จำนวนรวมทั้งสิ้น 2,954 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นโดยใช้สถานที่พบกลุ่มในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมือง เป็นกรอบในการสุ่มตัวอย่าง โดยมีจำนวน 602 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบวัดทัศนคติแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และแบบสอบถามปลายเปิด สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นได้ใช้การคำนวณโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/PC สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าคะแนนที (t - test) ค่าคะแนนเอฟ (F - test) และวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยโดยสรุปมีดังนี้ คือ

1. ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้โดยมีทัศนคติในด้านผู้ใหญ่อต้องการเป็นผู้นำตนเอง และด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์อยู่ในระดับดี สำหรับทัศนคติในอีก 3 ด้านคือ ด้านความต้องการและความสนใจ ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลตามตัวแปรอิสระ ปรากฏว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส สภาพการทำงาน ประสบการณ์ และสถานที่ในการพบกลุ่มต่างก็มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีวุฒิการศึกษาและการอบรมก่อนการปฏิบัติหน้าที่ต่างกันมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

3. สำหรับข้อเสนอแนะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อการสอนผู้ใหญ่และ
ปัญหาในการปฏิบัติงาน จากผู้ตอบปัญหาปลายเปิดนี้จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 38.87 โดย
สามารถเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาและข้อเสนอแนะได้ดังนี้ คือ ด้านตัวนักศึกษา ด้านสื่อ
การเรียนการสอน ด้านสถานที่พบกลุ่ม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านการ
วัดผลประเมินผล ด้านครูประจำกลุ่ม

Abstract

The purpose of this research, which is entitled "The Attitude of Group Tutors - Teachers Towards Adult Learning Theory in the Eastern Region", was twofold; to survey the attitudes of the group tutors - teachers towards Knowles's adult learning theory, and to compare their attitudes classified by gender, age, marital status, educational qualifications, working conditions, prior training, experience and meeting place. In addition, problems in working with adult learners were suggested and recommendations were made.

The population for this study consisted of 2,954 group tutors - teachers from a provinces in the eastern part of Thailand in the 2nd semester of the academic year 1997. The sample was composed of 602 group tutors - teachers drawn from the above population using the stratified sampling technique.

The instruments employed in the data collection included the Attitude Test, a Likert type with 5 point scales, and an open - ended questionnaire. The statistics utilized in the data analyses were percentage, mean, standard deviation, t - test and F - test, using the SPSS/PC.

The findings were as follows :

1. The attitudes of the group tutors - teacher towards the adult learning theory was, as a whole, at the moderate level. When looking into more details, it was found that their attitudes in the areas of Self - Directing, Analysis of Experience were at the high level while other three areas, namely; Needs and Interests, Self - Directing, and Individual Difference were at the moderate level.

2. When comparisons were made in accordance with the independent variables, it was concluded there was no significant difference in the attitudes among gender, age, marital status, working conditions, experience and meeting place of the group tutors - teachers. However, those with differing educational

qualifications, prior experience, showed difference in their attitudes towards adult learning theory, significant at .01 and .05 level respectively.

3. Recommendations, made by 234 group tutors - teachers in the distance learning programs, accounting for 38.83 per cent of the total group tutors - teachers were made and problems were identified, which could be ranked, as far as areas were concerned, as follows : students themselves, instructional media, meeting place, learning activities, curriculum, measurement and evaluation and group tutors - teachers respectively.

สารบัญ

คำนำ

บทคัดย่อ

Abstract

สารบัญ

บัญชีตาราง

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
	ขอบเขตการศึกษาสั้นกว่า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	ความหมายของทัศนคติ	8
	คุณลักษณะของทัศนคติ	9
	ความสำคัญและหน้าที่ของทัศนคติ	10
	สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการวัดทัศนคติ	11
	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกล	12
	บทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	15
	ครูผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียน	17
	ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่	20
	หลักจิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่	21
	หลักการสอนผู้ใหญ่	22
	ข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการสอนผู้ใหญ่	23
	บทบาทของครูในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่	26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
	สมมุติฐานการวิจัย	35
3	วิธีดำเนินการวิจัย	37
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	39
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	43
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	44
ตอนที่ 2 ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลต่อทฤษฎี การเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ตามแนวคิดของโนลส์ทั้ง 5 ด้าน	46
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามตัวแปร	54
ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	61
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	73
สรุป	73
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	73
สมมุติฐานการวิจัย	74
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	74
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	74
การเก็บรวบรวมข้อมูล	75
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	75
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	76
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	88
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย	97
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	102

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูประจำกลุ่มในแต่ละจังหวัด	38
2	กลุ่มตัวอย่างครูประจำกลุ่มในเขตและนอกเขตอำเภอเมือง	38
3	จำนวนครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล จำแนกตามข้อมูลส่วนตัว	44
4	ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้ สำหรับผู้ใหญ่ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมเป็นรายด้าน	46
5	ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้ สำหรับผู้ใหญ่ ด้านความต้องการและความสนใจเป็นรายข้อ	47
6	ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้ สำหรับผู้ใหญ่ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่	48
7	ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้ สำหรับผู้ใหญ่ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์	50
8	ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้ สำหรับผู้ใหญ่ด้านผู้ใหญ่อุปสรรคการเรียนรู้	51
9	ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้ สำหรับผู้ใหญ่ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล	53
10	เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลตามเพศ	54
11	เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลตามอายุ	55
12	เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามสถานภาพสมรส	56
13	เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามวุฒิการศึกษา	57
14	เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามสถานภาพการทำงาน	58
15	เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามการอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม	59
16	เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม	60

17	เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามสถานที่ทำการพบกลุ่ม	61
18	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ในด้านตัวนักศึกษา	62
19	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ในด้านสื่อการเรียนการสอน	63
20	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ในด้านสถานที่พบกลุ่ม	64
21	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	64
22	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ในด้านหลักสูตร	65
23	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ในการวัดผลประเมินผล	65
24	ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ในด้านครูประจำกลุ่ม	66
25	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ด้านสื่อการเรียนการสอน ..	67
26	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน	68
27	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ด้านหลักสูตร	69
28	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ด้านการวัดผลประเมินผล ..	70
29	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ด้านครูประจำกลุ่ม	71
30	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ด้านอื่น ๆ	72

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพของประชาชนนอกระบบโรงเรียน อันเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งมีจำนวนหลายล้านคน และบุคคลเหล่านี้ส่วนมากเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและสังคม นอกจากนี้การศึกษานอกระบบโรงเรียนยังมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการชดเชยโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนซึ่งมีความหลากหลายทั้งทางด้านการประกอบอาชีพ สภาพการทางเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2537 (ข) : 1)

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนดำเนินการอยู่โดยความเห็นของกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งแต่ละระดับมีวิธีเรียน 3 วิธีเรียน คือ วิธีเรียนแบบชั้นเรียน วิธีเรียนแบบทางไกล และวิธีเรียนแบบตนเอง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536 : 1)

การศึกษาทางไกลเป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่ง เหมาะสำหรับผู้มีภารกิจมากหรืออยู่ในชนบทห่างไกล ซึ่งไม่สามารถเรียนแบบในชั้นเรียนได้ มีหลักในการจัดคือ เป็นการเรียนโดยใช้สื่อประสม เป็นการเรียนระบบเปิดและเน้นการพึ่งพาตนเอง (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2533 : 6) นักศึกษาที่เรียนวิธีเรียนทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 นักศึกษาที่เรียนวิธีเรียนทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 ในแต่ละหลักสูตรประกอบด้วยหมวดวิชาบังคับหมวดวิชาเลือกและกิจกรรม โดยผู้เรียนจะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากสื่อประสม ได้แก่ สื่อหลัก สื่อเสริม และการพบกลุ่ม (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2533 : 8) โดยมีครูประจำกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการพบกลุ่มผู้เรียน เป็นผู้ให้คำแนะนำ ปรึกษา ชี้แนะแนวทางต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และเป็นผู้จัดประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535 : 26)

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนทางไกล ได้รับความนิยมจากผู้เรียนมากกว่าวิธีอื่น จากการประเมินผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ประจำปี 2537 พบว่าการจัดการศึกษาสายสามัญวิธีเรียนทางไกล มีผู้ลงทะเบียนเรียนทั่วประเทศ ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย รวม 1,514,951 คน ในขณะที่วิธีเรียนด้วยตนเอง มีผู้ลงทะเบียนเรียน 249,325 คน และวิธีเรียนแบบชั้นเรียน มีผู้ลงทะเบียนเรียนเพียง 142,669 คนเท่านั้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. ม.ป.ป. : 6)

จากการนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า การจัดการศึกษานอกโรงเรียนในช่วงที่ผ่านมา มักจะมุ่งเน้นในด้านปริมาณเป็นสำคัญ กล่าวคือ ได้ประชาสัมพันธ์แนะนำให้ประชาชนผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม แต่ด้านคุณภาพยังไม่ได้พัฒนาเท่าที่ควร เนื่องจากมีสภาพปัญหาและข้อจำกัดในปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพหลายปัจจัย ดังนี้

1. นักศึกษา นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์และวุฒิภาวะสูง แต่พลาดโอกาสทางการศึกษา มีภารกิจทางครอบครัว ไม่สามารถเรียนต่อได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อมาเป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ทำให้ไม่มีเวลามาเรียนโดยสม่ำเสมอหรือไม่เข้าสอบ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไปค่อนข้างต่ำ และบางคนยังขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

2. ครู กรมการศึกษานอกโรงเรียนมีครูในสังกัดจำนวนจำกัด แต่กิจกรรมต่างๆ มีหลากหลายกระจายอยู่ตามพื้นที่ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยครูจากหน่วยงานและเครือข่ายอื่น ๆ การกำกับดูแลไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร การมาปฏิบัติงานหน้าที่ของครูบางส่วนไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด มาปฏิบัติงานไม่เต็มเวลา ทำแผนการสอนไม่ต่อเนื่อง ทำให้มีผลต่อการเตรียมตัวสอนและการใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่ ขาดการให้การแนะนำนักศึกษา และการวัดผลระหว่างเรียนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลระหว่างเรียน

3. สื่อแบบเรียน สื่อแบบเรียนที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนของนักศึกษาและไม่มีจำหน่ายในท้องตลาด (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 4-5)

เนื่องจากครูประจำกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในกระบวนการเรียนการสอน ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล พุทธศักราช 2530 ทั้งนี้ด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ ประการแรก การเรียนด้วยวิธีเรียนทางไกลมีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากการเรียนในระบบโรงเรียน กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องศึกษาด้วยตนเองจากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ ก่อนที่จะมาเข้าร่วมกิจกรรมพบกลุ่ม ซึ่งเป็นหน้าที่ของครูประจำกลุ่มจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมนี้ ประการที่สอง คุณภาพการเรียนการสอนมีความเกี่ยวข้องกับครูประจำกลุ่ม เนื่องจากครูประจำ

กลุ่มได้รับมอบหมายหน้าที่ในลักษณะของผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ (Organizer) มากกว่าที่จะเป็นผู้สอน (Teacher) อันเป็นการขยายภารกิจของครูประจำกลุ่มให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น หากครูประจำกลุ่มไม่ได้ตระหนักในเรื่องนี้ ก็อาจจะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ ประการที่สาม ครูประจำกลุ่มสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเสรี ถึงแม้ว่าจะมีการควบคุมดูแลด้วยการนิเทศติดตามผลเป็นระยะ ๆ หรือให้รายงานผลการปฏิบัติงานโดยเสรี ยึดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ แต่ถ้าหากครูประจำกลุ่มไม่มีความซื่อตรง และไม่มีความจริงใจต่อหน้าที่แล้ว ก็อาจจะส่งผลเสียต่อการปฏิบัติงานได้ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ครูประจำกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาตามหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียน พุทธศักราช 2530 วิธีเรียนทางไกล

ผลการวิจัยของ รัตนา สิงขรรัตน์ (2540) เรื่อง “ปัญหาของครูประจำกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่ สายสามัญโดยวิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคกลาง” ได้ค้นพบสาระที่สำคัญของการวิจัย คือ ครูประจำกลุ่มมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญใน 3 ประเด็น ได้แก่ นักศึกษามีพื้นฐานความรู้แตกต่างกันมาก ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่สำคัญและจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และนักศึกษาไม่เตรียมตัวในการมาพบกลุ่มเพื่อร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน

จากผลการศึกษาค้นคว้าของนักการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียงชาวสหรัฐอเมริกา คือ โนลส์ (Malcolm S. Knowles) ได้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ (Adult Learning Theory) โดยที่แนวความคิดนี้ ในแวดวงของนักการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียนของประเทศไทยเราก็ได้ยอมรับแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ของ “โนลส์” ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ (สุวรรณ วัฒนวงศ์. 2538 : 138 - 139)

1. ความต้องการและความสนใจ (Needs and Interests) ผู้ใหญ่จะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ถ้าหากว่าตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา เขาก็จะเกิดความพึงพอใจ เพราะฉะนั้นควรจะมีการเริ่มต้นในสิ่งเหล่านี้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมทั้งหลายเพื่อให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้นั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ด้วยเสมอ

2. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ (Life Situations) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดีถ้าหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน (Life - Centered) ดังนั้นการจัดหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ควรจะต้องยึดถือสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่เป็นหลักสำคัญ มิใช่ตัวเนื้อหาวิชาทั้งหลาย

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analysis of Experience) เนื่องจากประสบการณ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ ดังนั้น วิธีการหลักสำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ ก็คือ

การวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของผู้ใหญ่แต่ละคนอย่างละเอียดว่ามีส่วนไหนของประสบการณ์ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้บ้าง แล้วจึงหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

4. ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง (Self - Directing) ความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของผู้ใหญ่ก็คือการมีความรู้ลึกต้องการที่จะสามารถนำตนเองได้ เพราะฉะนั้นบทบาทของครูจึงควรอยู่ในกระบวนการสืบหาหรือค้นหาคำตอบร่วมกันกับผู้เรียน (Mutual Inquiry) มากกว่าการทำหน้าที่ส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้ แล้วทำหน้าที่ประเมินผลว่า เขาล้อล่ตามหรือไม่เพียงเท่านั้น

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละบุคคลเมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้น การสอนนักศึกษาผู้ใหญ่จะต้องจัดเตรียมการในด้านนี้อย่างดีพอ เช่น รูปแบบของการเรียนการสอน (Style) เวลาที่ได้ทำการสอน สถานที่สอน และประการสำคัญ คือ ความสามารถในการเรียนรู้ในแต่ละขั้นของผู้ใหญ่ย่อมเป็นไปตามความสามารถของผู้ใหญ่แต่ละคน (Pace of Learning)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาค้นคว้าว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลจะมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ตามแนวคิดของโนลส์มากน้อยเพียงไร ทั้งนี้เพราะว่าแนวคิดดังกล่าวเป็นทฤษฎีที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ใหญ่ซึ่งถือได้ว่าเป็นหน้าที่และภารกิจอันสำคัญยิ่งของครูประจำกลุ่มทุกคน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ตามแนวคิดของโนลส์ทั้ง 5 ด้าน

2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลตามตัวแปรต่อไปนี้ เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิต่างการศึกษา สภาพการทำงาน การอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ ประสบการณ์ในการสอนผู้ใหญ่ สถานที่ทำการพบกลุ่ม

3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ และสภาพปัญหา - อุปสรรคที่ประสบในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ โดยวิธีการเรียนทางไกล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีในการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ เพื่อที่จะได้ใช้

เป็นแนวทางในการปรับปรุง - แก้ไข และพัฒนาไปสู่วิธีการเรียนการสอนทางไกลสำหรับผู้ใหญ่ที่เป็นสากล (International Adult Distance Learning Method)

ถ้าหากผลการวิจัยพบว่าแนวทางในการสอนผู้ใหญ่ตามทัศนะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลไม่เป็นไปตามที่นักศึกษาผู้ใหญ่ของไทยต้องการ ก็จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความสอดคล้องกับค่านิยม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีไทยได้ต่อไป

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1.1 ประชากร สำหรับประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลซึ่ง ทำหน้าที่สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ประจำภาคเรียนที่ 2/2540 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด โดยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,954 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มจากประชากรที่กล่าวถึงข้างต้น อาศัยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมตัวแปรอิสระทุกตัวที่จะใช้ในการวิจัย ซึ่งจะใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 700 คน (รายละเอียดวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอยู่ในบทที่ 3)

2. ตัวแปรที่ศึกษา จำแนกเป็น ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 อายุ

- 1) ต่ำกว่า 40 ปี
- 2) 40 ปีขึ้นไป

2.1.3 สถานภาพสมรส

- 1) โสด
- 2) สมรส

2.1.4 วุฒิการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 2) ปริญญาตรีและสูงกว่า

2.1.5 สถานภาพการทำงาน

- 1) เป็นครูประจำการ
- 2) ไม่ได้เป็นครูประจำการ

2.1.6 การอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม

- 1) ผ่านการอบรม
- 2) ไม่ผ่านการอบรม

2.1.7 ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม

- 1) น้อยกว่า 3 ปี
- 2) 3 - 5 ปี
- 3) 5 ปีขึ้นไป

2.1.8 สถานที่ทำการพบกลุ่ม

- 1) ในเขตอำเภอเมือง
- 2) นอกเขตอำเภอเมือง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะคิดของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ของโนลส์ 5 ด้าน คือ

- 1) ความต้องการและความสนใจ
- 2) สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่
- 3) การวิเคราะห์ประสบการณ์
- 4) ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง
- 5) ความแตกต่างระหว่างบุคคล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะคิดของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล หมายถึง สภาพความพร้อมของบุคคล และเป็นแนวโน้มในการแสดงออกของพฤติกรรม อันเนื่องมาจากการได้รับความรู้ ความเข้าใจ ค่านิยมทางสังคมและประสบการณ์เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งทักษะคิดของครูประจำกลุ่มทางไกลนี้สามารถวัดได้จากแบบวัดทักษะคิดที่ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมองค์ประกอบของทักษะคิดทั้งสามด้าน ในแต่ละข้อคำถาม (Item) ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ

(Cognitive Component) ด้านความรู้สึกรู้สึก (Affective Component) และด้านพฤติกรรมในการปฏิบัติ (Behavioral Component)

2. ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ หมายถึง กรอบแนวคิดที่ช่วยทำให้ได้ข้อสันนิษฐานที่สำคัญ ๆ ซึ่งเป็นกุญแจสำหรับศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ในการวิจัยนี้ได้ใช้แนวคิดทางทฤษฎีของโนลส์ (M. S. Knowles, 1978) โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ ความต้องการและความสนใจ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ การวิเคราะห์ประสบการณ์ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง และความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นที่ปรึกษาประจำกลุ่ม มีสถานภาพเป็นลูกจ้างชั่วคราว โดยทำงานในลักษณะกึ่งอาสาสมัคร เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาที่สมัครเรียนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิถีเรียนทางไกล ทั้งนี้ครูประจำกลุ่มอาจจะเป็นข้าราชการประจำที่สอนอยู่ในโรงเรียน หรือประกอบอาชีพอื่นหรืออาจจะยังไม่มีอาชีพที่แน่นอนก็ได้ โดยผ่านการอบรมตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิถีเรียนทางไกล และได้รับการแต่งตั้งจากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอให้ปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม โดยได้รับค่าตอบแทนจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ตนเองสังกัด

4. เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง อาณาเขตทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยที่จัดให้มีกิจกรรมและการบริการทางด้านการศึกษานอกโรงเรียน โดยเฉพาะด้านการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิถีเรียนทางไกล ทั้งนี้มีเขตครอบคลุมใน 9 จังหวัด คือ สมุทรปราการ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด นครนายก ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และสระแก้ว

5. สถานที่ทำการพบกลุ่ม หมายถึง สถานที่ซึ่งครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลใช้ดำเนินการพบกลุ่มกับผู้เรียน ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ โดยแบ่งออกเป็น

5.1 ในเขตอำเภอเมือง หมายถึง เขตที่ทำการพบกลุ่มในสถานที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของอำเภอเมือง หรือในตำบลที่เป็นที่ตั้งของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง

5.2 นอกเขตอำเภอเมือง หมายถึง เขตที่ทำการพบกลุ่มในสถานที่นอกเขตอำเภอเมือง และเป็นตำบลที่ไม่ได้เป็นที่ตั้งของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี หลักการ และแนวคิดที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดทางทฤษฎี (Theoretical framework) ตลอดจนเอกสารการวิจัย (Research literature) ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้อ่านและวิจัย โดยจะขอนำเสนอเป็นหัวข้อตามลำดับ ดังนี้คือ

1. ความหมายและความสำคัญของทัศนคติ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกล
3. บทบาท หน้าที่และคุณลักษณะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล
4. ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติเป็นความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำตามสถานการณ์ และอื่น ๆ รวมทั้งท่าทีที่แสดงออกที่บ่งถึงสภาพของจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นอกจากนั้นทัศนคดียังมีลักษณะเป็นนามธรรม และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการแสดงออกด้านการปฏิบัติ แต่ทัศนคติไม่ใช่แรงจูงใจ (motive) และแรงขับ (drive) หากแต่เป็นสภาพแห่งความพร้อมที่จะได้ตอบ (state of readiness) และแสดงให้ทราบถึงแนวทางของการสนองตอบของบุคคลต่อสิ่งเร้า (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526 : 1)

โดยสรุปอาจให้ความหมายได้ว่า “ทัศนคติ เป็นความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมซึ่งจะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก” จากคำจำกัดความนี้ พอจะแยกแยะองค์ประกอบของทัศนคติเป็น 3 องค์ประกอบด้วยกันคือ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526 : 3 - 4)

1. องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา (Cognitive Component)

ได้แก่ ความคิด ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการคิด ความคิดนี้อาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งแตกต่างกัน เช่น เมื่อคนหนึ่งพูดถึง หรือนึกถึง “รถยนต์” อาจจะนึกถึงรถยี่ห้อฟอร์ด หรือยี่ห้ออื่น ๆ ส่วนประกอบทางทัศนคติส่วนนี้แสดงให้เห็นชัดเจน เมื่อเรามองเห็นประโยชน์ที่ว่า “รถยนต์เป็น.....” หรือ “รถยนต์.....” ซึ่งการที่จะอธิบายถึงรถยนต์นั้น จะต้องมี

ความเข้าใจก่อนว่า “รสนิยม” มีความหมายต่อผู้พูดอย่างไร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับรสนิยมเป็นอย่างไรนั่นเอง

2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component)

เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจะเป็นตัวเรา “ความคิด” อีกต่อหนึ่ง ถ้าบุคคลมีภาวะความรู้สึกที่ดี หรือไม่ดี ขณะที่คิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ขณะเมื่อคิดถึงหรือนึกถึงรสนิยม (ซึ่งอาจจะออกมาในรูปลักษณะที่แตกต่างกัน) แสดงว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกในด้านบวก (positive) และมีความรู้สึกในด้านลบ (negative) ตามลำดับต่อรสนิยม

3. องค์ประกอบทางด้านการปฏิบัติ (Behavioral component)

องค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ หรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสม จะเกิดการปฏิบัติหรือมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ขับรสนิยม ซื่อ หรือให้คำชมเชยรสนิยม เป็นต้น

คุณลักษณะของทัศนคติ

นอกจากความหมายของทัศนคติที่ให้ความสำคัญกับสภาวะความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์อย่างหนึ่งอย่างใด หากมีสิ่งเร้าที่เหมาะสม รวมทั้งองค์ประกอบของทัศนคติทั้ง 3 องค์ประกอบดังกล่าวแล้ว ยังมีคุณลักษณะบางด้านที่นักจิตวิทยาทางทัศนคติจำนวนมากมีความเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นคุณลักษณะที่สำคัญซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ดังต่อไปนี้ (จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์, 2529 : 22 - 25)

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ประสบการณ์มีอิทธิพลอย่างมากต่อทัศนคติ การสะสมประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการประทะสังสรรค์ทางสังคม จะก่อให้เกิดทัศนคติต่อบุคคล

2. ทัศนคติมีคุณลักษณะของการประเมิน (Evaluative nature) ทัศนคติมักเกิดจากการประเมินความคิดหรือความเชื่อที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวกับสิ่งของ บุคคลอื่น หรือเหตุการณ์ ซึ่งจะเป็นสื่อกลางทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนอง

3. ทัศนคติมีคุณภาพและความเข้ม (Quality and Intensity) คุณภาพและความเข้มของทัศนคติจะเป็นสิ่งที่บอกระดับความแตกต่างของทัศนคติที่แต่ละคนมีต่อสิ่งต่าง ๆ

4. ทัศนคติมีความคงทนไม่เปลี่ยนแปลง (Permanence) การที่ทัศนคติคงทนและฝังแน่นลึกซึ้ง เนื่องจากสิ่งที่ประเมินมีความชัดเจนและถูกต้องแน่นอน รวมทั้งมีการสะสมประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้มานาน

5. ทศนคติต้องมีสิ่งที่หมายถึง (Attitude object) ทศนคติต้องมีสิ่งที่หมายถึงที่แน่นอน นั่นคือ ทศนคติต่ออะไร ต่อบุคคล ต่อสิ่งของ หรือต่อสถานการณ์ จะไม่มีทศนคติลอยๆ ที่ไม่ได้หมายถึงสิ่งใด และบุคคลจะต้องมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้น

6. ทศนคติดีลักษณะความสัมพันธ์ ทศนคติแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งของ บุคคลอื่น หรือสถานการณ์ และความสัมพันธ์นี้เป็นความรู้สึกงูใจ

ความสำคัญและหน้าที่ของทศนคติ (Function of Attitude)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 5 - 6) และจิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์ (2529 : 9) ได้กล่าวถึงประโยชน์และหน้าที่ของทศนคติว่าได้ให้ประโยชน์แก่คนเรดังต่อไปนี้

1. หน้าที่ให้ความเข้าใจ (Understanding or knowledge function) ทศนคติหลายๆ อย่างช่วยให้บุคคลเกิดความเข้าใจโลกและสภาพแวดล้อม ได้เรียนรู้ และเข้าใจการกระทำของบุคคลในสังคม สามารถอธิบายและคาดคะเนการกระทำของตนเองและคนอื่น

2. หน้าที่ป้องกันตนเอง (Ego - defense) มีอยู่บ่อยครั้งที่บุคคลจำเป็นต้องหาทางออกให้กับตัวเอง เพื่อความสบายใจ โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี หรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเอง

3. หน้าที่ในการปรับตัว (Adjustive function) ทศนคติจะช่วยบุคคลในด้านการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคม โดยปกติบุคคลมักจะคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับเป็นสำคัญ และจะพัฒนาทศนคติตามแนวทางที่คาดว่าจะสนองตอบความต้องการของตนได้

4. หน้าที่ในการแสดงออกซึ่งค่านิยมของตนเอง (Value expression) ทศนคติจะช่วยให้บุคคลได้แสดงออกซึ่งค่านิยมของตนเอง เช่น คนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตมาก ๆ ก็จะแสดงออกโดยการไม่ชอบพวคนอรรณฐ์บังหลวง

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2532 : 106) ได้กล่าวถึงความหมายของทศนคติไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

ทศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะแสดงออกให้เห็นจากคำพูดหรือพฤติกรรมที่สะท้อนทศนคตินั้น ๆ คนแต่ละคนมีทศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาน้อยแตกต่างกัน ทศนคติ แม้จะเป็นสิ่งที่เป็นามธรรม (Abstractions) แต่เป็นสิ่งที่เป็จริงเป็จริงสำหรับบุคคลที่มีทศนคตินั้น คนเราส่วนมากอาจจะมีทศนคติหลายอย่างร่วมกัน แต่ก็อาจจะมึบางสิ่งบางอย่างในสิ่งที่ร่วมกันนั้นแตกต่างกัน หรือตรงข้ามกับคนอื่นได้ บทบาทของทศนคติต่อพฤติกรรมของคนมีมาก แทบจะกล่าวได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตมนุษย์ขึ้นอยู่กับทศนคติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กเรื่องใหญ่ หรือเรื่องสำคัญมากมายเพียงใด เช่น การเมือง การสมรส ศาสนา นิธิย

การรับประทานอาหาร การศึกษา แฟชั่น การเลี้ยงดูบุตร ความมื่อคติทางเชื้อชาติ การคมนาคม เป็นต้น

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการวัดทัศนคติ

เนื่องจากทัศนคติมีความสำคัญ และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคลอย่างมากมา การศึกษาทัศนคติจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความรู้ที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวสามารถจะนำมาเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ โดยกระบวนการต่าง ๆ เช่น การสื่อสาร การโฆษณา การศึกษา การโฆษณาชวนเชื่อ การฝึกอบรม เป็นต้น ซึ่งในการวัดทัศนคตินั้น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2532 : 106-107) ได้สรุปประเด็นสำคัญ ๆ ไว้ดังนี้

ในการศึกษาวัดทัศนคติ สิ่งทีพึงระมัดระวังมากที่สุด คือ แนวความคิดในการวัดทัศนคติของนักวิจัยที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับทัศนคตินั้น ๆ อาจมีผลทำให้เราวัดทัศนคติอย่างผิด ๆ โดยไม่ได้ตั้งใจหรือวัดบางส่วนของทัศนคติเท่านั้น หรือวัดทัศนคติหลายเรื่องพร้อม ๆ กัน ทั้ง ๆ ที่ต้องการวัดเพียงเรื่องเดียว ปัญหาที่สำคัญ คือ เราไม่สามารถจะกำหนดไว้อย่างแน่นอนหรืออย่างแน่ชัดจากการอ่านคำถามเกี่ยวกับทัศนคติว่า ข้อความเกี่ยวกับทัศนคตินั้นจะมีองค์ประกอบของทัศนคติอื่นแฝงด้วยหรือไม่ นอกจากนั้นเมื่อเราต้องใช้ข้อความต่าง ๆ หลายข้อความเพื่อวัดทัศนคติ เราจะต้องรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทัศนคตินั้น ๆ ซึ่งในบางครั้งเราไม่สามารถบอกได้จากความไม่สอดคล้องกันของข้อความที่ใช้ หากเราไม่ได้ทำการศึกษาถึงแนวคิดและวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้วัดทัศนคติ นักวิจัยจึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาการวัดทัศนคติที่ถูกต้อง

ในด้านการวิจัย แนวความคิดเกี่ยวกับคุณสมบัติของทัศนคติยังเป็นเรื่องที่มีผู้คนสับสน และยังมีความสับสนอยู่มาก บางคนมีแนวความคิดว่าทัศนคติมีมิติเดียวและมีสเกลการวัดแบบเส้นตรง (จากการเห็นด้วยไปสู่ความเป็นกลาง และไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับสิ่งที่ศึกษานั้น) จึงพยายามที่จะกำหนดตำแหน่งของทัศนคติของบุคคลบนเส้นตรงต่อเนื่องในลักษณะที่บ่งชี้ให้เห็นว่าบุคคลผู้นั้นมีความเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใด โดยปกติมักจะใช้คะแนนหรืออันดับเป็นเครื่องกำหนด แนวความคิดดังกล่าวอาจไม่ถูกต้อง เพราะทัศนคติอาจมีหลายมิติก็ได้ เพราะไม่มีอะไรมายืนยันได้ว่าคำตอบรับ หรือคำตอบปฏิเสธจะนำมารวมหรือเปรียบเทียบกันได้ เช่น การปฏิเสธที่จะไม่ยอมรับ ไม่ได้หมายถึงการยอมรับ อาจจะมีองค์ประกอบอื่น ๆ มากกว่านั้น

นอกจากประเด็นในด้านเนื้อหาสาระและมิติแล้ว ทัศนคติในแต่ละเรื่องของแต่ละบุคคลยังมีความเข้มข้นไม่เหมือนกัน คนบางคนอาจมีเพียงแต่ความรู้สึกไม่ชอบการทรมานสัตว์ แต่ไม่รู้สึกรุนแรงหรือให้ความสำคัญแก่มันมาก แต่คนบางคนความรู้สึกในเรื่องเดียวกันนี้รุนแรงมากจน

กลายเป็นผู้นำของการเคลื่อนไหวสมาคมต่อต้านการทารุณสัตว์ เป็นต้น บุคคลประเภทหลังนี้ จะแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถามอย่างรุนแรง หรือเข้มข้นสูงกว่าบุคคลประเภทแรก

นอกจากนั้นแล้ว ทักษะคติบางอย่างอาจมีความคงทนอยู่ได้นานกว่าทัศนคติอื่น เช่น ความเชื่อและทัศนคติเกี่ยวกับระบบครอบครัว เปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าทัศนคติต่อสิ่งบันเทิง เป็นต้น และในทัศนคติบางเรื่องก็เฉพาะเจาะจงมีเงื่อนไขมากกว่าทัศนคติต่อเรื่องอื่น

สิ่งที่สำคัญกว่านั้น คือ คนบางคนอาจไม่มีทัศนคติ ความรู้ความคิดเห็นในเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษามาก่อนเลย ผู้ที่ทำการวิจัยจึงควรระมัดระวังเมื่อทำการศึกษาทัศนคติ โดยคำนึงถึงคุณสมบัติต่าง ๆ ของทัศนคติตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เช่น ความจริงจัง หรือผิวเผินของทัศนคติของแต่ละบุคคล ความเข้มข้น และการเปลี่ยนแปลงได้ของทัศนคติที่ศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกล

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงปรัชญาการศึกษาทางไกล วิธีการเรียนทางไกล ความหมายและหลักการการศึกษาทางไกล ตลอดจนสื่อการสอนทางไกลต่อไป

ปรัชญาการศึกษาทางไกลของการศึกษานอกโรงเรียน

ปรัชญาการศึกษานอกโรงเรียนเป็นการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้คิดเป็น การที่ผู้ใดจะคิดเป็นหรือไม่นั้นไม่มีผู้ใดทราบได้ นอกจากตัวบุคคลนั่นเอง เพราะเป็นนามธรรม เป็นความรู้สึกของแต่ละบุคคล ดังนั้นการศึกษาผู้ใหญ่จะพยายามจัดการศึกษาไปสู่ความคิดเป็นนั้น จะทำให้แต่เพียงให้กระบวนและทักษะในการคิดอันจะนำไปสู่การคิดเป็น โดยอาศัยพื้นฐานจากการตัดสินใจด้วยข้อมูล 3 ทางมาประกอบการคิด (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, 2533 : 6) คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับตนเอง จะต้องทราบถึงความถนัด ทักษะ ประสบการณ์ ความต้องการ ความสนใจ นิสัย ความเข้มแข็ง อดทน ฯลฯ ของคนว่าเป็นอย่างไร

2. ความรู้ด้านสังคม สิ่งแวดล้อมจะต้องทราบถึงประชาชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา กาลเวลา สภาพภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจของสังคม ฯลฯ นั้นว่าเป็นอย่างไร

3. ความรู้ด้านวิชาการที่น่าเอามาใช้มีหลักการ ขบวนการ และวิธีดำเนินการอย่างไรจะใช้ที่เหมาะสมที่สุดที่ตนพอใจ แล้วจึงตัดสินใจ

การจัดการศึกษาเพื่อฝึกให้คนคิดเป็น อาจทำได้โดยการศึกษาปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของคนในอดีต การนำเอาปัญหาปัจจุบันที่พบ นำเอามาเรียนและลองแก้ในชั้น การนำเอาปัญหาที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตมาลองคิดและลองแก้ หรือนำวิธีการทั้ง 3 มาทดลองใช้ผสมกัน คือ คิดทั้งอดีต ในปัจจุบันและอนาคต

วิธีเรียนทางไกล

การเรียนทางไกล เป็นวิธีที่เหมาะสมแก่ผู้มีภารกิจมากหรืออยู่ในชนบทห่างไกล ซึ่งไม่สามารถเรียนแบบในชั้นเรียนได้ โดยผู้เรียนขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา และลงทะเบียนเรียนที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ศึกษาจากตำรา แบบเรียน เอกสารต่าง ๆ ด้วยตนเอง พร้อมทั้งรับฟังบทเรียนทางวิทยุควบคู่กันไป นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องไปเข้าร่วมกิจกรรมพบกลุ่มตามที่กำหนดเพื่อทำกิจกรรมตามที่ระบุไว้

ความหมายของการศึกษาทางไกล

จากการศึกษาเอกสาร ข้อเขียนต่าง ๆ พบว่า มีผู้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลไว้แตกต่างกันดังนี้

ชัยงค์ พรหมวงศ์ (2525 : 1) กล่าวว่า การศึกษาทางไกล หมายถึง การศึกษาระบบเปิดที่เปิดโอกาสและขยายโอกาสให้ผู้เรียน โดยไม่จำกัดเพศ วัย อาชีพ หรือคุณวุฒิได้ศึกษาค้นคว้าความรู้โดยมิต้องเข้าเรียนในห้องเรียนปกติ แต่มีระบบให้ผู้เรียนที่อยู่ต่างถิ่นต่างที่สามารถศึกษาได้ด้วย ตนเอง

วิจิตร ศรีสัจจ (2529 : 4) กล่าวว่า “...การศึกษาทางไกล ถือว่าเป็นการศึกษายาวไกลกว้างโดยมุ่งขยายโอกาสให้แก่ผู้เรียนอย่างกว้างขวางทั่วถึงและเป็นธรรม ลดภาวะความจำกัดทั้งด้านกระบวนการ โครงสร้าง และสิ่งแวดล้อมด้านการเรียน...”

วิจิตร ภักดิ์รัตน์ (2530 : 30) กล่าวว่า การศึกษาทางไกลมาจากคำว่า Distance Education คือ การศึกษาที่มีระยะทางระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน โดยผู้เรียนและผู้สอนอยู่คนละที่ไม่ว่าใกล้หรือไกล

นอกจากนั้นโฮล์มเบิร์ก (Holmberg, 1981 : 11) ได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลไว้ว่า หมายถึง ระบบของการจัดการศึกษาแบบหนึ่งให้ผู้สอนและผู้เรียนไม่ต้องมานั่งในห้องเรียน การจัดการเรียนอาศัยสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น สิ่งพิมพ์ เครื่องมือจักรกล และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

จากความหมายของการศึกษาทางไกลตามทัศนะของนักการศึกษากล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การศึกษาทางไกล หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนเป็นประจำ ถึงแม้ผู้เรียนจะอยู่ห่างไกลกัน ก็สามารถจัดกิจกรรมได้โดยอาศัยสื่อ

หลักการจัดการศึกษาทางไกล

วิธีเรียนทางไกลมีหลักการดังต่อไปนี้ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, 2533 : 6)

1. เป็นการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสม ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุ และการจัดกลุ่มผู้เรียนโดยมีครูประจำศูนย์การเรียนเป็นผู้ประสานในการจัดกิจกรรมกลุ่ม วิทยากรสอนเสริม

รวมทั้งสื่อประกอบต่าง ๆ เช่น เอกสารเสริมแบบฝึกหัดและสมุดกิจกรรม เทปคาสเซต วีดีโอเทป ศูนย์การเรียนรู้ ตลอดจนแหล่งวิทยาการต่าง ๆ

2. เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง คือ ให้ผู้เรียนวางแผนและวิธีเรียนด้วยตนเอง โดยใช้สื่อประสม

โฮล์มเบิร์ก (Holmberg, 1981 : 38 - 39) ได้ให้หลักการจัดการศึกษาทางไกลไว้ดังนี้

1. เน้นการศึกษาเป็นรายบุคคล แต่อาจจะมีการเรียนเป็นกลุ่มในลักษณะที่เป็นการเผชิญหน้ากัน (Face - to - Face) ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนบ้างเป็นบางครั้ง

2. มีการวางแผนและจัดกระบวนการเรียนการสอนไว้อย่างดี โดยมีการสร้างและจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนและระบบการสอนไว้ล่วงหน้า

3. ใช้สื่อมวลชนต่าง ๆ เพื่อการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ทำให้การเรียนการสอนสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง

สื่อการเรียนการสอนทางไกล

การเรียนทางไกล เป็นการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม ซึ่งประกอบด้วยสื่อ 3 ลักษณะ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, 2533 : 2) คือ

1. สื่อหลัก ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ ชุดการเรียน เอกสารประกอบการเรียน ฯลฯ

2. สื่อเสริม ได้แก่ วิทยู โทรทัศน์ เทปคาสเซต ฯลฯ

3. การพบกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่ทำร่วมกันตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสพบปะ รู้จักคุ้นเคย ฝึกกระบวนการคิด และตัดสินใจแก้ปัญหาและการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ทั้งนี้จะมี “ครูประจำกลุ่ม” เป็นผู้ประสานงานในการจัดกระบวนการกลุ่มและการแก้ปัญหา ในการพบกลุ่มจะมีลักษณะการพบกลุ่มอยู่ 2 ประเภท คือ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, 2533 : 37) การพบกลุ่มย่อยและการพบกลุ่มใหญ่ ในการพบกลุ่มย่อยจะมีอยู่ 3 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 พบกลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง

ลักษณะที่ 2 พบกลุ่มรายปักษ์ ๆ ละครั้ง ๆ ละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

ลักษณะที่ 3 พบกลุ่มเดือนละครั้ง ๆ ละ 2 วัน ๆ ละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

ในการพบกลุ่มใหญ่ จะจัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษามาฟังบรรยายพิเศษจากวิทยากร เพื่อเสริมความรู้เป็นหมวดวิชา ในการพบกลุ่มใหญ่จะต้องมีนักศึกษา ไม่น้อยกว่า 50 คน โดยจัดให้พบกลุ่มเสริมความรู้เดือนละ 1 ครั้ง ๆ ละไม่เกิน 3 ชั่วโมงต่อหมวดวิชา นักศึกษาจะเข้าร่วมกลุ่มหรือไม่เข้าร่วมกลุ่มก็ได้ตามอัธยาศัย

ดังนั้นจึงเห็นว่าในการเรียนการสอนทางไกลนั้นต้องมีการทำบทเรียนและเอกสารให้นักศึกษาโดยส่งไปทางไปรษณีย์ มีการออกอากาศบทเรียนทางวิทยุ มีการพบกลุ่มและทำกิจกรรม

มีการบรรยายสรุป มีการบริการด้านวิชาการ จึงเป็นการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ และสื่อบุคคล เพื่อร่วมกันในการจัดการศึกษาทางไกล

บทบาท หน้าที่และคุณลักษณะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล

การเรียนทางไกลนั้น นอกจากจะศึกษาด้วยตนเองจากสื่อการเรียนต่าง ๆ ได้แก่ การอ่าน คู่มือเรียน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ผ่านทางประสาทตา การฟังรายการวิทยุ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ได้จากการฟัง แล้วนักศึกษาจะต้องไปพบครูประจำกลุ่มและเพื่อนร่วมกลุ่ม ทำให้มีโอกาสพูดคุยกันในเรื่องที่ได้อ่าน ได้ฟังมา มีการพูดคุยถึงปัญหาอื่น ๆ โดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์หาทางเลือกเพื่อนำไปแก้ปัญหาสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมต่อไป

ในการที่นักศึกษาไปพบกลุ่มแต่ละครั้ง บุคคลที่มีความสำคัญที่สุดก็คือ “ครูประจำกลุ่ม” ซึ่งจะเป็นผู้ประสานงานให้เกิดกลุ่มผู้เรียน เกิดการอภิปรายกลุ่ม เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือแก้ปัญหาการเรียนของผู้เรียน แนะนำแนวการลงทะเบียน การเลือกเรียนวิชาเรียนและตรวจแบบฝึกหัดและจะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมและได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน โดยวิธีเรียนทางไกล ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด คือ

คุณสมบัติของครูประจำกลุ่ม

1. ครูประจำกลุ่มระดับประถมศึกษา ต้องมีพื้นฐานความรู้จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าเป็นอย่างต่ำ
2. ครูประจำกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ต้องมีพื้นฐานความรู้จบปริญญาตรีหรือเทียบเท่าเป็นอย่างต่ำ
3. ครูประจำกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องมีพื้นฐานความรู้จบปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ

และนอกจากคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว ครูประจำกลุ่มต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตร การอบรมครูการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญด้วย จึงจะทำให้ครูประจำกลุ่มได้ สำหรับการวิจัยครั้งนี้จะเลือกศึกษาเฉพาะจากครูประจำกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และครูประจำกลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลาย

บทบาทหน้าที่ของครูประจำกลุ่ม

1. ประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ
2. ทำหน้าที่ธุรการของกลุ่ม เช่น การจัดทำบัญชีนักศึกษา แผนการพบกลุ่ม การแนะนำ การตรวจสอบ การขึ้นทะเบียนลงทะเบียนเรียนของนักศึกษา

3. ติดต่อประสานกับหน่วยงานในท้องถิ่น เพื่อขอความร่วมมือและให้การสนับสนุน กิจกรรมกลุ่มของนักศึกษา

4. พบกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนด

5. ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือการเรียนการสอนของนักศึกษา

6. ตรวจสอบฝึกหัด ทดสอบ จัดทำคะแนนระหว่างภาค

7. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานถึงศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดภายในวันที่ 5 ของทุกเดือน

8. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ มอบหมาย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535 : 26)

บทบาทหน้าที่ของครูประจำกลุ่มในการเตรียมการพบกลุ่มแต่ละครั้ง

ครูประจำกลุ่มต้องมีแผนในการพบกลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการพบกลุ่มแต่ละครั้ง โดยเฉพาะกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม หลังจากพบกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนแล้วให้ชัดเจน

2. เตรียมประเด็นอภิปรายกิจกรรมและขั้นตอนที่ให้นักศึกษาทำ เพื่อจะให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. เตรียมการในเรื่องที่จะสรุปหรือเสริมความรู้ อะไร อย่างไร แก่นักศึกษาหลังจากที่นักศึกษาทำกิจกรรมจบ

4. เตรียมวิธีการที่จะประเมินผลว่ากิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

5. เตรียมกิจกรรมต่อเนื่องที่จะให้นักศึกษาทำในครั้งต่อไป (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535 : 51)

บทบาทหน้าที่ของครูประจำกลุ่มในการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มในกระบวนการเรียน

การสอน

ในการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มในกระบวนการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ครูประจำกลุ่มจะต้องทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก หน้าที่ในการแนะแนว เพื่อให้เกิดกิจกรรมหลักในการพบกลุ่ม คือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535 : 56 - 57)

1. กิจกรรมแนะแนว - ติดตาม กิจกรรมนันทนาการอื่น ๆ

2. กิจกรรมการแก้ปัญหาการเรียน ซึ่งมี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมปัญหาการเรียนจากนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 จำแนกกลุ่มปัญหา 3 ระดับ คือ

2.1 กลุ่มปัญหาง่าย

2.2 กลุ่มปัญหายาก

2.3 กลุ่มปัญหาที่ยากมาก

ขั้นตอนที่ 3 แก้ปัญหาโดยวิธีการจัดคู่ ผู้รับออก และอภิปรายกลุ่มย่อย การบอกเล่าซักถามครูหรือวิทยากร

3. กิจกรรมนันทนาการสั้น เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดของผู้พบกลุ่ม

4. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม มี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เสนอประเด็นได้ 2 แนวทาง คือ ครูเสนอประเด็นจากบทเรียน หรือ นักศึกษาเสนอประเด็นจากปัญหาชุมชน/สังคม

ขั้นตอนที่ 2 แบ่งกลุ่มอภิปรายหาแนวทางแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอกลุ่มใหญ่ อภิปรายเพิ่มเติมสรุป

5. กิจกรรมต่อเนื่อง โดยการนัดหมายเตรียมการพบกลุ่มครั้งต่อไป การมอบหมายภาระบางอย่างให้ไปทำ และการสอบถามความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ของกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา

ซึ่งสรุปได้ว่า การจัดกระบวนการเรียนการสอนนั้น มีเทคนิคในการพบกลุ่ม 5 ขั้นตอน คือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535 : 34)

1. ขี่นำเข้าสู่บทเรียน
2. ขี่รายงานปัญหาการเรียนจากผู้เรียน
3. ขี่การแก้ปัญหาการเรียน
4. ขี่ทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
5. ขี่สรุปและนัดหมายในการพบกลุ่มครั้งต่อไป

ครูผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียน

กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดทำคู่มือการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน (2538 : 7-9) โดยให้ความสำคัญแก่ครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนนอกระบบโรงเรียน ครูผู้สอนมิได้ทำหน้าที่สอนเนื้อหาความรู้แก่ผู้เรียนแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ทำหน้าที่ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ให้คำปรึกษา แนะนำในการศึกษาหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ ในลักษณะสื่อประสม ให้ความรู้ความเข้าใจช่วยแก้ปัญหาทางการเรียน โดยการเชิญผู้รู้เฉพาะสาขามาให้ความรู้เพิ่มเติม หรือแนะนำให้ไปศึกษาหาความรู้จากผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ แหล่งวิทยากรต่าง ๆ ตลอดจนจัดหา ให้

ความสะดวกเกี่ยวกับอุปกรณ์เครื่องมือที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียน โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ตามหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นเทคนิคการจัดการตามลำดับขั้นตอน ครูผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียนควรมีบทบาทดังนี้

1. จัดวางแผนดำเนินการ ผู้สอนต้องวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งระบบร่วมกับผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง โดยให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สภาพของชุมชน วัฒนธรรม ทรัพยากร แผนพัฒนาระดับท้องถิ่น และแผนพัฒนาระดับจังหวัด

2. จัดทำแผนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร ผู้สอนต้องจัดทำแผนการสอนล่วงหน้าเป็นรายภาค ควรมีรายละเอียดดังนี้ ลำดับที่ สัปดาห์ที่สอน หัวเรื่องและชื่อเรื่อง จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม สื่อที่ใช้ การประเมินผล

3. จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แนะแนวทางในการเรียนและติดตามกระบวนการเรียนให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ในลักษณะกระบวนการกลุ่ม ทั้งนี้ควรคำนึงถึงความสนใจความต้องการ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน สภาพปัญหา สภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม ค่านิยมท้องถิ่น และอื่น ๆ ให้สอดคล้องเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. จัดประเมินผลการเรียนรู้ ในการวางแผนการประเมินผลการเรียนร่วมกับผู้เรียน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินผลของหลักสูตร

5. แนะแนวให้คำปรึกษา ทั้งในด้านวิชาการ ส่วนตัวและอาชีพ

6. ติดต่อประสานงาน โดยติดต่อประสานงานกับผู้บริหาร ผู้เรียน ชุมชน ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน หรือผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ เพื่อทำให้การเรียนรู้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียนดังกล่าว จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณภาพชีวิตการงาน เป็นกำลังส่วนหนึ่งที่ร่วมพัฒนาสังคม ในส่วนบทบาทเกี่ยวกับการเรียนการสอน ครูผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียน ดำเนินการตามหน้าที่ ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการก่อนเรียน

1.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน

- ความต้องการของผู้เรียน และสภาพปัญหาชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนสภาพแวดล้อม

- ความพร้อมของผู้เรียน
- ความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์ของผู้เรียน

1.2 ศึกษาหลักสูตร

- เพื่อรู้หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชาที่เรียนตามหลักสูตร การประเมินผล การเรียนและการจบหลักสูตร
- ประโยชน์จากการเรียน การนำไปใช้ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียน

1.3 การวางแผนการเรียนการสอน จะต้องคำนึงถึงความพร้อมต่าง ๆ

- สถานที่ และวันเวลา
- สื่อการเรียน ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี ตลอดจนสื่อบุคคล แหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่ต้องวางแผนเตรียมการให้พร้อมเหมาะสมกับผู้เรียน
- บรรยากาศการเรียน ความเป็นกันเองระหว่างครูกับผู้เรียน จะทำให้เกิดความไว้วางใจกันและผู้เรียนเห็นว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียน

2. ระหว่างการเรียนการสอน

2.1 เน้นให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองจากสื่อและกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์เรียนรู้ เข้าใจเรื่องราวสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมตามภาวะเหตุการณ์ที่เป็นจริง

2.2 ติดตามศึกษาความก้าวหน้าในการเรียน ทั้งความรู้ความคิดเห็นและการปฏิบัติคน เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. หลังเรียน

3.1 จัดประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การพัฒนาด้านสังคม ความเป็นอยู่ ความก้าวหน้าในงานอาชีพ เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและให้สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3.2 วางแผนปรับปรุงการเรียนการสอนจากการประเมินผลการเรียนทั้งระบบและเป็นแนวทางพัฒนาหลักสูตรต่อไป

ในการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการให้แก่ผู้เรียนทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มตลอดภาคเรียนทั้ง 20 สัปดาห์ สัปดาห์แรกของภาคเรียนจะดำเนินการปฐมนิเทศแนะแนวการเรียน สัปดาห์สุดท้ายของภาคเรียนเป็นการสอบวัดผลปลายภาคเรียน และทุกสัปดาห์ระหว่างภาคเรียนเป็นการพบกลุ่มซึ่งครูผู้สอนต้องเตรียมการไว้ดังนี้

- กำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- เตรียมประเด็นคำถามที่จะให้ผู้เรียนอภิปราย

- เตรียมสรุปเสริมความรู้ให้ตามประเด็นที่ตั้งไว้
- เตรียมวิธีการประเมินผล แต่ละกิจกรรมที่ปฏิบัติ
- เตรียมกิจกรรมต่อเนื่อง ที่จะให้ผู้เรียนไปปฏิบัติระหว่างสัปดาห์ จนกว่าจะมาพบกลุ่มครั้งต่อไป

นอกจากนี้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ ครูผู้สอนยังมีหน้าที่คอยดูแลช่วยเหลือผู้เรียนวางแผนการทำกิจกรรมและคอยติดตาม ควบคุมดูแลผลการปฏิบัติตามรายละเอียดในทุกกิจกรรม ทำการวัดผลประเมินผลการเรียน ทั้งในระหว่างเรียนและปลายภาคเรียน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนล้วนแต่มีบทบาทหน้าที่ ที่จะร่วมกันสร้างสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าว ได้แก่ ครูการศึกษานอกโรงเรียน วิทยากร ภูมิปัญญาชาวบ้านและชุมชน จึงควรมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

ครูการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งทำหน้าที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ มิใช่ผู้สอน แต่ทำหน้าที่แนะนำวิธีการเรียน (learning Guide หรือ Group Facilitator) ให้ผู้เรียนที่ตนรับผิดชอบตามบทบาทที่กล่าวถึงข้างต้น

ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการให้ความรู้และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลง พัฒนาพฤติกรรมอย่างมีเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ การสอนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใหญ่ย่อมมีความแตกต่างจากการสอนเด็ก ผู้สอนจำเป็นต้องใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมโดยศึกษาประสบการณ์และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน แล้วส่งเสริมให้นำความรู้ ประสบการณ์ความสามารถมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด ให้ผู้เรียนรู้สึกว่าความคิดเห็นและความต้องการของเขามีความหมายมีความสำคัญ ตระหนักที่จะแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาชีวิต การงาน และอาชีพ เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ครูผู้สอนจำเป็นต้องพิจารณาหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่ และกระบวนการเรียนการสอนผู้ใหญ่ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 12 - 13)

หลักจิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่จะมีลักษณะการแสดงออก การเรียนรู้และประสบการณ์ต่างไปจาก ผู้เรียนที่อยู่ในวัยเด็ก หลักจิตวิทยาผู้ใหญ่จะช่วยให้ผู้สอนวางแผนการจัดการเรียนการสอน จัดประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ได้ เหมาะสมสอดคล้องยิ่งขึ้น

ลักษณะของผู้ใหญ่

- มีประสบการณ์เดิมที่จะนำมาใช้ในการเรียนรู้แตกต่างกัน
- มักมองตนเองว่าไม่สามารถกำหนดชีวิตของตนได้เนื่องจากยากจน
- ชอบการแนะนำมากกว่าสอน
- มักคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถทางการเรียนถ้าเคยออกกลางคัน
- ชอบทำตามความเคยชิน
- ชอบการปฏิบัติที่มีความจริงจัง ความปรารถนาดี ความยุติธรรม และมีเหตุผล
- มีภารกิจความรับผิดชอบในชีวิตมาก
- ชอบสิ่งที่ปฏิบัติง่าย ๆ และคล่องตัว
- ต้องใช้เวลามากในการสร้างความคุ้นเคยและสนิทสนม
- มีจุดมุ่งหมายในการมาเรียนแตกต่างกัน
- จะมีความสนใจมากในสิ่งที่ตรงกับความชอบและความต้องการ

การแสดงออกของผู้ใหญ่

- ไม่ชอบการตำหนิ การดูหมิ่น และการแสดงตัวในที่ประชุม
- ไม่ชอบถูกบังคับหรือต้องตอบคำถามทันทีโดยมิได้เตรียมตัวล่วงหน้า
- ไม่ชอบพูดถึงปมด้อยและความผิดพลาดของตน
- ไม่ชอบการเข้มงวดกวดขัน
- ไม่ชอบให้ช่วยเหลือและเอาใจใส่จนเกินไป
- ไม่ชอบรู้จักจักจิบนิทา
- มีความประหม่า และกลัวผิดมากกว่าเด็ก
- มีประสบการณ์สามารถตัดสินใจได้ดีกว่าเด็ก
- รู้จักตนเองว่ามีความรู้ความสามารถ
- มีความพร้อมในด้านกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญามากกว่าเด็ก
- ชอบการยกย่อง ชมเชย และสนับสนุนให้กำลังใจ

หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีเมื่อ

- ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มที่
 - ได้รับการสนใจ และมองเห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียน
 - สิ่งที่ยุ่เรียนนั้นสนองความต้องการของตน
 - สิ่งที่ยุ่เรียนสนองความรู้และประสบการณ์ที่มี
 - สิ่งที่ยุ่เรียนนั้นเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนนำไปใช้ได้ทันที
 - ผู้เรียนกับผู้สอนมีความเข้าใจกัน ให้กำลังใจผู้เรียนอยู่เสมอ
 - ผู้เรียนมีความพอใจที่จะเรียน
 - การเรียนใช้ปัญหาที่พบจริงในชีวิต เรียนรู้ด้วยวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลาย
 - เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติด้วยตนเองให้มากที่สุด
 - มีวิธีเรียนแตกต่างกัน ผู้สอนควรใช้วิธีสอนหลาย ๆ อย่างให้เหมาะสมกับผู้เรียน
- ผู้เรียนนอกจากจะเป็นผู้ใหญ่ที่บรรลุนิติภาวะแล้วยังมีผู้เรียนที่เป็นวัยรุ่น ผู้สอนจึงควร

เข้าใจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายนี้ด้วย

หลักการสอนผู้ใหญ่

วิธีการสอนผู้ใหญ่หรือ “Andragogy” นั้นเป็นแนวความคิดใหม่ในการเรียนการสอนที่พยายามจะชี้ให้เห็นความแตกต่างออกไปจากวิธีการสอนเด็กหรือ “Pedagogy” อย่างไรก็ตาม คำว่า “Andragogy” นี้เป็นคำที่ใหม่มากในวงการศึกษาสำหรับประเทศไทย เพราะว่ามันเริ่มใช้เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1976 โดยการให้ความหมายเดิมจากนักการศึกษาผู้ใหญ่ชาวยูโกสลาเวีย ชื่อ “ซาวีเชวิก” (Dusan Savicevic) ส่วนผู้ที่นำเข้ามาสู่วงการการศึกษาผู้ใหญ่ของสหรัฐอเมริกา ก็คือ โนลต์ โดยการตีพิมพ์ลงในหนังสือชื่อ “Adult Leadership” เมื่อปี ค.ศ. 1968 และคำนี้ก็ได้รับความนิยมกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ในบรรดาสถาบันการศึกษาผู้ใหญ่ ทั้งในยุโรปและสหรัฐอเมริกามากมายหลายแห่งด้วยกัน

การที่เรื่อนำคำว่า “Andragogy” มาใช้นั้นก็เพราะว่าคำว่า “Pedagogy” ที่เคยใช้อยู่เดิมในวงการศึกษา นั้น ไม่สามารถนำมาใช้ในการสอนผู้ใหญ่ได้ดีพอนั่นเอง สำหรับคำว่า “Pedagogy” นั้น มีรากศัพท์มาจากคำในภาษากรีก คือคำว่า Paid (Child + Agogus (Leader) ซึ่งมีความหมายว่า “ศาสตร์และศิลป์ในการสอนเด็ก” (The art and science of teaching children)

ส่วนคำว่า “Andragogy” นั้นก็มาจากรากศัพท์ภาษากรีกเช่นเดียวกัน คือ คำว่า Aner (Man) + Agogus (Leader) ซึ่งมีความหมายว่า “ศาสตร์และศิลป์ในการสอนผู้ใหญ่” (The art and science of teaching adults) ถ้าจะพิจารณากันอย่างลึกซึ้งแล้วก็มีใช้คำใหม่นัก เพราะว่าได้มีการใช้

อยู่ในประเทศเยอรมนี ตั้งแต่ ค.ศ. 1833 มาแล้ว และในระบอบทศวรรษที่เพิ่งผ่านมานี้ ได้รับความนิยมนิยมเพิ่มมากขึ้นอีก ในประเทศยูโกสลาเวีย ฝรั่งเศส ฮอลแลนด์ นอกจากนั้นแล้ว เมื่อปี ค.ศ. 1970 ที่ University of Amsterdam ได้จัดตั้งภาควิชาใหม่มีชื่อว่า “ภาควิชาการสอนเด็กและการสอนผู้ใหญ่” (Department of Pedagogical and Andragogical Science) สำหรับทางด้านหลักการและทฤษฎีทางการสอนผู้ใหญ่รวมทั้งเทคโนโลยีที่นำมาใช้ยังนับว่าใหม่มาก (Knowles. 1978 : 50)

ข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการสอนผู้ใหญ่ (The assumptions of Andragogy)

คามทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ นั้น มีอยู่ 4 ประเด็นใหญ่ๆ ที่มีความสำคัญ และเป็นความเชื่อที่ได้รับการยอมรับว่าแตกต่างออกไปจากการสอนเด็ก ๆ ซึ่งจะได้นำมาถกเถียงรายละเอียดต่อไปนี้ (Knowles. 1978 : 55 - 59)

1. การเปลี่ยนแปลงด้านมโนภาพแห่งตน (Changes in self - Concept)

ข้อสันนิษฐานนี้ก็คือว่า บุคคลเจริญเติบโตและบรรลุวุฒิภาวะ ไปสู่มโนภาพแห่งตนจากการอาศัยหรือพึ่งพาบุคคลอื่น ๆ ในวัยเด็กทารก และนำไปสู่การเป็นผู้นำตัวเองได้มากขึ้น (Self - Directedness)

ทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ คาดว่าจุดที่บุคคลบรรลุความสำเร็จในด้านมโนภาพแห่งตนในทางการเป็นผู้นำตัวเอง ก็คือลักษณะทางจิตวิทยาของการเป็นผู้ใหญ่ ถ้าหากเขาเกิดความรู้สึกว่าตัวเองไม่ได้รับการยอมรับในสถานการณ์ต่าง ๆ เลย เขาอาจจะเกิดความเครียดและอาจจะต่อต้าน และสิ่งที่สำคัญก็คือ ต้องพยายามทำให้ผู้ใหญ่เกิด “Self - directing” ในการเรียนการสอนให้มากที่สุดด้วย

2. บทบาทของประสบการณ์ (The Role of Experience)

ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับเรื่องของการมีประสบการณ์ก็เพราะเราเชื่อว่า บุคคลที่เริ่มบรรลุวุฒิภาวะแล้ว เขาก็จะได้สะสมประสบการณ์ที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ซึ่งประสบการณ์นั้นนับว่าเป็น “แหล่งที่มีคุณค่าสูงยิ่งสำหรับการเรียนรู้” (Rich Resource for Learning) รวมทั้งเป็นการช่วยขยายโลกทัศน์ของผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ให้กว้างขวางมากขึ้น เพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทั้งหมดด้วย

3. ความพร้อมในการเรียน (Readiness to Learn)

ข้อตกลงเบื้องต้นนี้ ก็คือว่า บุคคลจะมีวุฒิภาวะและเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการพัฒนาทางชีววิทยา และแรงกดดันทางด้านความต้องการเกี่ยวกับวิชาการ ส่วนที่เกิดความพร้อมมากขึ้นก็คือ ผลพัฒนาของภาระหน้าที่ (Tasks) ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาททางสังคม ความแตกต่างกันระหว่าง Andragogy กับ Pedagogy ก็คือในการสอนผู้ใหญ่ นั้นผู้เรียนมี

ความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ถ้าหากเขาเกิดความต้องการ ส่วนในการสอนเด็กนั้นเรามักจะยึดถือเอาว่าเด็กควรจะต้องเรียน (Ought to) ในสิ่งนั้นสิ่งนี้ เพราะคิดว่าอาจจะมีประโยชน์กับอนาคตของเด็กต่อไป

ในการสร้างให้เกิดความพร้อมนั้น มิได้หมายความว่า เราจำเป็นต้องคอยอยู่เฉย ๆ เพื่อให้เกิดพัฒนาด้านความพร้อม แต่ว่ามีวิธีการกระตุ้นในรูปแบบของการกระทำได้อาจจะในลักษณะของความมุ่งหวังในระดับสูง และกระบวนการวินิจฉัยตัวเอง (Self - Diagnostic) อย่างที่ แมค คลีแลนด์ (Mc. Clelland. 1970) ได้พัฒนาทฤษฎีที่ได้ประสบผลสำเร็จอย่างสูง สำหรับการช่วยให้ผู้ใหญ่พัฒนาตัวเอง ซึ่งเขาเรียกว่า “แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์” (Achievement Motives)

4. การทำให้การเรียนรู้มีความเหมาะสม (Orientation to Learning)

ข้อตกลงเบื้องต้นประการสุดท้ายนี้ ก็คือว่า เด็ก ๆ จะได้รับการวางเงื่อนไขให้ได้รับการเรียนรู้ในลักษณะของการยึดเอาเนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลาง (Subject - Centered) ในขณะที่ผู้ใหญ่ส่วนมากมักจะมีการเรียนรู้โดยอาศัยปัญหาเป็นศูนย์กลาง (Problem - Centered) ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดนี้เป็นผลลัพธ์มาจากความแตกต่างของการเห็นคุณค่าของเวลานั่นเอง เด็กจะเรียนรู้โดยเห็นว่าการนำเอาความรู้ไปใช้สอยให้เกิดประโยชน์นั้น อาจจะเลื่อนหรือผัดผ่อนไปก่อนได้ ตัวอย่างเช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษาทั่วไปเพื่อนำเอาไปใช้ได้บ้างในวัยรุ่น หรือเพื่อจะสามารถเข้าไปเรียนต่อชั้นมัธยมได้ ส่วนการเรียนระดับมัธยมก็เพื่อให้มีคุณสมบัติพอเข้าเรียนวิทยาลัยหรืออุดมศึกษาได้ และการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยก็เพื่อจะเป็นพื้นฐานในการทำงาน และประกอบอาชีพ หรือสำหรับการเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

ในทางตรงกันข้าม ผู้ใหญ่เข้ามาเรียนและยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการศึกษาก็เพราะว่า เขาขาดความรู้และประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาปัจจุบัน ดังนั้น เขาจึงต้องการที่จะนำไปใช้ในอนาคตรันทัด หรือโดยเร็วที่สุด หมายความว่า ต้องการนำเอาไปใช้อย่างปัจจุบันทันทีทันใด ดังนั้น เขาจึงต้องการได้รับการเรียนรู้โดยอาศัยปัญหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน

จากแนวความคิดของลินเดอร์แมน ทำให้ได้ข้อสันนิษฐานที่สำคัญ ๆ และเป็นคุณูปการสำหรับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ รวมทั้งจากการวิจัยในระยะต่อ ๆ มา ทำให้โนลส์ (Malcolm S. Knowles. 1978) ได้พยายามสรุปเป็นพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่สมัยใหม่ (Modern Adult Learning Theory) ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ คือ (Knowles. 1978 : 31)

1. ความต้องการและความสนใจ (Needs and Interests) ผู้ใหญ่จะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ถ้าหากว่าตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา เขาก็จะเกิดความพึงพอใจ เพราะฉะนั้นควรจะมีการเริ่มต้นในสิ่งเหล่านี้เหมาะสม โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมทั้งหลาย เพื่อให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้นั้นจะต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ด้วยเสมอ

2. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ (Life Situations) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดีถ้าหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน (Life - Centered) ดังนั้น การจัดหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ควรจะยึดถือสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่เป็นหลักสำคัญมิใช่ตัวเนื้อหาวิชาทั้งหลาย

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analysis of Experience) เนื่องจากประสบการณ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ ดังนั้น วิธีการหลักสำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ ก็คือการวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของผู้ใหญ่แต่ละคนอย่างละเอียดละอามีส่วนไหนของประสบการณ์ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้บ้าง แล้วจึงหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

4. ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง (Self - Directing) ความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของผู้ใหญ่ก็คือ การมีความรู้ที่ต้องการที่จะสามารถนำตนเอง เพราะฉะนั้นบทบาทของครูจึงควรอยู่ในกระบวนการสืบหาหรือค้นหาคำตอบร่วมกันกับผู้เรียน (Mutual Inquiry) มากกว่าการทำหน้าที่ส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้ แล้วทำหน้าที่ประเมินผลว่า เขาค่อยตามหรือไม่เพียงเท่านั้น

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละบุคคลเมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้น การสอนนักศึกษาผู้ใหญ่จะต้องจัดเตรียมการในด้านนี้อย่างดีพอ เช่น รูปแบบของการเรียนการสอน (Style) เวลาที่ได้ทำการสอน สถานที่สอน และประการสำคัญ คือ ความสามารถในการเรียนรู้ในแต่ละขั้นของผู้ใหญ่ ย่อมเป็นไปตามความสามารถของผู้ใหญ่แต่ละคน (Pace of Learning)

อย่างไรก็ตาม ลินเดอร์แมน มิได้พูดถึงความแตกต่างกันระหว่างการศึกษากับการศึกษาศาหรับเด็กและเยาวชน แต่เขากล่าวถึง “การศึกษาแบบดั้งเดิม” (Conventional Education) ว่าวิธีการสอนยังไม่เหมาะสม ซึ่งอาจจะหมายความว่า เด็ก ๆ หรือเยาวชนที่เป็นนิสิตนักศึกษาทั่ว ๆ ไปนั้นก็จะเรียนรู้ได้ดีมากขึ้นหากใช้วิธีการทั้งห้านี้ตามทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ควรทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้กับนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เข้ามาเรียนรู้ทางการศึกษานอกโรงเรียน ทั้งนี้โดยที่ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลควรจะได้คำนึงถึงเงื่อนไขหรือสภาวะการณ์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ แล้วควรจะนำสภาพการณ์เหล่านั้นมาเชื่อมโยงให้เหมาะสมกับกิจกรรมและหลักการในการสอนผู้ใหญ่ โดยที่จะสามารถพิจารณาได้จากบทบาทหน้าที่ของครูในการสอนผู้ใหญ่ ดังนี้ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2538 : 135 - 136)

บทบาทของครูในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่

เงื่อนไขการเรียนรู้	หลักการในการสอนผู้ใหญ่
ก) ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าต้องการที่จะเรียนรู้ (Need to Learn) ข) สภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ (learning Environment) พิจารณาได้จากความสุขสบายทางกายภาพ ความเชื่อถือและให้เกียรติ เสรีภาพ และการยอมรับความแตกต่าง ค) ผู้เรียนถือว่าเป้าหมายของประสบการณ์การเรียนรู้ คือ วัตถุประสงค์ของผู้เรียนด้วยเช่นกัน	1. ครูช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ 2. ครูช่วยเหลือให้ผู้เรียนขยายความเข้มแข็งในความมุ่งหวังของตนเอง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 3. ครูช่วยให้ผู้เรียนวินิจฉัยช่องว่าง ระหว่างความคาดหวังกับระดับความสามารถ 4. ครูช่วยให้ผู้เรียนระบุถึงสภาพปัญหาในชีวิตที่ประสบอยู่ อันจะนำไปสู่การแก้ไข 5. ผู้สอนจัดสภาพแวดล้อมในการสอนให้นักศึกษาเกิดความสะดวกสบาย ได้แก่ ที่นั่ง อุณหภูมิ ภายในห้อง แสงสว่าง การตกแต่งสถานที่อย่างเหมาะสม 6. ผู้สอนต้องให้การยอมรับนักศึกษาแต่ละคนโดยเฉพาะในด้านของคุณค่าและศักดิ์ศรี ยอมรับนับถือความคิดเห็น และความรู้สึกของนักศึกษา 7. ผู้สอนพยายามสร้างสัมพันธภาพ ความเชื่อถือร่วมกัน ก่อให้เกิดความร่วมมือในกิจกรรม พยายามจัดการแข่งขันให้ลดน้อยลงไป 8. ผู้สอนเปิดเผยความรู้สึกรู้สึกของตนเอง และช่วยสนับสนุนในฐานะเป็นแหล่งความรู้ อยู่ในฐานะผู้ร่วมเรียน (Colearner) 9. ผู้สอนจะต้องเกี่ยวข้องกับผู้เรียนในกระบวนการร่วมกัน กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนตามความต้องการของผู้เรียน

ตาราง (ต่อ)

เงื่อนไขการเรียนรู้	หลักการในการสอน
ง) ผู้เรียนควรมีส่วนในความรับผิดชอบ การวางแผนกำหนดประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้	10. ผู้สอนช่วยให้ข้อคิดเห็นในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์รวมทั้งวิธีการสอนต่าง ๆ
จ) ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ อย่างมีชีวิตชีวา	11. ผู้สอนช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถแบ่งแยกกลุ่มเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมได้ในหลาย ๆ ลักษณะด้วยกัน
ฉ) กระบวนการเรียนรู้จะมีความสัมพันธ์ และเกี่ยวข้องกับการใช้ประสบการณ์ของผู้เรียน	12. ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ประสบการณ์ของเขาเป็นแหล่งความรู้ โดยการใช้เทคนิคหลาย ๆ อย่าง เช่น การอภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมุติ การศึกษารายกรณี เป็นต้น
	13. ผู้สอนนำเสนอบทเรียนและความรู้ให้เข้ากับระดับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนแต่ละคน
	14. ผู้สอนช่วยเหลือให้นักศึกษาประยุกต์ความรู้ใหม่ให้สัมพันธ์กับประสบการณ์เดิม ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น
ช) ผู้เรียนจะรู้สึกถึงความก้าวหน้าของตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้	15. ผู้สอนต้องช่วยเหลือให้นักศึกษาเพื่อพัฒนาเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดเป้าหมาย
	16. ผู้สอนช่วยให้นักศึกษาพัฒนากระบวนการเพื่อนำไปสู่การประเมินผลด้วยตนเองตามเกณฑ์ที่กำหนดเอาไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ปรากฏว่างานวิจัยเพื่อค้นคว้าว่าครูประจำกลุ่มมีทัศนคติต่อตัวทฤษฎีการเรียนการสอน ผู้ใหญ่โดยตรงยังไม่มีผู้ใดวิจัยไว้ก่อนเลย ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนของครูประจำกลุ่ม และสภาพปัญหาการเรียนการสอนทางไกล ในทัศนะของนักศึกษาผู้ใหญ่ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการสอนผู้ใหญ่ ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

จันทิรา บุญช่วย (2526 : 41 - 45) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูประจำกลุ่มที่ส่งเสริมการอภิปรายของผู้เรียน ในโครงการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้ ผลการวิจัยในส่วนของสภาพทั่วไปของครูประจำกลุ่ม และสภาพทั่วไปของผู้เรียน พบว่า การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มส่วนใหญ่ มีการจัดกิจกรรมพบกลุ่มทุกสัปดาห์ และสาเหตุที่ครูประจำกลุ่มไม่สามารถมาพบกลุ่มได้ทุกครั้ง เพราะติดราชการ วันพบกลุ่มตรงกับวันสำคัญทางราชการ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการอภิปรายกลุ่มของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนไม่ได้ศึกษาค้นคว้ามาก่อน ผู้เรียนไม่กล้าอภิปราย ผู้เรียนมาพบกลุ่มน้อย สำหรับจุดนัดพบกลุ่มนั้น ร้อยละ 66.67 พบกลุ่มอยู่ในหมู่บ้านที่ผู้เรียนอาศัย ร้อยละ 33.33 ไปพบกลุ่มนอกหมู่บ้าน โดยในจำนวนผู้เรียนที่ต้องพบกลุ่มนอกหมู่บ้านนี้ มีจุดนัดพบกลุ่มต่างหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาคือ จุดนัดพบอยู่ต่างอำเภอ และจุดนัดพบอยู่ต่างตำบล แต่ระยะทางในการเดินทางมาพบกลุ่มมิได้เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางพบกลุ่ม

ฉลดา จันทรสมบัติ (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีระดับที่ 4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในจังหวัดมหาสารคาม พบว่าครูส่วนใหญ่ใช้พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ มุ่งการสอนเนื้อหาของบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับมากที่สุด มากกว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ครูส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้วิธีการสอนแบบอภิปรายเป็นหลัก ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรี นอกจากนี้ยังพบว่า ครูที่มีวุฒิ ประสบการณ์สอน ครูที่ผ่านการอบรมกับครูที่ไม่ผ่านการอบรม มีพฤติกรรมต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิตย โธณโพธิ์ (2527 : 82 - 85) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียนผู้ใหญ่ โดยศึกษาจากทัศนคติของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรี ระดับที่ 3 - 4 ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า นักศึกษาชายหญิงมีทัศนคติต่อพฤติกรรมการสอนของครูที่เป็นจริงกับคาดหวังด้านการเตรียมการสอนการใช้อุปกรณ์ และการประเมินผลการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณานักศึกษาที่กลุ่มอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการสอนของครูทั้ง 4 ด้าน พบว่า นักศึกษาอายุ 20 ปีลงมา และอายุ 20 - 25 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนอายุ 25 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่เป็นจริงและคาดหวังของนักศึกษาที่เรียนในเมืองและนอกเมือง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เรณู หอมดี (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตร การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ของครูผู้สอนในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และวัตถุประสงค์ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อศึกษาเปรียบเทียบ ความแตกต่างของปัญหาพบว่า ในกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน จะมีปัญหาด้านความ เข้าใจหลักสูตรและวัตถุประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัญหาด้านอื่นนั้นไม่ แตกต่างกัน นอกจากนี้ก็ไม่พบความแตกต่างของปัญหาระหว่างครูที่มีอายุ วุฒิ การได้รับการ อบรม และเขตพื้นที่ทำการสอนแตกต่างกัน

สุเทพ อ่วมเจริญ (2529 : 71 - 74) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน ของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ พบว่า ครูประจำกลุ่มที่มีอายุมาก ขึ้น มีแนวโน้มว่าสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูประจำกลุ่มได้มากขึ้น เพราะผู้ที่มีอายุมากขึ้นจะมี ความพร้อมทางด้านต่าง ๆ เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้พร้อมที่จะมีความสามารถในการปฏิบัติงานมาก ขึ้น ทางด้านประสบการณ์ของครูประจำกลุ่ม พบว่า ครูประจำกลุ่มที่มีประสบการณ์การสอน ผู้ใหญ่มาก จะสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูประจำกลุ่มได้ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสบการณ์ การสอนผู้ใหญ่ นั้น เป็นประสบการณ์การสอนระดับเดียวกัน หลักสูตรเดียวกัน งานในหน้าที่จึงมี ความคล้ายคลึงกัน จึงทำให้ผู้ที่มีประสบการณ์มาแล้ว สามารถปฏิบัติได้ดีกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อย หรือไม่มีประสบการณ์เลย

กนกพรรณ สุวรรณพิทักษ์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถภาพที่พึง ปรารถนาของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดย วิธีเรียนทางไกล ตามทัศนะของผู้ดำเนินงาน ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

1. ผู้ดำเนินงาน ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษา มีทัศนะเกี่ยวกับสมรรถภาพที่พึง ปรารถนาของครูประจำกลุ่ม ในด้านวิชาการ ด้านการสอนและด้านมนุษยสัมพันธ์โดยส่วนรวมอยู่ ในเกณฑ์มาก

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่พึงปรารถนาของครูประจำกลุ่ม ระหว่างผู้ดำเนินงาน ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพทาง ด้านวิชาการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสมรรถภาพทางด้านการสอนนั้น ความ คิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ดำเนินงานกับครูประจำกลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่ระหว่างผู้ดำเนินงานกับ

นักศึกษา และครูประจำกลุ่มกับนักศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพทางการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพทางด้านการมนุษยสัมพันธ์ พบว่าความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ดำเนินงานกับครูประจำกลุ่ม และผู้ดำเนินงานกับนักศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่ระหว่างครูประจำกลุ่มกับนักศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิรินาฏ ราชเดิม (2534 : 95 - 96) ศึกษาความคิดเห็นในการพบกลุ่มของนักศึกษา ทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 3 พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมในการพบกลุ่ม ควรจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มาก ทั้งนี้เพราะอุปกรณ์การเรียนเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนดีขึ้น ประกอบกับนักศึกษาทางไกลต้องเรียนด้วยตนเองโดยใช้สื่อหลัก ได้แก่ แบบเรียน และสื่อเสริม ได้แก่ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ สไลด์ เทปคาสเซต ซึ่งอุปกรณ์การเรียนเหล่านี้เป็นสิ่งที่สำคัญ ในการเรียนวิธีเรียนทางไกล แต่ขณะนี้แบบเรียนในการเรียนทางไกลแต่ละหมวดวิชาของนักศึกษาทางไกลไม่มีอุปกรณ์เสริมเนื้อหาบทเรียนที่สำคัญๆ และสื่อเสริมที่มีอยู่ก็บริการไม่ทั่วถึงเพราะมีน้อย

จารีพรรณ รุ่งช่วง (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์บทบาทและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า การวัดผลประเมินผลส่วนใหญ่ร้อยละ 83 เห็นว่า เกณฑ์การประเมินผล โดยอัตราส่วนระหว่างคะแนนเก็บกับคะแนนสอบปลายภาค เป็น 40 : 60 มีความเหมาะสมแล้ว กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 57 เห็นว่า ควรให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จัดสอบระหว่างภาค โดยใช้ข้อสอบชุดเดียวกันและสอบพร้อมกัน ส่วนร้อยละ 43 ไม่เห็นด้วย เพราะการออกข้อสอบไม่ตรงจุดประสงค์ สั้นเปลือกและเพิ่มภาระให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

ทรงชัย สุทธิพันธ์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม การศึกษาทางไกลในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การรายงานผลการปฏิบัติงานไม่ได้รายงานตามที่เป็นจริง ครูประจำกลุ่มขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม นักศึกษาขาดการเข้าร่วมกิจกรรมการพบกลุ่มบ่อยครั้ง และการแจ้งผลการสอบปลายภาคเรียนล่าช้า

สมนึก ธาตุทอง (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของครูประจำกลุ่ม และนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ด้านกิจกรรม การเรียนการสอนของครูประจำกลุ่ม ในเขตภาคกลาง พบว่า ครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิต่างกัน ประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และครูประจำกลุ่มที่มีอายุต่างกัน

หน่วยงานต้นสังกัดต่างกัน และมีเหตุผลในการเป็นครูประจำกลุ่มต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนของครูประจำกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ทวิ บรรดาศักดิ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มโครงการยกระดับพื้นฐานการศึกษาของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตการศึกษา 12 ใน 2 ด้าน คือ ด้านเกี่ยวกับการเรียนการสอน และด้านไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูประจำกลุ่มโครงการยกระดับพื้นฐานการศึกษาของกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และครูประจำกลุ่มที่มีเพศต่างกัน มีปัญหาโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๔. บัญญัติ กรรพุ่ม (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาทางไกลต่อการจัดกิจกรรมพบกลุ่มตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2530 ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการแก้ปัญหาการเรียนและด้านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพบกลุ่มทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษาทางไกลมีความเห็นว่าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานครควรจะสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น หนังสือพิมพ์เรียน เทปเสียงการบรรยายวิชาต่าง ๆ ตลอดจนตั้งศูนย์การเรียนในสถานที่พบกลุ่ม

๕. เบญจวรรณ วงษ์สกุล (2539 : 106) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกล สำหรับทหารกองประจำการกองทัพบกในด้านนโยบาย ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านสื่ออุปกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วย ยกเว้นด้านนโยบายอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และพบปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสื่อ อุปกรณ์ คือ แบบเรียนและแบบฝึกหัดมีไม่เพียงพอกับผู้เรียน

๖. โสภารวรรณ อัมพันศิริรัตน์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลเกี่ยวกับการนิเทศด้านวิชาการของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจังหวัดพัทลุง ใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการแนะแนว และด้านการวัดผลประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญของครูประจำกลุ่ม คือ ขาดสื่อการเรียนการสอน เช่น สื่อแบบเรียน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

พัชรา สังข์ศรี (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยวิธีเรียนทางไกลของนักศึกษาผู้ใหญ่ในเขตอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก 3 ด้าน คือ ปัญหาด้านวิธีเรียน ปัญหาด้านสื่อประกอบการเรียน และปัญหาการพบกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีปัญหาเรื่องสถานที่พบกลุ่มกับบ้าน ผู้เรียนอยู่ห่างไกลกัน และสถานที่พบกลุ่มคับแคบ

ลดาวัลย์ บุญญพานิช (2540 : 83) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนโครงการยกระดับความรู้พื้นฐานสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่น ในเขตภาคกลาง ในด้านการปฐมนิเทศ การพบกลุ่ม สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่น มีความคิดเกี่ยวกับการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และพบว่าผู้เรียนเห็นว่าแบบเรียนมีน้อย หาซื้อยาก และมีไม่ครบ ห้องสมุดมีแบบเรียนให้ยืมไม่เพียงพอ และมีข้อเสนอแนะที่ควรจะดำเนินการมากที่สุด คือ ห้องสมุดควรจัดหาหนังสือและเอกสารเสริมไว้บริการให้ยืมและศึกษาค้นคว้าให้มากขึ้น

รัตนา สิงขรรัตน์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาของครูประจำกลุ่ม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ใหญ่สายสามัญ โดยวิธีเรียนทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่าครูประจำกลุ่มมีปัญหาทั้งสองด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาของครูประจำกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามตัวแปรด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ สถานภาพของครูประจำกลุ่ม และสถานที่ปฏิบัติงาน ปรากฏผลว่าปัญหาของครูประจำกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วิทยา ประยูร (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าครูประจำกลุ่มมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมเกือบทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตามตัวแปรด้าน เพศ วุฒิการศึกษา สถานภาพการทำงาน สถานที่ทำการพบกลุ่ม พบว่าครูประจำกลุ่มมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับตัวแปรด้าน อายุ สถานการสมรส การผ่านการอบรมก่อนการปฏิบัติการ และประสบการณ์ ได้พบว่าครูประจำกลุ่มมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับ .05

วรลติ สุวัฒน์เมฆินทร์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มที่มีต่อตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่าครูประจำกลุ่มมีความคิดเห็นต่อตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษา

นอกโรงเรียนสายสามัญโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มที่มีต่อตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญตามตัวแปรต้น เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นครูประจำกลุ่มพบว่า ครูประจำกลุ่มมีความคิดเห็นต่อตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับตัวแปรต้น อายุ พบว่าครูประจำกลุ่มที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ถัทยา โนริวงค์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าปัญหาในการสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครโดยรวมทุกกลุ่มวิชาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาในการสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครทั้ง 4 กลุ่มวิชา ตามตัวแปรต่าง ๆ พบว่าครูผู้สอนที่มีเพศ อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานสอนอยู่ในปัจจุบันแตกต่างกัน มีปัญหาในการสอนโดยรวมและรายกลุ่มวิชาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับครูผู้สอนวิชาอาชีพที่มีประสบการณ์การสอนวิชาอาชีพและประสบการณ์การฝึกอบรมวิชาอาชีพแตกต่างกันมีปัญหาในการสอนโดยรวมและรายกลุ่มวิชาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ฮูล (Houle. 1961 : 16 - 25) ได้ทำการศึกษาสาเหตุที่นักศึกษาผู้ใหญ่เข้าศึกษาต่อในโครงการการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยชิคาโก ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีเป้าหมายของตนเองว่า เมื่อเข้าร่วมโครงการ เพราะคิดว่าสามารถตอบสนองความต้องการ และความสนใจของตนเอง เพื่อมุ่งกิจกรรมก็เพราะต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม โดยมุ่งเน้นเรื่องมนุษยสัมพันธ์ และเพื่อมุ่งการเรียนรู้ต้องได้รับความรู้และทักษะต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้เพื่อไปประกอบอาชีพ

เฮลด์และมัวร์ (Heald and Moore. 1968 : 142) ได้ร่วมกันวิจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบอาชีพครูว่าต้องมีคุณลักษณะทางกายภาพและจิตใจแตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ อย่างไร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้จะเป็นครูต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีวิจารณ์ญาณดี
2. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
3. มีเมตตาและป้องกันคนอื่น
4. มีความละเอียด ประณีต
5. มองโลกในแง่ดี

6. มีอารมณ์มั่นคง
7. หลีกเลียงจากการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น
8. เต็มใจที่จะทำงาน

ปาสคาล (Pascal. 1971 : 1 - 11) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยที่จัดกิจกรรมการสอน 3 แบบ คือ กิจกรรมแบบบรรยายสั้น ๆ กิจกรรมแบบบรรยายถึงอภิปราย และกิจกรรมแบบอิสระ โดยจัดกลุ่มนักศึกษาเข้าเรียนด้วยวิธีสอนตามกิจกรรม ผลปรากฏว่า นักศึกษากลุ่มแรกมีทัศนคติในเชิงบวกต่อวิชาที่เรียนมากกว่ากลุ่มอื่นๆ และพบว่า นักศึกษาไม่ชอบกิจกรรมการเรียนแบบอิสระ

โดแนลด์ (Donald. 1974 : 1882 - A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิต อาจารย์ และสมาชิกสภาวิทยาลัย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนิสิตของวิทยาลัยชุมชนในรัฐเวอร์จิเนีย 5 ประเภท คือ การปกครองนิสิต กิจกรรมสถานีสิต กิจกรรมการพิมพ์ กิจกรรมความสนใจพิเศษ และการบริการสังคม พบว่าคณะกรรมการที่เข้าปกครองนิสิตควรมาจากการเลือกตั้ง สถานีสิตควรเป็นรูปแบบเหมือนกันหมด

จากการสำรวจของเลห์มานและเมห์เรนส์ (Lehmann and Mehrens. 1974 : 14) พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยเวสเทอร์นวอชิงตันสเตต จำนวน 443 คน เกี่ยวกับลักษณะของอาจารย์ในอุดมคตินั้น ควรมีเกณฑ์ที่สำคัญมากที่สุดห้าประการ คือ

1. ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ต้องมีความรู้อย่างกว้างขวาง ทั้งความรู้พื้นฐานและสิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาที่สอน
2. มีความสนใจในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง มีความกระตือรือร้นค้นคว้าในวิชาที่สอน
3. มีความยืดหยุ่นและมีความสามารถในการที่จะเสนอบทเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจและสนองความต้องการของนักศึกษา
4. เตรียมการสอนอยู่เสมอในวิชาที่ตนสอน กำหนดหัวข้อวิชาที่สอน กำหนดวัตถุประสงค์ ตลอดจนรายชื่อหนังสืออ้างอิง
5. ใช้ศัพท์ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม มีความสามารถในการอธิบายอย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง สอนโดยคำนึงถึงระดับความสามารถของนักศึกษา

กรัชและคอสติน (Grush and Costin. 1975 : 55) ได้ให้ความเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ ควรเป็นผู้ที่สามารถและมีความกระตือรือร้นในด้านการเรียนการสอน ชื่อสัตย์ สุจริต น่าไว้วางใจ รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับนักศึกษาเสมอ เป็นคนที่เข้าใจนักศึกษาได้ดี ควบคุมกิจกรรมชั้นต่าง ๆ ในห้องเรียน โดยการให้คำแนะนำปรึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ และเปิดโอกาส

ให้มีการอภิปรายในห้องเรียน สามารถควบคุมนักศึกษาในเวลาเรียนได้ กระตุ้นให้นักศึกษากล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ท้นต่อความเปลี่ยนแปลงของวิทยาการ ตลอดจนมีอารมณ์ขัน

บาติस्ता (Batista, 1976 : 257 - 271) ได้ศึกษาลักษณะที่ดีของอาจารย์ โดยศึกษาพฤติกรรมของอาจารย์ที่ดีจากความคิดเห็นของเพื่อนอาจารย์พบว่า พฤติกรรมที่ดีของอาจารย์ประกอบด้วย ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ทันสมัย งานวิจัยบทความและสิ่งตีพิมพ์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน มีความรู้ในวิชาที่สอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และนักศึกษา ตลอดจนรู้จักประยุกต์ใช้ มีความรู้ในวิธีประเมิน จุดมุ่งหมายของวิชาที่สอนอย่างเหมาะสม มีคุณธรรมตามวิชาชีพ ให้บริการกับสถาบันและชุมชน ให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพ และมีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนอาจารย์ นักศึกษา และสถาบัน

เพอวิส (Pervis, 1980 : 163 - 175) ได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเปิด พบว่า การที่ครูมีเอกสารประกอบการสอนอยู่แล้ว ทำให้ครูไม่ชวนขยายค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และในบางครั้งผู้เรียนจะยึดมั่นเฉพาะเอกสารสอนของมหาวิทยาลัยทำให้ไม่รู้จักกว้าง ส่วนสื่อการเรียนใช้สื่อประสมประเภททางเดียว ผู้เรียนไม่มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นได้ตอบได้ เป็นเหตุให้ผู้เรียนขาดทักษะในการแสดงออกทุกด้าน

บีเดอร์ และคาร์เคนวัลด์ (Beder and Darkenwald, 1982 : 142) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างวิธีการสอนของเด็กและของผู้ใหญ่ พบว่า ในการสอนผู้ใหญ่ ครูจำเป็นต้องใช้วิธีการเรียนแบบอภิปราย และต้องใช้เทคนิคการสอนหลายๆ วิธี ต้องสามารถยืดหยุ่นได้ นอกจากนี้ครูจะต้องปรับปรุงเนื้อหาการเรียนให้สัมพันธ์กับประสบการณ์ของผู้เรียน

สมมุติฐานการวิจัย

1. ครูประจำกลุ่มเพศชายและเพศหญิง มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน
2. ครูประจำกลุ่มที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน
3. ครูประจำกลุ่มที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน
4. ครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน
5. ครูประจำกลุ่มที่มีสถานภาพการทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน

6. ครูประจำกลุ่มที่ผ่านและไม่ผ่านการอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน

7. ครูประจำกลุ่มที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน

8. ครูประจำกลุ่มที่มีสถานที่ทำการพบกลุ่มต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเพื่อการศึกษา “ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ในเขตภาคตะวันออก” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากร คือ ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่สอนนักศึกษาผู้ใหญ่อยู่ในภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2540 ในเขตภาคตะวันออกทั้ง 9 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด โดยมีครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล รวมทั้งสิ้น 2,954 คน ข้อมูลด้านครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากฝ่ายสารสนเทศ กองแผนงาน กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540 : 20)

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมตัวแปรอิสระที่สำคัญ และสามารถกำหนดกรอบในการสุ่มได้ คือ สถานที่พบกลุ่มของนักศึกษาทางไกล ในเขตตัวเมือง (อ. เมือง) และ นอกเขตตัวเมือง (ดูรายละเอียดจากตาราง 1 และตาราง 2) สำหรับวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยยึดเขตตัวเมืองเป็นกรอบ ส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดไว้จำนวน 700 คน ซึ่งสามารถใช้เป็นตัวแทนของประชากรได้ประมาณ 25%

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูประจำกลุ่มในแต่ละจังหวัด

จังหวัด	จำนวนครูประจำกลุ่ม (ทั้งหมด)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ประมาณ 25%)
1. ศนจ. สมุทรปราการ	534	120
2. ศนจ. นครนายก	180	50
3. ศนจ. ปราจีนบุรี	197	50
4. ศนจ. สระแก้ว	842	120
5. ศนจ. ฉะเชิงเทรา	251	90
6. ศนจ. ชลบุรี	402	120
7. ศนจ. ระยอง	226	60
8. ศนจ. จันทบุรี	239	60
9. ศนจ. ตราด	83	30
รวม	2,954	700

ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างครูประจำกลุ่มในเขตและนอกเขตอำเภอเมือง

จังหวัด	ศบอ. เมือง	ศบอ. อื่น ๆ	รวม
1. ศนจ. สมุทรปราการ	60	60	120
2. ศนจ. นครนายก	30	20	50
3. ศนจ. ปราจีนบุรี	30	20	50
4. ศนจ. สระแก้ว	60	60	120
5. ศนจ. ฉะเชิงเทรา	40	50	90
6. ศนจ. ชลบุรี	60	60	120
7. ศนจ. ระยอง	30	30	60
8. ศนจ. จันทบุรี	30	30	60
9. ศนจ. ตราด	30	-	30
รวม	370	330	700

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ซึ่งแยกออกได้เป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของครูประจำกลุ่ม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา สถานภาพการทำงาน การอบรมก่อนการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม สถานที่ทำการพบกลุ่ม

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเพื่อวัดทัศนคติของครูประจำกลุ่ม ต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ทั้ง 5 ด้าน โดยได้กำหนดข้อคำถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่ครูประจำกลุ่มจะสามารถนำไปปฏิบัติได้ ถ้าหากมีทัศนคติต่อทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ โดยครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 3 ประการของทัศนคติ คือ ความเข้าใจ ความรู้สึก และการปฏิบัติจริง ทั้งนี้ข้อคำถามวัดทัศนคติในแต่ละด้าน แยกออกได้ ดังนี้

1. ด้านความต้องการและความสนใจ	จำนวน 10 ข้อ
2. ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่	จำนวน 9 ข้อ
3. ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์	จำนวน 9 ข้อ
4. ด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง	จำนวน 9 ข้อ
5. ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล	จำนวน 9 ข้อ

รวมข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 46 ข้อ

ข้อคำถามในตอนนี้จะให้ครูประจำกลุ่มตอบในลักษณะของมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยวิธีแบบลิเคิร์ต (Likert) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับข้อคำถามในเชิงบวก (Positive Items) ดังนี้

การจัดกิจกรรมการสอนได้มากที่สุด	กำหนดให้	5 คะแนน
การจัดกิจกรรมการสอนได้มาก	กำหนดให้	4 คะแนน
การจัดกิจกรรมการสอนได้ปานกลาง	กำหนดให้	3 คะแนน
การจัดกิจกรรมการสอนได้น้อย	กำหนดให้	2 คะแนน
การจัดกิจกรรมการสอนได้น้อยที่สุด	กำหนดให้	1 คะแนน

สำหรับข้อคำถามในการวัดทัศนคติที่มีความหมายในเชิงลบ (Negative Items) จะมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

การจัดกิจกรรมการสอนได้มากที่สุด	กำหนดให้	1 คะแนน
การจัดกิจกรรมการสอนได้มาก	กำหนดให้	2 คะแนน
การจัดกิจกรรมการสอนได้ปานกลาง	กำหนดให้	3 คะแนน

การจัดกิจกรรมการสอนได้น้อย กำหนดให้ 4 คะแนน

การจัดกิจกรรมการสอนได้น้อยที่สุด กำหนดให้ 5 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลได้แสดงข้อคิดเห็นอย่างเสรีเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม โดยได้กำหนดประเด็นในการตอบเป็น 2 ประการ คือ สภาพปัญหาและอุปสรรคในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทัศนคติและการวัดทัศนคติเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิด (Conceptual framework) ในการกำหนดแนวทางการวัดทัศนคติของครูประจำกลุ่มได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ จากตำราและผลการวิจัยของ โนลส์ (M.S. Knowles) เพื่อใช้เป็นกรอบทางทฤษฎี (Theoretical framework) ในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้ครูประจำกลุ่มที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่กับกรมการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ ก็เป็นบุคคลที่ควรจะต้องมีความรู้และทัศนคติที่ดีในการสอนผู้ใหญ่ด้วย
3. นำแนวคิดจากทฤษฎีและการวิจัยในข้อ 1 และ 2 มาร่างเป็นแบบวัดทัศนคติทั้งนี้ได้ให้ข้อความในคำถามสามารถวัดได้ครอบคลุมทฤษฎีการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน คือ ความต้องการและความสนใจ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ การวิเคราะห์ประสบการณ์ ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง และความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. นำแบบสอบถามที่ร่างเสร็จแล้วไปขอคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน จากมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนทางการศึกษาผู้ใหญ่ และผู้เชี่ยวชาญจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน รวม 5 ท่าน (รายชื่อดูภาคผนวก) เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) และความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity)
5. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะมาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมและถูกต้องยิ่งขึ้น หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้ (Pilot Study) กับครูประจำกลุ่มในจังหวัดปทุมธานี และเขตมีนบุรี กลุ่มละ 20 คน รวมจำนวน 40 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทัศนคติชุดนี้
6. เครื่องมือวัดทัศนคติที่ได้ทดลองใช้กับครูจำนวน 40 คน เมื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) โดยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 ซึ่งถือว่ามีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยได้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ได้ขอความอนุเคราะห์ให้อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียนช่วยออกหนังสือไปยังผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลกับครูประจำกลุ่มทางไกล โดยมีหนังสือที่ ศษ 0403/752 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2541

2. ผู้วิจัยได้ประสานการเก็บข้อมูลครั้งนี้ไปยังผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั้ง 9 แห่ง ให้ช่วยแจ้งให้หัวหน้า ศบอ. ในจังหวัดที่ท่านรับผิดชอบได้กรุณาเก็บข้อมูลจากครูประจำกลุ่มให้ต่อไป

3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบวัดทัศนคติไปยังศูนย์จังหวัดและหัวหน้า ศบอ. ตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม 2541 หลังจากนั้นได้เดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตัวเองในบางแห่ง และได้ประสานการเก็บข้อมูลกับผู้รับผิดชอบทางโทรศัพท์ในบางแห่ง เมื่อยังไม่ได้รับข้อมูลคืนถ้าหากนานเกินกว่า 1 เดือน

4. หลังจากผู้วิจัยได้ให้เวลาในการจัดเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นเวลา 2 เดือนแล้ว ก็ได้รับแบบวัดคืนกลับมาจำนวน 620 ชุด เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2541 คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้คืนมา 88.57% อย่างไรก็ตามเมื่อนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องแล้วสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ 602 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 97.09 ของแบบสอบถามที่เก็บได้ทั้งหมด (620 ฉบับ)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำแบบวัดทัศนคติทั้งหมดที่เก็บรวบรวมได้จำนวน 620 ฉบับ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบข้อคำถามโดยเฉพาะในตอนที่ 1 ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ ปรากฏว่ามีแบบวัดที่สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวน 602 ฉบับ จึงนำมาตรวจให้คะแนนในตอนที่ 2 และลงรหัสเพื่อนำเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ และคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC

2. ข้อมูลในตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล นำไปวิเคราะห์เพื่อให้แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

3. ข้อมูลในตอนที่ 2 ซึ่งเป็นค่าความหมายของทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ วิเคราะห์โดยใช้สถิติหลายตัว ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าคะแนนที - เทส (t - test) และค่าเอฟ - เทส (F - test) ทั้งนี้โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้ความหมายค่าคะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ทักษะคิดต่อทฤษฎีการเรียนรู้ที่น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ทักษะคิดต่อทฤษฎีการเรียนรู้ที่น้อย

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ทักษะคิดต่อทฤษฎีการเรียนรู้ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ทักษะคิดต่อทฤษฎีการเรียนรู้ดี

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ทักษะคิดต่อทฤษฎีการเรียนรู้ดีที่สุด

4. ข้อมูลในตอนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด ให้แสดงความคิดเห็นโดยเสรีนำมาวิเคราะห์
ด้านเนื้อหา (Content Analysis) โดยการหาค่าความถี่ของข้อคำถาม และจัดกลุ่มตามประเด็นของ
เนื้อหา นำเสนอตามลำดับความถี่สูงสุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การแปลความหมายมีความเข้าใจตรงกันในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกของค่าความเบี่ยงเบนยกกำลังสอง
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยความเบี่ยงเบนยกกำลังสอง
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอนตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล

ตอนที่ 2 ทักษะคิดของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ตามแนวคิดของโนลส์ทั้ง 5 ด้าน เป็นรายด้านและรายข้อ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทักษะคิดของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลตามตัวแปรต่อไปนี้ เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา สภาพการทำงาน การอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ ประสบการณ์ในการสอนผู้ใหญ่ สถานที่ทำการพบกลุ่ม

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่แสดงความคิดเห็นจากข้อคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล

จำนวนครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา สถานภาพการทำงาน การอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม และสถานที่ทำการพบกลุ่ม ได้นำเสนอในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล จำแนกตามข้อมูลส่วนตัว

ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	จำนวน (คน) N = 602	ร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	251	41.7
2) หญิง	351	58.3
2. อายุ		
1) ต่ำกว่า 40 ปี	399	66.3
2) 40 ปีขึ้นไป	203	33.7
3. สถานภาพสมรส		
1) โสด	232	38.5
2) สมรส	370	61.5
4. วุฒิการศึกษา		
1) ต่ำกว่าปริญญาตรี	84	14.0
2) ปริญญาตรีและสูงกว่า	518	86.0
5. สถานภาพการทำงาน		
1) เป็นครูประจำการ	333	55.3
2) ไม่ได้เป็นครูประจำการ	269	44.7
6. การอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม		
1) ผ่านการอบรม	526	87.4
2) ไม่ผ่านการอบรม	76	12.6

ตาราง 3 (ต่อ)

ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	จำนวน (คน) N = 602	ร้อยละ
7. ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม		
1) น้อยกว่า 3 ปี	244	40.5
2) 3 - 5 ปี	242	40.2
3) 5 ปีขึ้นไป	116	19.3
8. สถานที่ทำการพบกลุ่ม		
1) ในเขตอำเภอเมือง	336	55.8
2) นอกเขตอำเภอเมือง	266	44.2
รวม	602	100.00

จากตาราง 3 พบว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล จำนวน 602 คน เป็นเพศหญิง 351 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 เพศชาย 251 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7

ด้านอายุ ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลส่วนใหญ่จะมีอายุต่ำกว่า 40 ปี มีจำนวน 399 คน คิดเป็นร้อยละ 66.3 ส่วนอายุ 40 ปีขึ้นไป มีอยู่ 203 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7

ด้านสถานภาพสมรสของครูประจำกลุ่ม พบว่า ครูประจำกลุ่มที่สมรส มีจำนวน 370 คน คิดเป็นร้อยละ 61.5 และที่เป็นโสดมีจำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5

ด้านวุฒิการศึกษาของครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่จะมีวุฒิมัธยมศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และสูงกว่า มีจำนวน 518 คน คิดเป็นร้อยละ 86.0 ส่วนครูประจำกลุ่มอีกจำนวน 84 คน มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 14

ด้านสถานภาพการทำงาน ของครูประจำกลุ่มที่เป็นครูประจำการ มีจำนวน 333 คน หรือร้อยละ 55.3 ส่วนที่ไม่ได้เป็นครูประจำการ มีจำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7

ด้านการอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่จะผ่านการอบรมมาแล้ว จำนวน 526 คน คิดเป็นร้อยละ 87.4 ส่วนที่ไม่ผ่านการอบรม มีจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6

ด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่ม ครูที่สอนจะมีประสบการณ์อยู่ในช่วงน้อยกว่า 3 ปี จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 รองลงมา 3 - 5 ปี จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2 และน้อยที่สุดคือ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3

ด้านสถานที่พบกลุ่ม ส่วนใหญ่จะพบกลุ่มในเขตอำเภอเมือง จำนวน 336 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 และนอกเขตอำเภอเมือง จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2

ตอนที่ 2 ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ตามแนวคิดของโนลส์ทั้ง 5 ด้าน เป็นรายด้านและรายข้อ

2.1 ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ของโนลส์ แยกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านความต้องการและความสนใจ ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์ ด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้นำเสนอในตาราง 4

ตาราง 4 ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ในเขตภาคตะวันออก โดยรวมเป็นรายด้าน

ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	$\bar{X}$	S.D.	ทักษะของครูประจำกลุ่ม
1. ด้านความต้องการและความสนใจ	3.46	0.51	ปานกลาง
2. ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่	3.44	0.42	ปานกลาง
3. ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์	3.55	0.53	ดี
4. ด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง	3.56	0.57	ดี
5. ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.36	0.43	ปานกลาง
รวมทุกด้าน	3.47	0.41	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่า ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล มีทักษะต่อการเรียนในด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเองและการวิเคราะห์ประสบการณ์อยู่ในระดับดี ส่วนด้านอื่นๆ มีทักษะอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ ดังนี้ ด้านความต้องการและความสนใจ ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.2 ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ในเขตภาคตะวันออก เป็นรายข้อ

ตาราง 5 ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ด้าน
ความต้องการและความสนใจเป็นรายชื่อ

ข้อที่	ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
	ความต้องการและความสนใจ			
1.	ในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ ท่านคิดว่าควรมีวิธีการสอนที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	3.96	0.77	ดี
2.	ท่านคิดว่า การสำรวจความสนใจของนักศึกษาผู้ใหญ่ ควรได้จัดทำก่อนการสอนจะเริ่มต้น	4.00	0.83	ดี
3.	การสอนผู้ใหญ่ที่ดีและถูกต้อง ผู้สอนน่าจะได้ชักจูงให้ผู้เรียนเกิดความสนใจก่อนเสมอ	4.06	0.82	ดี
4.	ครูสอนผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จส่วนมากมักจะจัดกิจกรรมการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	3.98	0.80	ดี
5.	หลักสูตรท้องถิ่นน่าจะช่วยให้ นักศึกษาผู้ใหญ่สนใจเรียนมากกว่าหลักสูตรทั่วไป	3.75	0.85	ดี
6.	ความต้องการในการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ไม่มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม	3.01	1.11	ปานกลาง
7.	ในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ นั้นควรจะทำเช่นเดียวกันกับที่ผ่าน ๆ มาแล้ว เพราะว่ามีนักศึกษา มีลักษณะ คล้าย ๆ กันเกือบทุกรุ่น	2.96	1.00	ปานกลาง
8.	การวิเคราะห์ความต้องการและความสนใจของนักศึกษาผู้ใหญ่จะทำให้เสียเวลา น่าจะเน้นให้ครูเตรียมตัวด้านเนื้อหาวิชามากกว่า	2.85	1.01	ปานกลาง
9.	การจัดบรรยากาศในการสอนควรขึ้นอยู่กับความต้องการของครูเป็นหลัก ทั้งนี้เพราะจะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาผู้ใหญ่เกิดความสนใจขึ้นเอง	2.95	1.13	ปานกลาง
10.	การพบกลุ่มเป็นกิจกรรมที่ไม่อยู่ในความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่	3.12	1.03	ปานกลาง
	รวม	3.46	0.51	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ด้านความต้องการและความสนใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับดี มี 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 การสอนผู้ใหญ่ที่ดีและถูกต้อง ผู้สอนน่าจะได้ชักจูงให้ผู้เรียนเกิดความสนใจก่อนเสมอ ($\bar{X} = 4.06$) ข้อ 2 การสำรวจความสนใจของนักศึกษาผู้ใหญ่ควรได้จัดทำก่อนการสอนจะเริ่มขึ้น ($\bar{X} = 4.00$) ส่วนทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีทัศนคติการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มี 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ข้อ 8 การวิเคราะห์ความต้องการและความสนใจของนักศึกษาผู้ใหญ่จะทำให้เสียเวลา น่าจะเน้นให้ครูเตรียมตัวด้านเนื้อหาวิชามากกว่า ($\bar{X} = 2.85$) ข้อ 9 การจัดบรรยายในการสอนควรขึ้นอยู่กับความต้องการของครูเป็นหลัก ทั้งนี้เพราะจะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาผู้ใหญ่เกิดความสนใจขึ้นเอง ($\bar{X} = 2.95$)

ตาราง 6 ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่

ข้อที่	ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่				
11.	ท่านคิดว่าการสอนผู้ใหญ่จะประสบความสำเร็จดี ขึ้น ถ้าให้บทเรียนมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน	4.09	0.76	ดี
12.	ท่านคิดว่าการนำเนื้อหาวิชาที่ใช้สอนผู้ใหญ่ให้สัมพันธ์กับตัวผู้เรียน ย่อมจะก่อให้เกิดผลดีกับกิจกรรมการพบกลุ่มและกิจกรรม กพข.	4.02	0.75	ดี
13.	ครูที่สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ควรจัดกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนให้มากที่สุด	4.02	0.81	ดี
14.	ท่านอยู่ในสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมคล้ายคลึงกับนักศึกษา ดังนั้นจึงสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการสอนให้เกี่ยวข้องกับผู้เรียนได้โดยง่าย	3.82	0.81	ดี
15.	นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนใหญ่ต้องการเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ที่แตกต่างไปจากชีวิตของผู้เรียน	3.71	0.82	ดี

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
16.	การสอนผู้ใหญ่วัยชราดีกว่าสอนเด็ก	2.81	0.99	ปานกลาง
17.	เนื้อหาที่ใช้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากมีความเหมาะสมแล้ว เพราะว่ามีเนื้อหาเหมือนกับที่ใช้สอนในระบบโรงเรียน	2.71	0.94	ปานกลาง
18.	นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมาก ไม่ชอบเรียนรู้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของตนเอง	2.96	0.98	ปานกลาง
19.	ครูไม่สามารถรับรู้ปัญหาของนักศึกษาผู้ใหญ่ได้ทุกคน จึงเป็นเรื่องที่ยากมากในการที่จะสอนบทเรียนให้สัมพันธ์กับชีวิตของผู้เรียน	2.80	0.91	ปานกลาง
รวม		3.44	0.42	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่า ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับดี มี 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 11 การสอนผู้ใหญ่น่าจะประสบความสำเร็จดีขึ้น ถ้าบทเรียนมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.09$) ข้อ 12 การนำเนื้อหาวิชาที่ใช้สอนผู้ใหญ่ให้สัมพันธ์กับตัวผู้เรียน ย่อมจะก่อให้เกิดผลดีกับกิจกรรมการพบกลุ่มและกิจกรรม กพข. และข้อ 13 ครูที่สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ควรจัดกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนให้มากที่สุด ทั้ง 2 ข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.02$) ส่วนทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มี 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ข้อ 17 เนื้อหาที่ใช้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากมีความเหมาะสมแล้ว เพราะว่ามีเนื้อหาเหมือนกับที่ใช้สอนในระบบโรงเรียน ($\bar{X} = 2.71$) ข้อ 19 ครูไม่สามารถรับรู้ปัญหาของนักศึกษาผู้ใหญ่ได้ทุกคน จึงเป็นเรื่องที่ยากมากในการที่จะสอนบทเรียนให้สัมพันธ์กับชีวิตของผู้เรียน ($\bar{X} = 2.80$)

ตาราง 7 ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ด้าน
การวิเคราะห์ประสบการณ์

ข้อที่	ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
การวิเคราะห์ประสบการณ์				
20.	การได้รับรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่ จะช่วยให้ท่านสามารถนำมาสัมพันธ์กับกิจกรรมการสอนได้	3.97	0.76	ดี
21.	ท่านคิดว่าประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นเนื้อหาการเรียนรู้ ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการสอนผู้ใหญ่	3.89	0.78	ดี
22.	ท่านสามารถรับทราบประวัติของนักศึกษาผู้ใหญ่ได้ โดยการให้เขาแนะนำตนเองก่อนเริ่มการเรียนรู้ครั้งแรก	3.86	0.86	ดี
23.	ถ้าครูใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ย่อมจะช่วยให้ใช้วิธีการสอนได้มากขึ้น เช่น การสาธิต การอภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมุติ ฯลฯ	3.99	0.81	ดี
24.	ประสบการณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นบทเรียนที่มีคุณค่า	3.98	0.87	ดี
25.	การนำประสบการณ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่มาใช้ในการ กิจกรรมการพบกลุ่มเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและไม่จำเป็น	3.12	1.02	ปานกลาง
26.	เนื่องจากประสบการณ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่มีมากมาย และแตกต่างกัน ดังนั้นผู้สอนไม่จำเป็นจะต้องให้ความสนใจมากนัก	3.13	1.07	ปานกลาง
27.	ในการสอนผู้ใหญ่ นั้น ผู้สอนไม่สามารถวิเคราะห์เกี่ยวกับประสบการณ์ของนักศึกษาได้ เนื่องจากจะต้องใช้เวลาอย่างมาก	2.91	1.01	ปานกลาง
28.	การให้นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์มากและหลากหลายเป็นผู้ช่วยครูในการเรียนการสอน จะ ทำให้คนที่ขาดประสบการณ์รู้สึกเป็นปมด้อย และเสียหน้า	3.13	1.07	ปานกลาง
รวม		3.55	0.53	ดี

จากตาราง 7 แสดงว่า ทักษะคิดของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์ โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทักษะคิดของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับดี มี 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 23 ถ้าครูใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่ย่อมจะช่วยให้ใช้วิธีการสอนได้มากขึ้น เช่น การสาธิต การอภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมุติ ($\bar{X} = 3.99$) ข้อ 24 ประสบการณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นบทเรียนที่มีคุณค่า ($\bar{X} = 3.98$) ส่วนทักษะคิดของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มี 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ข้อ 27 ในการสอนผู้ใหญ่นั้น ผู้สอนไม่สามารถวิเคราะห์เกี่ยวกับประสบการณ์ของนักศึกษาได้ เนื่องจากจะต้องใช้เวลามาก ($\bar{X} = 2.91$) ข้อ 25 การนำประสบการณ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่มาใช้ในการกิจกรรมการพบกลุ่มในเรื่องที่ยุ่งยากและไม่จำเป็น ($\bar{X} = 3.12$)

ตาราง 8 ทักษะคิดของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ด้าน ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง

ข้อที่	ทักษะคิดของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะคิด
	ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง			
29.	การเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น เป็นสิ่งที่น่าจะสนับสนุนให้เกิดแก่นักศึกษาผู้ใหญ่ทุก ๆ คน	4.02	0.79	ดี
30.	นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากมีวุฒิภาวะและความรับผิดชอบสูงจึงควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.80	0.86	ดี
31.	นักศึกษาผู้ใหญ่ น่าจะได้มีส่วนร่วมประเมินผลการเรียนของตนเอง เพราะว่าเขาจะได้รับรู้ความก้าวหน้าในการเรียน	3.77	0.82	ดี
32.	ถ้าท่านสนับสนุนวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาทางไกล จะช่วยเพิ่มพูนความมั่นใจในตนเองให้แก่นักศึกษาได้มากขึ้น	3.89	0.81	ดี
33.	การค้นคว้าในห้องสมุดเป็นการเรียนแบบหนึ่งที่น่าส่งเสริม	3.97	0.89	ดี

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
34.	นักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนทางไกลไม่สามารถจะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	3.14	1.12	ปานกลาง
35.	ครูสอนผู้ใหญ่ ไม่ควรส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพราะจะทำให้ครูคือความสำคัญลง	3.32	1.19	ปานกลาง
36.	การเรียนรู้ที่ดีที่สุดนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีบทบาททุกอย่างให้มากกว่าผู้เรียนตลอดเวลา	3.00	1.17	ปานกลาง
37.	การส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้เรียนด้วยตนเอง (Self-directing) คงเป็นเรื่องในทางอุดมการณ์และปรัชญาเท่านั้น ไม่น่าจะประสบผลสำเร็จได้จริงจัง	3.12	1.90	ปานกลาง
รวม		3.56	0.57	ดี

จากตาราง 8 แสดงว่า ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับดี มี 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 29 การเรียนรู้ด้วยตนเอง นั้นเป็นสิ่งที่น่าจะสนับสนุนให้เกิดแก่นักศึกษาผู้ใหญ่ทุก ๆ คน ($\bar{X} = 4.02$) ข้อ 33 การค้นคว้าในห้องสมุดเป็นการเรียนแบบหนึ่งที่น่าส่งเสริม ($\bar{X} = 3.97$) ส่วนทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มี 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ข้อ 36 การเรียนรู้ที่ดีที่สุดนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีบทบาททุกอย่างให้มากกว่าผู้เรียนตลอดเวลา ($\bar{X} = 3.00$) ข้อ 37 การส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้เรียนด้วยตนเอง (Self-directing) คงเป็นเรื่องในทางอุดมการณ์และปรัชญาเท่านั้น ไม่น่าจะประสบผลสำเร็จได้จริงจัง ($\bar{X} = 3.12$)

ตาราง 9 ทศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ด้าน
ความแตกต่างระหว่างบุคคล

ข้อที่	ทศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทศนคติ
	ความแตกต่างระหว่างบุคคล			
38.	ความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้ใหญ่แต่ละคนย่อมจะไม่เหมือนกันเลย	3.85	0.81	ดี
39.	ครูที่สอนผู้ใหญ่ควรคิดคำนึงอยู่เสมอว่า นักศึกษาที่มาพบกลุ่มมีความถนัดในการเรียนแตกต่างกัน	3.93	0.80	ดี
40.	นักศึกษาผู้ใหญ่แต่ละคนมีความถนัดและสมรรถภาพในการเรียนรู้แตกต่างกัน ดังนั้นครูควรจะให้ความสำคัญเรื่องนี้เสมอ	3.93	0.83	ดี
41.	ครูควรใช้วิธีการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ในหลาย ๆ รูปแบบและวิธีการ ทั้งนี้เพราะท่านเชื่อว่านักศึกษาแต่ละคนมีรูปแบบในการเรียนรู้ (Style of learning) เป็นของตนเอง	3.81	0.84	ดี
42.	นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนหนึ่งมีอาชีพแล้ว ความแตกต่างด้านอาชีพส่งผลให้ความสนใจในเนื้อหาที่แตกต่างกัน	3.73	0.84	ดี
43.	นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากอยู่ในวัยเดียวกัน ดังนั้นความแตกต่างระหว่างบุคคลจึงไม่น่าจะมีผลต่อการเรียน	2.83	1.00	ปานกลาง
44.	ครูสอนผู้ใหญ่ไม่ควรแยกกลุ่มผู้เรียนออกตามความสามารถ หรือกลุ่มอายุ เพราะจะทำให้ยุ่งยากในการสอน	2.69	1.00	ปานกลาง
45.	ท่านควรจะใช้วิธีการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ทุกคนเหมือนกัน จะทำให้ประหยัดเวลาและการสอนเนื้อหาในบทเรียนได้มากขึ้นด้วย	2.73	1.00	ปานกลาง
46.	ท่านคิดว่าความสามารถในการเรียนรู้ ตลอดจนความถนัดในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ ไม่น่าจะมีความแตกต่างกันมากนัก	2.74	0.94	ปานกลาง
	รวม	3.36	0.43	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงว่า ทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับดี มี 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 39 ครูผู้สอนผู้ใหญ่วรรคิคำนี้อยู่เสมอว่า นักศึกษาที่มาพบกลุ่มมีความถนัดในการเรียนแตกต่างกัน และ ข้อ 40 นักศึกษาผู้ใหญ่แต่ละคนมีความถนัดทางสมรรถภาพในการเรียนรู้แตกต่างกัน ดังนั้นครูควรจะทำให้ความสำคัญเรื่องนี้เสมอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.93$) ส่วนทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มี 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ข้อ 44 ครูสอนผู้ใหญ่ไม่ควรแยกกลุ่มผู้เรียนออกตามความสามารถ หรือกลุ่มอายุ เพราะจะทำให้ยุ่งยากในการสอน ($\bar{X} = 2.69$) ข้อ 45 ท่านควรจะใช้วิธีการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ทุกคนเหมือนกัน จะทำให้ประหยัดเวลาและการสอนเนื้อหาในบทเรียนได้มากขึ้น ($\bar{X} = 2.73$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลตามตัวแปรต่อไปนี้ เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา สภาพการทำงาน การอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ ประสบการณ์ในการสอนผู้ใหญ่ สถานที่ทำการพบกลุ่ม

3.1 เปรียบเทียบทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามเพศเพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อที่ 1 ที่ว่า “ครูประจำกลุ่มเพศชายและเพศหญิง มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน”

ตาราง 10 เปรียบเทียบทักษะของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามเพศ

ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	ชาย (N = 251)		หญิง (N = 351)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านความต้องการและความสนใจ	3.44	0.49	3.48	0.53	1.04
2. ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่	3.43	0.42	3.44	0.42	.25
3. ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์	3.54	0.55	3.56	0.51	.51
4. ด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง	3.53	0.59	3.58	0.56	.96
5. ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.36	0.44	3.37	0.42	.24
รวม	3.46	0.42	3.49	0.41	.75

จากตาราง 10 แสดงว่า ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลซึ่งมีเพศต่างกันมีทัศนคติต่อ
ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง
สถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3.2 เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามอายุ เพื่อทดสอบ
สมมุติฐาน ข้อที่ 2 ที่ว่า “ครูประจำกลุ่มที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้
ใหญ่แตกต่างกัน”

ตาราง 11 เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามอายุ

ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	ต่ำกว่า 40 ปี (N = 399)		40 ปีขึ้นไป (N = 203)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านความต้องการและความสนใจ	3.46	0.51	3.46	0.52	.06
2. ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่	3.43	0.42	3.46	0.41	.87
3. ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์	3.55	0.53	3.57	0.51	.47
4. ด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง	3.52	0.57	3.62	0.57	2.07*
5. ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.34	0.41	3.40	0.46	1.69
รวม	3.46	0.41	3.50	0.42	1.21

จากตาราง 11 แสดงว่า ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อ
ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ
สมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ในด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง โดยที่ครูประจำกลุ่มที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไปมี
ทัศนคติสูงกว่าครูประจำกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี

3.3 เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามสถานภาพสมรส เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อที่ 3 ที่ว่า “ครูประจำกลุ่มที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน”

ตาราง 12 เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลตามสถานภาพสมรส

ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	โสด (N = 232)		สมรส (N = 370)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านความต้องการและความสนใจ	3.50	0.55	3.44	0.49	1.32
2. ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่	3.47	0.44	3.42	0.41	1.37
3. ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์	3.58	0.55	3.54	0.51	.91
4. ด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง	3.55	0.58	3.56	0.56	.38
5. ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.39	0.44	3.35	0.42	1.21
รวม	3.50	0.43	3.46	0.40	0.99

จากตาราง 12 แสดงว่าครูประจำกลุ่มทางไกลทั้งโสดและสมรสมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3.4 เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามวุฒิการศึกษา เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 4 ที่ว่า “ครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน”

ตาราง 13 เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามวุฒิการศึกษา

ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	ต่ำกว่าปริญญาตรี (N = 84)		ปริญญาตรีและสูงกว่า (N = 518)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านความต้องการและความสนใจ	3.35	0.46	3.48	0.52	2.31*
2. ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่	3.40	0.43	3.44	0.42	0.79
3. ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์	3.46	0.51	3.57	0.53	1.68
4. ด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง	3.35	0.50	3.59	0.58	3.61**
5. ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.27	0.33	3.38	0.44	2.23*
รวม	3.37	0.35	3.50	0.42	2.63**

จากตาราง 13 แสดงว่า ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบความแตกต่างด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านความต้องการและความสนใจ และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่า พบว่า มีทัศนคติสูงกว่าครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี อีก 2 ด้านไม่พบความแตกต่าง

3.5 เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามสถานภาพการทำงาน เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 5 ที่ว่า “ครูประจำกลุ่มที่มีสถานภาพการทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อ ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน”

ตาราง 14 เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามสถานภาพการทำงาน

ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	เป็นครูประจำการ (N = 333)		ไม่ได้เป็นครูประจำการ (N = 269)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านความต้องการและความสนใจ	3.50	0.52	3.42	0.49	1.77
2. ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่	3.44	0.42	3.43	0.42	0.48
3. ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์	3.55	0.53	3.56	0.52	0.19
4. ด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง	3.58	0.60	3.53	0.53	1.21
5. ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.40	0.46	3.32	0.39	2.40*
รวม	3.50	0.43	3.45	0.38	0.75

จากตาราง 14 แสดงว่า ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่เป็นครูประจำการและไม่ได้เป็นครูประจำการมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยพบว่าครูประจำกลุ่มซึ่งเป็นครูประจำการมีทัศนคติสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นครูประจำการ

3.6 เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามการอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 6 ที่ว่า “ครูประจำกลุ่มที่ผ่านและไม่ผ่านการอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน”

ตาราง 15 เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามการอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม

ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	ผ่านการอบรม (N = 526)		ไม่ผ่านการอบรม (N = 76)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านความต้องการและความสนใจ	3.48	0.51	3.37	0.53	1.78
2. ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่	3.44	0.41	3.40	0.46	0.93
3. ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์	3.56	0.52	3.47	0.56	1.44
4. ด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง	3.58	0.57	3.39	0.55	2.69**
5. ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.37	0.42	3.28	0.49	1.74
รวม	3.49	0.41	3.38	0.43	2.11*

จากตาราง 15 แสดงว่า ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่ผ่านและไม่ผ่านการอบรมมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง โดยครูประจำกลุ่มที่ผ่านการอบรมพบว่า มีทัศนคติสูงกว่าครูที่ไม่ผ่านการอบรม ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.7 เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 7 ที่ว่า “ครูประจำกลุ่มที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน”

ตาราง 16 เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม

ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านความต้องการและความสนใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.84	0.42	0.20
	ภายในกลุ่ม	599	157.07	0.26	
	รวม	601	157.91		
2. ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่	ระหว่างกลุ่ม	2	0.06	0.33	0.83
	ภายในกลุ่ม	299	106.27	0.18	
	รวม	601	106.33		
3. ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.11	0.58	0.81
	ภายในกลุ่ม	599	167.87	0.28	
	รวม	601	167.98		
4. ด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	0.38	0.19	0.56
	ภายในกลุ่ม	599	196.77	0.33	
	รวม	601	197.15		
5. ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	0.12	0.60	0.72
	ภายในกลุ่ม	599	111.51	0.19	
	รวม	601	111.63		
รวมทั้ง 5 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.15	0.07	0.64
	ภายในกลุ่ม	599	102.05	0.17	
	รวม	601	102.05		

จากตาราง 16 แสดงว่า ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3.8 เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามสถานที่ทำการพบกลุ่ม เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 8 ที่ว่า “ครูประจำกลุ่มที่มีสถานที่พบกลุ่มต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน”

ตาราง 17 เปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ตามสถานที่ทำการพบกลุ่ม

ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล	ในเขตอำเภอเมือง (N = 336)		นอกเขตอำเภอเมือง (N = 266)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านความต้องการและความสนใจ	3.48	0.52	3.44	0.50	1.13
2. ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่	3.45	0.41	3.42	0.43	0.83
3. ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์	3.58	0.53	3.52	0.52	1.55
4. ด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง	3.57	0.55	3.54	0.60	0.63
5. ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.36	0.41	3.36	0.46	0.01
รวม	3.49	0.40	3.45	0.43	1.02

จากตาราง 17 แสดงว่า ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่ทำการพบกลุ่มในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมืองมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่แสดงความคิดเห็นจากข้อคำถามปลายเปิด

ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งมีผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 38.87 ของแบบสอบถามทั้งหมด (N = 602) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกปัญหาและอุปสรรคพร้อมทั้งข้อเสนอแนะออกเป็นหมวดต่าง ๆ ตามเนื้อหาและทำการแจกแจงความถี่ของคำตอบโดยนำมาจัดอันดับ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 18

ตาราง 18 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ในด้านตัวนักศึกษา

ข้อที่	ปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่	ความถี่
ด้านตัวนักศึกษา		
1.	นักศึกษาไม่มาพบกลุ่ม เพราะว่าไม่มีเวลามาพบกลุ่มและสถานที่พบกลุ่มอยู่ไกล	85
2.	นักศึกษามีพื้นฐานความรู้และสถานภาพทางสังคมต่างกัน จึงทำให้มีความต้องการแตกต่างกัน ซึ่งยากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	46
3.	นักศึกษาขาดการเตรียมตัว ความพร้อมและความกระตือรือร้นในการมาพบกลุ่ม จึงไม่สนใจการเรียนการสอน	37
4.	นักศึกษามีวัยแตกต่างกันมากจึงมีผลต่อการรับรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ผู้ใหญ่มีปัญหาในด้านความจำ	22
5.	นักศึกษามีรายได้น้อย จึงมีผลทำให้ขาดแคลนหนังสือที่ใช้ประกอบในการเรียน	12
6.	นักศึกษาไม่เข้าใจวิธีการเรียนด้วยตนเองและหลักสูตรเกี่ยวกับเรื่องแผนการเรียน	11
7.	นักศึกษาไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม	11
8.	นักศึกษามีปัญหาในเรื่องของการปรับตัวจึงเป็นสาเหตุทำให้ไม่กล้าแสดงออก	8
9.	นักศึกษามีความรู้พื้นฐานน้อยไม่เข้าใจในบทเรียน จึงมีความวิตกกังวลกลัวทำไม่ได้	3
10.	นักศึกษาขาดความเชื่อถือในตัวครู	3
11.	ปัญหาสภาพของครอบครัว	3
12.	นักศึกษาต้องการเพียงวุฒิปับัตรเท่านั้น	1

จากตาราง 18 ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ด้านตัวนักศึกษา มีจำนวน 12 ข้อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ นักศึกษาไม่มาพบกลุ่ม เพราะว่า ไม่มีเวลามาพบกลุ่ม และสถานที่พบกลุ่มอยู่ไกล รองลงมา คือ นักศึกษามีพื้นฐานความรู้และสถานภาพทางสังคมต่างกัน จึงทำให้มีความต้องการแตกต่างกัน ซึ่งยากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตาราง 19 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ในด้านสื่อการเรียนการสอน

ข้อที่	ปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่	ความถี่
ด้านสื่อการเรียนการสอน		
1.	ขาดสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน และมีไม่เพียงพอ	29
2.	ขาดแคลนตำราเรียน แบบเรียนสำเร็จรูป เพราะได้รับแบบเรียนล่าช้า	11
3.	แบบเรียนรายวิชาควรยึดให้เนื้อหาตรงกัน มีความต่อเนื่องเพื่อสะดวกในการทำ ความเข้าใจ	5
4.	ตารางออกอากาศกับการพบกลุ่มไม่ตรงกัน ฉะนั้นการใช้บริการสัญญาณดาว เทียมไทยคมยังใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่ หรือบางครั้งก็ไม่ทราบตารางเวลาออก อากาศ	3
5.	ขาดงบประมาณในการสนับสนุนด้านวัสดุและอุปกรณ์	2
6.	โทรทัศน์ที่ใช้ในการรับสัญญาณดาวเทียมเสียบ่อย	1

จากตาราง 19 ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ด้านสื่อการเรียนการสอน มีจำนวน 6 ข้อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ขาดสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนและมีไม่เพียงพอ รองลงมาคือ ขาดแคลนตำราเรียน แบบเรียนสำเร็จรูป เพราะแบบเรียนล่าช้า

ตาราง 20 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ในด้านสถานที่
พบกลุ่ม

ข้อที่	ปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่	ความถี่
ด้านสถานที่พบกลุ่ม		
1.	สถานที่พบกลุ่มไกลจากชุมชนและไม่แน่นอน	4
2.	สถานที่พบกลุ่มขาดห้องปฏิบัติงานและไม่เอื้ออำนวย ไม่สะดวกและสบาย	3

จากตาราง 20 ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ
ปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ด้านสถานที่พบกลุ่ม มีจำนวน 2 ข้อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด
คือ สถานที่พบกลุ่มไกลจากชุมชนและไม่แน่นอน รองลงมาคือ สถานที่พบกลุ่มขาดห้อง
ปฏิบัติการและไม่เอื้ออำนวย ไม่สะดวกและสบาย

ตาราง 21 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ในด้านกิจกรรม
การเรียนการสอน

ข้อที่	ปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่	ความถี่
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน		
1.	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยเกินไป	17
2.	กิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้าน อาชีพ	3
3.	การจัดส่งเอกสารมีความล่าช้า	2

จากตาราง 21 ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ
ปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีจำนวน 3 ข้อ ข้อที่มีความ
ถี่มากที่สุด คือ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยเกินไป รองลงมาคือ
กิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านอาชีพ

ตาราง 22 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ในด้านหลักสูตร

ข้อที่	ปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่	ความถี่
	ด้านหลักสูตร	
1.	เนื้อหาในแบบเรียนมีมากและยากเกินไปทำให้เรียนไม่ทัน	8
2.	เนื้อหาวิชาไม่ตรงกับหลักสูตร ไม่สอดคล้องในการเรียนการสอนและความต้องการของผู้เรียน	4
3.	หลักสูตรไม่ชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงเร็ว ทำให้เข้าใจยาก	3
4.	ขาดแผนการสอน และไม่มีหนังสือจำหน่าย	2
5.	การทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ควรกำหนดหน่วยกิจกรรมให้แน่นอน	1

จากตาราง 22 ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ด้านหลักสูตร มีจำนวน 5 ข้อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ เนื้อหาในแบบเรียนมีมากและยากเกินไปทำให้เรียนไม่ทัน รองลงมาคือ เนื้อหาวิชาไม่ตรงกับหลักสูตร ไม่สอดคล้องในการเรียนการสอน และความต้องการของผู้เรียน

ตาราง 23 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ในด้านการวัดผลประเมินผล

ข้อที่	ปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่	ความถี่
	ด้านการวัดผลประเมินผล	
1.	หนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนมีเนื้อหาไม่ตรงกับข้อสอบ	12
2.	เครื่องมือวัดผลไม่เหมาะสมกับผู้เรียน	2
3.	การจัดทำข้อสอบควรยึดจากส่วนกลาง	1
4.	จำนวนข้อสอบในแต่ละรายวิชาของปลายทางเรียนมากเกินไป ทำให้ทำไม่ทัน	1

จากตาราง 23 ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ด้านการวัดผลประเมินผล มีจำนวน 4 ข้อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุดคือ หนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนมีเนื้อหาไม่ตรงกับข้อสอบ รองลงมาคือ เครื่องมือวัดผลไม่เหมาะสมกับผู้เรียน

ตาราง 24 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ในด้าน
ครูประจำกลุ่ม

ข้อที่	ปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่	ความถี่
ด้านครูประจำกลุ่ม		
1.	ครูประจำกลุ่มขาดทักษะในการสอน และไม่มี ความถนัดในวิชาที่สอน	5
2.	ครูประจำกลุ่มไม่เข้าใจในจุดประสงค์ของการพบกลุ่มและวิธีสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	2
3.	ครูประจำกลุ่มได้ค่าตอบแทนล่าช้าทำให้ขาดขวัญและกำลังใจ	2
4.	ครูขาดคู่มือครู และหนังสือที่ใช้ประกอบในกิจกรรมการเรียนการสอน	2
5.	การวางแผนการพบกลุ่มไม่สอดคล้องกับตารางออกอากาศ	2

ตาราง 24 ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการสอนผู้ใหญ่ ด้านครูประจำกลุ่ม มีจำนวน 5 ข้อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ครูประจำกลุ่มขาดทักษะในการสอน และไม่มี ความถนัดในวิชาที่สอน รองลงมาคือ ครูประจำกลุ่มไม่เข้าใจจุดประสงค์ของการพบกลุ่ม และวิธีสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตาราง 25 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่อานสื่อการเรียนการสอน

ข้อที่	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่	ความถี่
	ด้านสื่อการเรียนการสอน	
1.	ควรมีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ช่วยในการเรียนการสอนให้มากขึ้น และมีความทันสมัย	14
2.	ควรจัดหาแบบเรียนให้มากขึ้น หรือมีให้ยืมเรียน และถ้ามีมากก็แจกฟรี	9
3.	สื่อที่ใช้ในการสอนควรตรงกับเนื้อหาหลักสูตรและใกล้เคียงกับสถานภาพของนักศึกษา	3
4.	ควรมีงบประมาณเพิ่มขึ้นในการจัดซื้อสื่อ หรือมีให้ยืมพร้อมทั้งมีการอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อ	3
5.	ตารางออกอากาศควรจัดส่งก่อนกำหนด เพื่อจะได้จัดนักศึกษามาพบกลุ่มให้ตรงกับวัน เวลา ดังกล่าว จะได้ใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า	2
6.	ศูนย์ภาคและศูนย์จังหวัดควรจัดทำสื่อการเรียนการสอนเพื่อที่จะผลิตสื่อได้ตรงกับข้อสอบ	2
7.	ควรมีการจัดอบรมเรื่องการใช้และการรักษาอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมและนำมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า	2

จากตาราง 25 ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ ด้านสื่อการเรียนการสอน มีจำนวน 7 ข้อ ข้อที่มีความถี่สูงสุดคือ ควรมีเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยในการเรียนการสอนให้มากขึ้น และมีความทันสมัย รองลงมาคือ ควรจัดหาแบบเรียนให้มากขึ้น หรือมีให้ยืมเรียน และถ้ามีมากก็แจกฟรี

ตาราง 26 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อที่	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่	ความถี่
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน		
1.	ควรจัดทำแผนการเรียนการสอน และเห็นความสำคัญของกิจกรรมภาคปฏิบัติ	6
2.	ควรขยายเวลาในการมาพบกลุ่ม เปิดสอนทุกวิชาตลอดทั้งวัน หรือเพิ่มภาคเรียนฤดูร้อนขึ้น	5
3.	ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการพบกลุ่มให้บ่อยขึ้น มีการจัดแบบไม่เป็นทางการและครูเข้าไปสอนในพื้นที่	4
4.	ควรมีความยืดหยุ่นในเรื่องของการพบกลุ่มและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3
5.	ควรแยกอายุเป็นกลุ่มในการจัดห้องเรียนเพื่อสะดวกในการแนะแนววิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการใช้สื่อ	3
6.	ครูประจำกลุ่มควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่นอกเหนือจากหลักสูตรในการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อสร้างความคุ้นเคยของนักเรียนและนักศึกษา	2
7.	ควรเคร่งครัดเกณฑ์ในการมาพบกลุ่ม	2
8.	จัดให้นักศึกษาเรียนฟรี	1

จากตาราง 26 ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีจำนวน 8 ข้อ ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรจัดทำแผนการเรียนการสอน และเห็นความสำคัญของกิจกรรมภาคปฏิบัติ รองลงมาคือ ควรขยายเวลาในการพบกลุ่ม เปิดสอนทุกวิชาตลอดทั้งวันหรือเพิ่มภาคเรียนฤดูร้อนขึ้น

ตาราง 27 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่อด้านหลักสูตร

ข้อที่	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่	ความถี่
ด้านหลักสูตร		
1.	เนื้อหาของแบบเรียนและหลักสูตรควรจัดให้สอดคล้องกับผู้เรียนและสภาพปัจจุบันและตรงกับความเป็นจริงของท้องถิ่น เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	20
2.	เนื้อหาในแบบเรียนของผู้เขียนแต่ละท่านควรเขียนให้ตรงกับหลักสูตร กศน. และมีเนื้อหาวิชาการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน	19
3.	แบบเรียนควรเน้นด้านอาชีพมากกว่าด้านวิชาการ ควรจัดให้สัมพันธ์กับความรู้ความสามารถของนักศึกษา	5
4.	หลักสูตรในแต่ละวิชามีเนื้อหามากเกินไป	4
5.	ควรจัดทำคู่มือครู เพื่อให้การสอนเป็นไปในทางเดียวกัน	4
6.	ตำราเรียนในชั้นมัธยมปลาย ควรมีพร้อมทั้งเนื้อหาสาระและควรบังคับภาษาอังกฤษด้วย	3
7.	ควรจัดแบบเรียนให้เพียงพอแก่นักศึกษาและควรใช้แบบเรียนเก่า ไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลง	3
8.	วิชาที่ออกอากาศในแต่ละระดับชั้น ควรกำหนดวันเวลาให้ชัดเจน ไม่ควรนำมาออกอากาศในวันเดียวกันของแต่ละระดับชั้น และนักศึกษาที่มีอายุมากควรใช้แบบเรียนไม่ควรใช้ชุดวิชา เพราะจะต้องดูไทยคมหลาย ๆ ครั้ง	2

จากตาราง 27 ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ ด้านหลักสูตร มีจำนวน 8 ข้อ ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ เนื้อหาของแบบเรียนและหลักสูตรควรจัดให้สอดคล้องกับผู้เรียน และสภาพปัจจุบัน และตรงกับความเป็นจริงของท้องถิ่น เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ รองลงมาคือ เนื้อหาในแบบเรียนของผู้เขียนแต่ละท่านควรเขียนให้ตรงกับหลักสูตร กศน. และมีเนื้อหาวิชาการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ตาราง 28 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ ด้านการวัดผลประเมินผล

ข้อที่	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่	ความถี่
ด้านการวัดผลประเมินผล		
1.	ควรให้ครูประจำกลุ่มมีส่วนร่วมในการออกข้อสอบ เพราะจะได้ออกให้ตรงกับเนื้อหาที่เรียน และเกณฑ์อายุของผู้เรียน	14
2.	ควรมีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนและหลังเรียนแต่ไม่มีผลในคะแนนเก็บเพื่อจะได้ทราบถึงพื้นความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนและเป็นการสร้างความสนใจและการมาพบกลุ่ม	4
3.	ข้อสอบไม่ควรมีเนื้อหากว้าง ข้อความไม่วากวนและกำกวม	3
4.	ควรมีการปรับปรุงอัตราส่วนการวัดผลประเมินผล	2

จากตาราง 28 ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ ด้านการวัดผลประเมินผล มีจำนวน 4 ข้อ ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรให้ครูประจำกลุ่มมีส่วนร่วมในการออกข้อสอบ เพราะจะได้ออกให้ตรงกับเนื้อหาที่เรียนและเกณฑ์อายุของผู้เรียน รองลงมาคือ ควรมีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนและหลังเรียน แต่ไม่มีผลในคะแนนเก็บเพื่อจะได้ทราบถึงพื้นความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนและเป็นการสร้างความสนใจและการมาพบกลุ่ม

ตาราง 29 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ ด้านครูประจำกลุ่ม

ข้อที่	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่	ความถี่
ด้านครูประจำกลุ่ม		
1.	ควรสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูประจำกลุ่ม เช่น เพิ่มสวัสดิการต่างๆ การปรับปรุงค่าตอบแทนให้มากขึ้น และจ่ายให้ตรงเวลา	10
2.	ควรจัดอบรมและประชุมครูประจำกลุ่มเพื่อเพิ่มทักษะด้านการสอนให้มากขึ้น	6
3.	ควรมีการสอบคัดเลือกครูประจำกลุ่ม เพื่อจะได้ครูผู้สอนที่ตรงกับความถนัด	2
4.	ครูประจำกลุ่มควรมาให้ตรงเวลา มีความรับผิดชอบ มีความสนใจและเอาใจใส่นักศึกษาในชั้น	2
5.	ควรเพิ่มเวลาในการสอนและการพบกลุ่ม	2
6.	ระเบียบการต่าง ๆ ควรแจ้งครูประจำกลุ่มล่วงหน้า	1
7.	ควรให้สิทธิในการโอนของครูประจำกลุ่ม เพื่อโอนเป็นข้าราชการของ กศน.	1

จากตาราง 29 ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ ด้านครูประจำกลุ่ม มีจำนวน 5 ข้อ ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูประจำกลุ่ม เช่น เพิ่มสวัสดิการ ควรปรับปรุงค่าตอบแทนให้มากขึ้นและจ่ายให้ตรงเวลา รองลงมาคือ ควรมีการจัดอบรมและประชุมครูประจำกลุ่มเพื่อเพิ่มทักษะด้านการสอนให้มากขึ้น

ตาราง 30 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ในด้านอื่น ๆ

ข้อที่	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่	ความถี่
	ด้านอื่น ๆ	
1.	ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นและทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย	7
2.	การทำงานของ ศบอ. ควรทำให้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรจัดระบบการประสานงานระหว่าง ศบอ. กับครูประจำกลุ่ม	6
3.	ควรตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาหรือลดค่าลงทะเบียนและมีการขยายเวลาในการลงทะเบียน	5
4.	ควรมีการนิเทศจากเจ้าหน้าที่	4
5.	เพิ่มกฎ - ระเบียบข้อบังคับสำหรับนักศึกษา	4
6.	ศบอ. ควรเปิดจำหน่ายแบบเรียนในวันลงทะเบียน และมีการกำหนดราคาให้เป็นมาตรฐาน	4
7.	เพิ่มจำนวนข้าราชการให้กับ ศบอ.	2
8.	การพบกลุ่มควรเพิ่มเวลาในรอบคำและจัดสถานที่พบกลุ่มให้เพียงพอ	2
9.	ยกเลิกวิธีเรียนทางไกล และควรจัดการศึกษาวิธีเรียนด้วยตนเองและแบบชั้นเรียน	2
10.	หน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบหลักฐานนักศึกษา ควรตรวจสอบด้วยตนเอง	1

จากตาราง 30 ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ด้านอื่น ๆ มีจำนวน 10 ข้อ ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นและทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย รองลงมาคือ การทำงานของ ศบอ. ควรทำให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพรวมทั้งการจัดระบบการประสานงานระหว่าง ศบอ. กับครูประจำกลุ่ม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

เนื่องจากครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมาก ในกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล พุทธศักราช 2530 ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลสำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก การเรียนด้วยวิธีเรียนทางไกลมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการเรียนในระบบโรงเรียน กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ ก่อนจะเข้าร่วมกิจกรรมพบกลุ่ม ประการที่สอง คุณภาพการเรียนการสอนจะมีความเกี่ยวข้องกับครูประจำกลุ่ม เนื่องจากครูประจำกลุ่มได้รับมอบหมายหน้าที่ในลักษณะผู้จัดอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) มากกว่าที่จะเป็นผู้สอน (Teacher) นั่นคือมอบภารกิจให้ครูประจำกลุ่มมีหน้าที่สนับสนุนการเรียนการสอน ประการที่สาม ครูประจำกลุ่มสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเสรี แม้ว่าจะมีการควบคุมดูแลด้วยการนิเทศเป็นระยะ ๆ ดังนั้นหากครูประจำกลุ่มไม่มีความจริงใจต่อหน้าที่แล้วก็อาจจะส่งผลเสียต่อการปฏิบัติงานได้ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมศึกษานอกโรงเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาเพื่อวิจัยว่าครูประจำกลุ่มมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ตามแนวคิดของโนลด์อย่างไร ทั้งนี้เพราะว่าแนวคิดดังกล่าวเป็นทฤษฎีที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ใหญ่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหน้าที่และภารกิจอันสำคัญอย่างยิ่งของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลทุกคน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดของโนลด์ทั้ง 5 ด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลตามตัวแปรต่อไปนี้ เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิทางการศึกษา สภาพการทำงาน การอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ ประสบการณ์ในการสอนผู้ใหญ่ สถานที่ทำการพบกลุ่ม
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ และสภาพปัญหา - อุปสรรค ที่ประสบในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล

สมมุติฐานการวิจัย

1. ครูประจำกลุ่มเพศชายและเพศหญิง มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน
2. ครูประจำกลุ่มที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน
3. ครูประจำกลุ่มที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน
4. ครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน
5. ครูประจำกลุ่มที่มีสถานภาพการทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน
6. ครูประจำกลุ่มที่ผ่านและไม่ผ่านการอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน
7. ครูประจำกลุ่มที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน
8. ครูประจำกลุ่มที่มีสถานที่ทำการพบกลุ่มต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ซึ่งปฏิบัติหน้าที่สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ ในภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2540 ในเขตภาคตะวันออกใน 9 จังหวัด โดยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,954 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ทั้งนี้โดยใช้เขตจังหวัดทั้ง 9 และสถานที่พบกลุ่มในเขตอำเภอเมือง และนอกเขตอำเภอเมืองเป็นกรอบหรือชั้น (Strata) ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 700 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบวัดทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล โดยแยกออกได้เป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเพื่อวัดทัศนคติของครูประจำกลุ่ม ต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ทั้ง 5 ด้าน คือด้านความต้องการและความสนใจ 10 ข้อ ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ 9 ข้อ ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์ 9 ข้อ ด้านผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง 9 ข้อ และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล 9 ข้อ รวมทั้งสิ้น 46 ข้อ โดยที่ข้อคำถามจะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามวิธีแบบลิเคิร์ต (Likert) เมื่อนำไปทดลองใช้แล้วพบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลได้แสดงความคิดเห็นโดยเสรี ใน 2 ประเด็น คือ ปัญหาและอุปสรรคในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนด้วยการขอความอนุเคราะห์จากอธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน ออกหนังสือแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไปยังผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั้ง 9 แห่ง และหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ครูประจำกลุ่มได้รับการส่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นจึงประสานการเก็บข้อมูลไปยังหัวหน้าศูนย์ทุกแห่งเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2541 เมื่อส่งแบบสอบถามไปแล้วประมาณ 1 เดือน ก็ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาประมาณ 50% จึงได้โทรศัพท์ทวงถามไปยังศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอซึ่งยังไม่ได้จัดส่งให้และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 620 ชุด เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2541 เมื่อนำมาตรวจสอบความถูกต้องในการตอบคำถามของครูประจำกลุ่มแล้วมีจำนวนที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้จำนวน 602 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. นำแบบวัดทัศนคติ จำนวน 602 ฉบับ ไปตรวจให้คะแนน แล้วลงรหัสในแฟ้มข้อมูล (Data File) สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อจะนำไปคำนวณด้วยโปรแกรม SPSS/PC
2. ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล นำไปแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ
3. ข้อมูลในตอนที่ 2 นำไปคำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วทดสอบค่าคะแนน ที - เทส (t - test) และค่า เอฟ - เทส (F - test)

4. ข้อมูลในตอนที 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เมื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดประเด็นตามเนื้อหาที่ผู้ตอบเสนอมาแล้ว นำไปจัดเรียงลำดับความถี่ของข้อความที่มีความหมายเหมือนกัน แล้วจึงนำเสนอในรูปแบบตาราง

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้ พบว่า ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลมีทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านความต้องการและความสนใจ ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อเรียงลำดับทัศนคติสำหรับ 3 อันดับแรกอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.06 - 3.98$) ได้แก่ “การสอนผู้ใหญ่ที่ดีและถูกต้อง ผู้สอนน่าจะได้ชักจูงให้ผู้เรียนเกิดความสนใจก่อนเสมอ” “การสำรวจความสนใจของนักศึกษาผู้ใหญ่ควรได้จัดทำก่อนการสอนจะเริ่มต้น” และ “ในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ ท่านคิดว่าควรมีวิธีการสอนที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน”

1.2 ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อเรียงลำดับทัศนคติสำหรับ 3 อันดับแรกอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.09 - 4.02$) ได้แก่ “การสอนผู้ใหญ่ น่าจะประสบความสำเร็จดีขึ้น ถ้าให้บทเรียนมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน” “การนำเนื้อหาวิชาที่ใช้สอนผู้ใหญ่ ให้สัมพันธ์กับตัวผู้เรียน ย่อมจะก่อให้เกิดผลดีกับกิจกรรมการพบกลุ่มและ กิจกรรม กพร” และ “ครูที่สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนให้มากที่สุด”

1.3 ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์ ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อเรียงลำดับทัศนคติสำหรับ 3 อันดับแรกอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.99 - 3.97$) ได้แก่ “ถ้าครูใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ย่อมจะช่วยให้ใช้วิธีการสอนได้มากขึ้น เช่น การสาธิต การอภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมุติ” “ประสบการณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นบทเรียนที่มีคุณค่า” และ “การได้รับรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่จะช่วยให้ท่านสามารถนำมาสัมพันธ์กับกิจกรรมการสอนได้”

1.4 ด้านผู้ใหญ่อต้องการเป็นผู้นำตนเอง ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล มีทัศนคติต่อ ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อเรียงลำดับทัศนคติสำหรับ 3 อันดับ แรกอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.02 - 3.89$) ได้แก่ “การเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นเป็นสิ่งที่น่าจะสนับสนุนให้เกิดแก่นักศึกษาผู้ใหญ่ทุก ๆ คน “การค้นคว้าในห้องสมุดเป็นการเรียนแบบหนึ่งที่น่าส่งเสริม” และ “ถ้าท่านสนับสนุนวิธีการเรียนด้วยตนเองของนักศึกษาทางไกล จะช่วยเพิ่มพูนความมั่นใจในตนเองให้แก่นักศึกษาได้มากขึ้น”

1.5 ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล มีทัศนคติต่อ ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) เมื่อเรียงลำดับทัศนคติ 3 อันดับ แรก พบว่า อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.93 - 3.85$) ได้แก่ “ครูผู้สอนผู้ใหญ่ควรคิดคำนึงอยู่เสมอว่า นักศึกษาที่มาพบกลุ่มมีความถนัดในการเรียนแตกต่างกัน” “นักศึกษาผู้ใหญ่แต่ละคนมีความถนัด และสมรรถภาพในการเรียนรู้แตกต่างกัน ดังนั้นครูควรให้ความสำคัญเรื่องนี้เสมอ” และ “ความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้ใหญ่แต่ละคนย่อมจะไม่เหมือนกันเลย”

2. การเปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลตามตัวแปรต่อไปนี้ เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา สถานภาพการทำงาน การอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ ประสบการณ์ในการสอนผู้ใหญ่ และสถานที่ในการพบกลุ่ม

2.1 ครูประจำกลุ่มที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ครูประจำกลุ่มที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่โดยรายด้านพบว่า ครูประจำกลุ่มที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีทัศนคติด้านผู้ใหญ่อต้องการเป็นผู้นำตนเองสูงกว่าครูประจำกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี

2.3 ครูประจำกลุ่มที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 ครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่า มีทัศนคติสูงกว่าครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และรายด้านพบว่า ครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีด้านความต้องการและความสนใจ ด้านผู้ใหญ่อต้องการเป็นผู้นำตนเอง และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลมีทัศนคติสูงกว่าครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

2.5 ครูประจำกลุ่มที่เป็นครูประจำการและไม่ได้เป็นครูประจำการมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่โดยรายด้านพบว่า ครู

ประจำกลุ่มที่เป็นครูประจำการมีทัศนคติด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลสูงกว่าครูประจำกลุ่มที่ไม่ได้เป็นครูประจำการ

2.6 ครูประจำกลุ่มที่ผ่านและไม่ผ่านการอบรม มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูประจำกลุ่มที่ผ่านการอบรมมีทัศนคติสูงกว่าครูประจำกลุ่มที่ไม่ผ่านการอบรม และพบว่าครูประจำกลุ่มที่ผ่านการอบรมมีทัศนคติด้านผู้ใหญ่ออกการเป็นผู้เรียนเองสูงกว่าครูประจำกลุ่มที่ไม่ผ่านการอบรม

2.7 ครูประจำกลุ่มที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.8 ครูประจำกลุ่มที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมืองมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. สรุปความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้จากแบบสอบถามปลายเปิดที่เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคพร้อมทั้งข้อเสนอแนะ โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งมีครูประจำกลุ่มแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 38.87 จากแบบสอบถามทั้งหมด (N = 602) มีดังนี้

3.1 ด้านตัวนักศึกษา มีครูประจำกลุ่มให้ความคิดเห็นด้านปัญหาและอุปสรรคมีจำนวน 12 ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ นักศึกษาไม่มาพบกลุ่ม เพราะไม่มีเวลามาพบกลุ่มและสถานที่พบกลุ่มอยู่ไกล (N = 85) รองลงมาคือ นักศึกษามีพื้นฐานความรู้และสถานภาพทางสังคมต่างกัน จึงทำให้มีความต้องการแตกต่างกัน ซึ่งยากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (N = 46)

3.2 ด้านสื่อการเรียนการสอน มีครูประจำกลุ่มให้ความคิดเห็นด้านปัญหาและอุปสรรคมีจำนวน 6 ข้อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ขาดสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนและมีไม่เพียงพอ (N = 29) รองลงมาคือ ขาดแคลนตำราเรียน แบบเรียนสำเร็จรูป เพราะได้รับแบบเรียนล่าช้า (N = 11) ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีจำนวน 7 ข้อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรมีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ช่วยในการเรียนการสอนให้มากขึ้น และมีความทันสมัย (N = 14) รองลงมาคือ ควรจัดหาแบบเรียนให้มากขึ้นหรือมีให้ยืมเรียนและถ้ามีมากก็แจกฟรี (N = 9)

3.3 ด้านสถานที่พบกลุ่ม มีครูประจำกลุ่มให้ความคิดเห็นด้านปัญหาและอุปสรรคมีจำนวน 2 ข้อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ สถานที่พบกลุ่มไกลจากชุมชนและไม่แน่นอน (N = 4) รองลงมาคือ สถานที่พบกลุ่มขาดห้องปฏิบัติงานและไม่เอื้ออำนวย ไม่สะดวกและสบาย (N = 3)

3.4 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีครูประจำกลุ่มให้ความคิดเห็นด้านปัญหาและอุปสรรคมีจำนวน 3 ข้อ ข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยเกินไป (N = 17) รองลงมาคือ กิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับความแตกต่าง

ระหว่างบุคคลในด้านอาชีพ (N=3) ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมีจำนวน 8 ข้อ ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรจัดทำแผนการเรียนการสอน และเห็นความสำคัญของกิจกรรมภาคปฏิบัติ (N=6) รองลงมาคือ ควรขยายเวลาในการมาพบกลุ่ม เปิดสอนทุกวิชาตลอดทั้งวัน หรือเพิ่มภาคเรียนฤดูร้อนขึ้น (N=5)

3.5 ด้านหลักสูตร ครูประจำกลุ่มให้ความคิดเห็นด้านปัญหาและอุปสรรคมีจำนวน 5 ข้อ ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ เนื้อหาในแบบเรียนมีมากและยากเกินไปทำให้เรียนไม่ทัน (N=8) รองลงมาคือ เนื้อหารายวิชาไม่ตรงกับหลักสูตร ไม่สอดคล้องในการเรียนการสอน และความต้องการของผู้เรียน (N=4) ส่วนข้อเสนอแนะ มีจำนวน 8 ข้อ ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ เนื้อหาของแบบเรียนและหลักสูตรควรจัดให้สอดคล้องกับผู้เรียนและสภาพปัจจุบันและตรงกับความเป็นจริงของท้องถิ่น เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (N=20) รองลงมาคือ เนื้อหาในแบบเรียนของผู้เขียนแต่ละท่านควรเขียนให้ตรงกับหลักสูตร กศน. และมีเนื้อหาวิชาการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน (N=19)

3.6 ด้านการวัดผลประเมินผล ครูประจำกลุ่มให้ความคิดเห็นด้านปัญหาและอุปสรรคมีจำนวน 4 ข้อ ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ หนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนมีเนื้อหาไม่ตรงกับข้อสอบ (N=12) รองลงมาคือ เครื่องมือวัดผลไม่เหมาะสมกับผู้เรียน (N=1) ส่วนข้อเสนอแนะ มีจำนวน 4 ข้อ ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรให้ครูประจำกลุ่มมีส่วนร่วมในการออกข้อสอบ เพราะจะได้ออกให้ตรงกับเนื้อหาที่เรียนและเกณฑ์อายุของผู้เรียน (N=14) รองลงมาคือ ควรมีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนและหลังเรียน แต่ไม่มีผลในคะแนนเก็บเพื่อจะได้ทราบถึงพื้นความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนและเป็นการสร้างความสนใจและการมาพบกลุ่ม (N=4)

3.7 ด้านครูประจำกลุ่ม ครูประจำกลุ่มให้ความคิดเห็นด้านปัญหาและอุปสรรคมีจำนวน 5 ข้อ ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ครูประจำกลุ่มขาดทักษะในการสอน และไม่มี ความถนัดในวิชาที่สอน (N=5) รองลงมาคือ ครูประจำกลุ่มไม่เข้าใจในจุดประสงค์ของการพบกลุ่ม และวิธีสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (N=2) ส่วนข้อเสนอแนะ มีจำนวน 7 ข้อ ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูประจำกลุ่ม เช่น เพิ่มสวัสดิการ ควรปรับปรุงค่าตอบแทนให้มากขึ้น และจ่ายให้ตรงเวลา (N=10) รองลงมาคือ ควรจัดอบรมและประชุมครูประจำกลุ่ม เพื่อเพิ่มทักษะด้านการสอนให้มากขึ้น (N=6)

3.8 ด้านอื่นๆ ครูประจำกลุ่มได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจำนวน 10 ข้อ ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น และทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย (N=7) รองลงมาคือ การทำงานของ ศบอ. ควรทำให้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรจัดระบบการประสานงานระหว่าง ศบอ. กับครูประจำกลุ่ม (N=6)

อภิปรายผล

1) ทักษะคิดของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ทั้ง 5 ด้าน ผลการวิจัยพบว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลมีทักษะคิดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) ทั้งนี้โดยมีทักษะคิดสองด้านอยู่ในระดับ “ดี” คือ ด้านผู้ใหญ่อต้องการเป็นผู้นำตนเอง และด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์ สำหรับอีก 3 ด้าน คือ ด้านความต้องการและความสนใจ ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล ปรากฏว่าอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ผลการวิจัยนี้น่าจะเป็นเพราะว่าทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดอบรมให้ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลได้รับรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่พอสมควร และไม่ได้ให้ความสำคัญหรือนำหนักเฉพาะทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดของ โนลส์ (Knowles) เพียงเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้ก็พอบอกแนวทางทั่ว ๆ ไปว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลมีความรู้ ความเข้าใจที่เพียงพอสมควร เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ด้าน จะมีค่าดังนี้ $\bar{X} = 3.36 - 3.56$ นั่นคือ แม้ว่าจะประมาณค่า 2 ด้านอยู่ในระดับความหมายว่า “ดี” ก็ไม่สูงจากค่า “ปานกลาง” มากนักนั่นเอง เพื่อให้ผลการวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จะขออภิปรายผลของทักษะคิดที่ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลมีต่อทฤษฎีการเรียนรู้แต่ละด้านดังต่อไปนี้

1.1 ด้านความต้องการและความสนใจ ปรากฏว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลมีทักษะคิดต่อทฤษฎีการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X} = 3.46$) ทั้งนี้ย่อมแสดงว่าการจัดการอบรมครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่ทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดอยู่โดยมีคู่มือครูประกอบ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538) มีส่วนช่วยให้ครูมีทักษะคิดอยู่ในระดับดีพอสมควร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากตาราง 5 พบว่า ข้อ 3 “การสอนผู้ใหญ่ที่ดีและถูกต้อง ผู้สอนน่าจะได้ชักจูงให้ผู้เรียนเกิดความสนใจก่อนเสมอ” มีค่าระดับทักษะคิดสูงสุด อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.06$) แสดงว่าครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่ ได้จัดการเรียนการสอนโดยมีการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการกระตุ้นให้นักศึกษาผู้ใหญ่เกิดความสนใจในบทเรียนก่อนทุกครั้ง อนึ่งสำหรับข้อที่พบว่ามีค่าระดับทักษะคิดต่ำที่สุดในด้านนี้ คือ ข้อ 8 “การวิเคราะห์ความต้องการและความสนใจของนักศึกษาผู้ใหญ่จะทำให้เสียเวลา น่าจะเน้นให้ครูเตรียมตัวด้านเนื้อหาวิชามากกว่า” โดยมีระดับทักษะคิด “ปานกลาง” ($\bar{X} = 2.85$) แสดงว่าครูประจำกลุ่มยังคงมีทักษะคิดที่ไม่ถูกต้องจึงคิดไปว่าการวิเคราะห์ความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นการทำให้เสียเวลา ซึ่งความจริงแล้วจะช่วยให้ครูเข้าใจผู้เรียนได้ดีขึ้นมากกว่า

1.2 ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ พบว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลมีทักษะคิดต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X} = 3.44$) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจาก ตาราง 6 พบว่า ข้อ 11 “ท่านคิดว่าการสอนผู้ใหญ่ น่าจะประสบความสำเร็จ

สำเร็จดีขึ้น ถ้าให้บทเรียนมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน” มีค่าระดับทัศนคติสูงสุดในด้านนี้ ซึ่งอยู่ในระดับ “ดี” ($\bar{X} = 4.09$) แสดงว่าครูประจำกลุ่มมีทัศนคติที่ถูกต้องแล้วโดยการสอนบทเรียนให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน เพราะจะทำให้การสอนประสบความสำเร็จด้วยดี อย่างไรก็ตาม สำหรับข้อที่พบว่ายังมีค่าระดับทัศนคติน้อยที่สุด ได้แก่ข้อ 17 “เนื้อหาที่ใช้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากมีความเหมาะสมดีแล้ว เพราะว่ามีเนื้อหาเหมือนกับที่ใช้สอนในระบบโรงเรียน” ซึ่งมีค่าระดับทัศนคติ “ปานกลาง” ($\bar{X} = 2.71$) หมายความว่า ยังมีครูประจำกลุ่มส่วนหนึ่งเข้าใจผิดว่าเนื้อหาบทเรียนที่ใช้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่สามารถใช้เหมือนกับนักเรียนทั่วไปในระบบโรงเรียน ทั้งนี้อาจจะไม่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของนักศึกษาผู้ใหญ่เลย

1.3 ด้านการวิเคราะห์ประสบการณ์ พบว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมอยู่ในระดับ “ดี” ($\bar{X} = 3.55$) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจาก ตาราง 7 พบว่า ข้อ 23 “ถ้าครูใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ย่อมจะช่วยให้ใช้วิธีการสอนได้มากขึ้น เช่น การสาธิต การอภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมุติ” มีค่าระดับทัศนคติสูงสุดในด้านนี้ ซึ่งอยู่ในระดับ “ดี” ($\bar{X} = 3.99$) แสดงว่าครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่ได้เล็งเห็นคุณค่าและประโยชน์จากการที่นักศึกษาผู้ใหญ่มีประสบการณ์หลากหลาย และสามารถนำมาใช้ให้เกิดผลดีกับการสอนแบบต่างๆ อย่างไรก็ตามยังมีข้อ 27 “ในการสอนผู้ใหญ่ นั้น ผู้สอนไม่สามารถวิเคราะห์เกี่ยวกับประสบการณ์ของนักศึกษาได้ เนื่องจากจะต้องใช้เวลาอย่างมาก” เป็นข้อที่มีระดับทัศนคติน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X} = 2.91$) ซึ่งควรจะได้นำเสนอให้ครูประจำกลุ่มมีเทคนิคและวิธีการวิเคราะห์ประสบการณ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วด้วย

1.4 ด้านผู้ใหญ่อต้องการเป็นผู้นำตนเอง พบว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมอยู่ในระดับ “ดี” ($\bar{X} = 3.56$) ซึ่งเป็นด้านที่มีระดับทัศนคติสูงที่สุดใน 5 ด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการเรียนการสอนผู้ใหญ่ส่วนมากจะให้โอกาสและเสรีภาพตลอดจนความรับผิดชอบกับผู้เรียนอย่างเต็มที่ เพราะการเรียนการสอนจะยึดถือปรัชญามนุษยนิยมโดยสนับสนุนให้ผู้เรียน “คิดเป็น” (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2538 : 128) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากตาราง 8 พบว่า ข้อ 29 “การเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นเป็นสิ่งที่น่าจะสนับสนุนให้เกิดแก่ นักศึกษาผู้ใหญ่ทุก ๆ คน” มีค่าระดับทัศนคติสูงสุดในด้านนี้โดยอยู่ในระดับ “ดี” ($\bar{X} = 4.02$) แสดงว่าครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ถูกต้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่ จึงเป็นสิ่งที่น่ายินดีมากที่สุดที่ครูผู้สอนผู้ใหญ่สามารถปฏิบัติตนในฐานะ “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” (Facilitator) อย่างไรก็ตามสำหรับข้อ 36 “การเรียนรู้ที่ดีที่สุดนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีบทบาททุกอย่างให้มากกว่าผู้เรียนตลอดเวลา” เป็นข้อที่มีระดับทัศนคติน้อยที่สุด โดยอยู่ใน

ระดับ “ปานกลาง” ($\bar{x} = 3.00$) ซึ่งยังเป็นทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง ทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องควรชี้แจงให้ครูประจำกลุ่มได้ทราบว่า ไม่ควรมีบทบาทเหนือกว่าผู้เรียนมากเกินไปจนผู้เรียนขาดความมั่นใจและการนำตนเอง

1.5 ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล พบว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{x} = 3.36$) ซึ่งเป็นด้านที่มีระดับทัศนคติมีค่าน้อยที่สุดใน 5 ด้าน ทั้งนี้อาจจะเป็นได้ว่าครูประจำกลุ่มอาจจะเข้าใจว่าผู้เรียนส่วนมากเป็นผู้ใหญ่แทบทุกคนแล้วลักษณะความแตกต่างระหว่างบุคคลอาจจะมีไม่มากนักจึงได้รับความเอาใจใส่น้อยที่สุด เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อจากตาราง 9 พบว่า ข้อ 39 “ครูที่สอนผู้ใหญ่ควรคิดคำนึงอยู่เสมอว่านักศึกษาที่มาพบกลุ่มมีความถนัดในการเรียนแตกต่างกัน” และข้อ 40 “นักศึกษาผู้ใหญ่แต่ละคนมีความถนัดและสมรรถภาพในการเรียนรู้แตกต่างกัน ดังนั้นครูควรจะให้ความสำคัญเรื่องนี้เสมอ” ซึ่งทั้ง 2 ข้อนี้มีระดับทัศนคติสูงสุดในด้านนี้ คืออยู่ในระดับทัศนคติ “ดี” ($\bar{x} = 3.93$) แสดงว่าครูประจำกลุ่มให้ความสำคัญเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่แต่ละคนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อย่างไรก็ตามสำหรับในข้อ 44 “ครูสอนผู้ใหญ่ไม่ควรแยกกลุ่มผู้เรียนออกตามความสามารถหรือกลุ่มอายุ เพราะจะทำให้ยุ่งยากในการสอน” เป็นข้อที่มีระดับทัศนคติต่ำสุดในด้านนี้ โดยอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{x} = 2.69$) หมายความว่า ครูประจำกลุ่มอาจเข้าใจผิดว่าการแยกกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถจะเกิดความยุ่งยากในการจัดกิจกรรมการสอน ดังนั้น ทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนควรแนะนำการสอนผู้ใหญ่ประเภทต่าง ๆ เช่น การอภิปรายกลุ่มย่อยที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ร่วมกันตามความสามารถของตนเอง (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2538 : 155)

2) การเปรียบเทียบทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลตามตัวแปรอิสระดังนี้ เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา สถานภาพการทำงาน การอบรมก่อนการปฏิบัติหน้าที่ ประสบการณ์ในการสอนผู้ใหญ่ สถานที่ในการพบกลุ่ม

2.1 เพศ ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลทั้งเพศชาย และเพศหญิงย่อมมีการรับรู้และความเข้าใจ ตลอดจนพฤติกรรมการสอนผู้ใหญ่อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน จึงทำให้ทัศนคติที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่นั้นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วราลี สุวัฒน์เมฆินทร์ (2540 : 104) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มที่มีต่อตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิถีเรียนทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคกลาง โดยพบว่าครูประจำกลุ่มที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษานอก

โรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากครูประจำกลุ่มในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียนทางไกล ในเขตภาคกลาง ระหว่างเพศหญิงกับเพศชายสามารถจัดการเรียนการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนได้เท่า ๆ กัน เนื่องจากครูประจำกลุ่มทุกคนจะได้รับการประชุมชี้แจงให้ทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานตัวชี้วัด โดยได้รับการช่วยเหลือ แนะนำ เมื่อมีปัญหาในการดำเนินงานจากศึกษานิเทศก์ส่วนกลาง ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัด และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออย่างเท่าเทียมกัน

2.2 อายุ ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากคนที่อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 40 ปี มีกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนมาก (N = 399 คน) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยกว่ามาก (N = 203 คน) โดยในกลุ่มที่อายุน้อยกว่า 40 ปีนั้นไม่ได้แยกกลุ่มอายุให้ชัดเจนว่าเป็นอายุเท่าใดบ้าง ดังนั้นถ้าพิจารณาจากกลุ่มอายุ 40 ปี ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการแยกกลุ่มตัวอย่างนี้จะเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (Middle Adulthood) ซึ่งมีอายุอยู่ระหว่าง 35 - 36 ปี ตามการแบ่งวัยของบุคคลของเอฟวิกเฮิร์ท (Havighurst, 1972) โดยยึดถือภารกิจเชิงพัฒนาการเป็นแนวทางของการดำเนินชีวิตและการมีบทบาททางสังคมควบคู่ไปกับพัฒนาการของบุคคล (สุวรรณ วัฒนวงศ์, 2538 : 4) ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ สมนึก ธาตุทอง (2538 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มและนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนของครูประจำกลุ่มในเขตภาคกลาง พบว่าครูประจำกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี กับอายุ 35 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าในด้านผู้ใหญ่อต้องการเป็นผู้นำตนเองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีทัศนคติสูงกว่าครูประจำกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี ทั้งนี้เนื่องจากว่าครูประจำกลุ่มที่มีอายุ 40 ปี ขึ้นไปย่อมจะมีประสบการณ์ในด้านต้องการเป็นผู้นำตนเองมากกว่าและมีความเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่มากกว่าครูประจำกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี จึงมีทัศนคติในด้านนี้สูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุเทพ อ่วมเจริญ (2529 : 9) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางวิทยุและโทรทัศน์ พบว่าครูประจำกลุ่มที่มีอายุมากขึ้นมีแนวโน้มในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่มได้มากขึ้น เพราะผู้ที่มีอายุมากขึ้นจะมีความพร้อมทางด้านต่าง ๆ เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้พร้อมที่จะมีความสามารถในการปฏิบัติงานได้มากขึ้น รวมทั้งสอดคล้องกับการวิจัยของ วราลี สุวัฒน์เมจิณทร์ (2540 : 105) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของครู

ประจำกลุ่มที่มีต่อตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคกลาง โดยพบว่าครูประจำกลุ่มที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูประจำกลุ่มที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงกว่าครูประจำกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 30 - 35 ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ใหญ่อายุ 35 ปีขึ้นไปนั้นย่อมเป็นผู้ที่ผ่านประสบการณ์ชีวิตมาก่อนข้างมาก จากประสบการณ์เดิมที่สามารถจะนำมาใช้ในการเรียนการสอน จึงส่งผลให้ครูประจำกลุ่มที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไปมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีทักษะและแง่มุมการคิดพิจารณา ตลอดจนการแก้ไขปัญหาในกระบวนการเรียนการสอนได้ดีกว่า

2.3 สถานภาพสมรส ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีทัศนคติต่อการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีสถานภาพสมรส และโสดต่างก็มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ในการเป็นครูประจำกลุ่มที่ทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนมอบให้ได้อย่างดี จึงมีความรู้ความเข้าใจและมีพฤติกรรมการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่โดยสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งทำให้ทัศนคติที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ไม่แตกต่างกัน โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัลยา โนริวงศ์ (2541 : 106) ที่ได้ศึกษาปัญหาในการสอนของครูผู้สอนวิชาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยพบว่าครูผู้สอนวิชาชีพที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีปัญหาในการสอนวิชาชีพโดยรวมและรายกลุ่มวิชาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 วุฒิการศึกษา ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งปฏิบัติตามสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยที่ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีวุฒิปริญญาตรีและสูงกว่า มีระดับทัศนคติสูงกว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้เนื่องจากว่าครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิปริญญาตรีและสูงกว่าเป็นบุคคลที่มีโอกาสได้รับรู้ทฤษฎีแนวทางการเรียนการสอนทางการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียนมากกว่าครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี จึงทำให้การรับรู้และความเข้าใจในการเรียนการสอนผู้ใหญ่มีมากกว่า จนเป็นผลให้ระดับทัศนคติสูงกว่ตนเอง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ สมนึก ธาตุทอง (2538 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องศึกษาความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มและนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนของครูประจำกลุ่มในเขตภาคกลาง พบว่าครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าพบความแตกต่างด้านผู้ใหญ่อต้องการเป็นผู้นำตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านความต้องการและความสนใจ ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิปริญญาตรีและสูงกว่า มีทัศนคติสูงกว่าครูประจำกลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าย่อมมีโอกาสได้รับรู้ความเข้าใจทางการเรียนการสอนเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่มากกว่า ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ รัตนาสิงขรัตน์ (2540 : 74) ซึ่งได้ศึกษาปัญหาของครูประจำกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ โดยวิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคกลาง พบว่าครูประจำกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัญหาด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ครูประจำกลุ่มซึ่งมีระดับการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี จะมีปัญหามากกว่าครูประจำกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

2.5 สถานภาพการทำงาน ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่เป็นครูประจำการและไม่ได้เป็นครูประจำการมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากทั้งครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่เป็นครูประจำการและไม่ได้เป็นครูประจำการส่วนมากได้ผ่านการอบรมก่อนทำการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ครูประจำกลุ่มได้ผ่านการอบรมเป็นจำนวน 526 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 602 คน (คิดเป็นร้อยละ 87.40) ดังนั้นครูประจำกลุ่มส่วนมากจึงมีความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับเท่าเทียมกันนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของรัตนาสิงขรัตน์ (2540 : 116) ได้ศึกษาปัญหาของครูประจำกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญโดยวิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคกลาง โดยพบว่าครูประจำกลุ่มที่เป็นครูประจำการและไม่ได้เป็นครูประจำการมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับการวิจัยของ วิทยา ประยูร (2540 : 76 - 77) ซึ่งได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยพบว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีสถานภาพการทำงานต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าครูประจำกลุ่มที่เป็นครูประจำการมีทัศนคติด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลสูงกว่าครูประจำกลุ่มที่ไม่ได้เป็นครูประจำการ ทั้งนี้เนื่องจากครูประจำกลุ่มที่เป็นครูประจำการส่วนมากได้ศึกษาจิตวิทยาการเรียนการสอนที่แม้ว่าจะเป็นนักเรียนในระบบหรือ

นอกระบบโรงเรียน ผู้เรียนย่อมจะมีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) ซึ่งผู้ทำหน้าที่สอนหรือเป็นครูจะต้องให้ความสำคัญ ส่วนครูประจำกลุ่มที่ไม่ได้เป็นครูประจำการนั้นการให้ความสำคัญต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนอาจจะลดน้อยลงกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ตามทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ จึงพบว่าทัศนคติด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้นครูประจำกลุ่มที่เป็นครูประจำการมีทัศนคติสูงกว่าครูประจำกลุ่มที่ไม่ได้เป็นครูประจำการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทรงชัย สุทธิพันธ์ (2537 : 209) ที่ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 การอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่ผ่านการอบรมและไม่ผ่านการอบรมมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยที่ครูประจำกลุ่มที่ผ่านการอบรมก่อนการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่มจะได้รับความรู้ ความเข้าใจ จึงมีพฤติกรรมการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ จนกระทั่งมีทัศนคติที่สูงมากกว่าครูประจำกลุ่มที่ไม่ได้ผ่านการอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ วิทยา ประยูร (2540 : 99) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่ผ่านการอบรมก่อนปฏิบัติการและไม่ผ่านการอบรมก่อนปฏิบัติการมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่ผ่านการอบรมก่อนปฏิบัติการ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่า

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าครูประจำกลุ่มที่ผ่านการอบรมกับครูประจำกลุ่มที่ไม่ผ่านการอบรมมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้ด้านผู้ใหญ่ออกการเป็นผู้รับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ครูประจำกลุ่มซึ่งผ่านการอบรมแล้วมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่สูงกว่าครูประจำกลุ่มที่ไม่ผ่านการอบรม ทั้งนี้เนื่องจากครูประจำกลุ่มที่เข้ารับการอบรมจะได้ทราบถึงการเป็นผู้เรียนด้วยตนเอง (Self-Learner) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียนที่ต้องการส่งเสริมให้ผู้เรียนดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเกิดการเรียนรู้จากภายในตัวผู้เรียนเองเป็นสำคัญ (สุวรรณ วัฒนวงศ์, 2538 : 29) ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับ สุเทพ อ่วมเจริญ (2529 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ พบว่าจำนวนในการเข้าฝึกอบรมมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้

2.7 ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่มต่างกัน มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากทัศนคติมีคุณลักษณะสำคัญคือมีความคงทนไม่เปลี่ยนแปลง (Permanence) ซึ่งการที่ทัศนคติคงทนและฝังแน่น เนื่องจากสิ่งที่ประเมินมีความชัดเจนและถูกต้องแน่นอน รวมทั้งมีการสะสมประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้มานาน (จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. 2529 : 22 - 25) ดังนั้นครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 3 ปี ระหว่าง 3 - 5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป จึงมีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับ รัตนา สิงขรรัตน์ (2540 : 116) ซึ่งได้ศึกษาปัญหาของครูประจำกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ โดยวิธีเรียนทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคกลาง พบว่าครูประจำกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษาผู้ใหญ่ต่ำกว่า 5 ปี กับ 5 ปีขึ้นไป มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการเรียนการสอนและด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน รวมทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉลาด จันทรสมบัติ (2527 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 หมวทวิชาวราชมงคล ประสพการณ์ชีวิต ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่าครูการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกัน

2.8 สถานที่ทำการพบกลุ่ม ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่ทำการพบกลุ่มในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอ มีทัศนคติต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากสถานที่ทำการพบกลุ่มของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่ว่าจะอยู่ในเขตอำเภอเมือง หรือนอกเขตอำเภอเมืองก็มีสถานที่พบกลุ่มตั้งอยู่ในบริเวณที่สามารถไปมาได้อย่างสะดวก มีความเจริญในการส่งข่าวสารข้อมูล การคมนาคมสะดวกรวดเร็ว มีสภาพแวดล้อมในการจัดดำเนินการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาผู้ใหญ่ได้ใกล้เคียงกัน ไม่มีอิทธิพลกระทบต่อทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลมากนัก ดังนั้นทัศนคติของครูประจำกลุ่มจึงไม่มีความแตกต่างกันแต่อย่างใด ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนา สิงขรรัตน์ (2540 : 117) ซึ่งได้พบว่าครูประจำกลุ่มที่มีสถานที่ปฏิบัติงานในเขตเมืองกับนอกเขตเมือง มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรณู หอมดี (2528 : 69) ที่ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4

ของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอนที่ทำการสอนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชั้นในกับครูที่สอนอยู่ในเขตชั้นนอก มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน

3) ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ การอภิปรายผลจากความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของครูประจำกลุ่มในการสอนผู้ใหญ่นี้ จะนำเสนอเฉพาะประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

3.1 ด้านตัวนักศึกษา พบว่าปัญหาสำคัญที่สุด คือ นักศึกษาไม่มาพบกลุ่มเพราะว่าไม่มีเวลามาพบกลุ่มและสถานที่อยู่ห่างไกล ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วราลี สุวัฒน์เมฆินทร์ (2540 : 108) ที่พบว่าครูประจำกลุ่มเสนอแนะให้ตั้งเกณฑ์การมาพบกลุ่มให้ต่ำกว่า 80% เพราะว่านักศึกษาที่เรียนทางไกลส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีงานประจำ ไม่สามารถหยุดงานมาเรียนได้ แม้ว่าจะเป็นวันเสาร์ - อาทิตย์ซึ่งเป็นวันพบกลุ่ม

3.2 ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่าปัญหาสำคัญที่สุด คือ ขาดสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนและมีไม่เพียงพอ ดังนั้นทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจัดดำเนินการเรื่องนี้อย่างเร่งด่วน เพื่อจะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลและสอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525 : 20) ได้กล่าวว่าสื่อทางไกลประกอบด้วยสื่อหลัก ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทแบบเรียน ชุดวิชาเอกสารการเรียน สื่อเสริม ได้แก่ สื่อวิทยุโทรทัศน์ และการพบกลุ่ม

3.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่าปัญหาสำคัญที่สุด คือ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยเกินไป เนื่องจากกิจกรรมการเรียนทางไกลนั้นไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องการให้นักศึกษาผู้ใหญ่สามารถดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองและสังคมให้ดียิ่งขึ้นด้วย ผลการค้นพบนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ รัดนา สิงขรรัตน์ (2540 : 102) จากการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาของครูประจำกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ โดยวิธีเรียนทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่ามีครูระบุว่า “ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยเกินไป” จำนวนความถี่เท่ากับ 16 คิดเป็นร้อยละ 28.56 แต่ได้มีครูประจำกลุ่มส่วนหนึ่งในการวิจัยนี้ให้ข้อเสนอแนะมากที่สุด คือ ควรจัดทำแผนการเรียนการสอน และเห็นความสำคัญของกิจกรรมภาคปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ พบว่า ผลการวิจัยที่สำคัญและมีผลกระทบกับกิจกรรมการสอนผู้ใหญ่ ซึ่งผู้ที่

เกี่ยวข้องโดยเฉพาะคือ กรรมการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ สามารถนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนได้ คือ

1) ทักษะของครูประจำกลุ่มที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างดี แต่มีส่วนที่ควรพัฒนาครูผู้สอน คือ ควรให้ครูตระหนักและให้ความสำคัญต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ใหญ่และในการสอนผู้ใหญ่ว่าน่าสนใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นจึงควรจัดการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ในหัวข้อดังกล่าวนี้

2) วุฒิการศึกษาของครูประจำกลุ่มควรอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า รวมทั้งควรเป็นครูประจำการด้วย เพราะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ได้ดีกว่าในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะช่วยในการชี้แนะ และชักนำให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเป็นผู้มีความเข้าใจเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้

3) กรรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจัดอบรมครูประจำกลุ่มก่อนที่จะให้ไปดำเนินการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะจากผลการวิจัยพบว่าครูที่ผ่านการอบรมแล้วมีทัศนคติและพฤติกรรมในการสอนผู้ใหญ่ดีกว่าผู้ที่ไม่ผ่านการอบรม

4) สื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนยังมีไม่เพียงพอ และขาดความทันสมัย ทางกรรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจะประสานงานกับศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคทั้ง 5 แห่ง เร่งรณรงค์จัดทำสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม แล้วจึงประสานกับ ศบอ. เพื่อให้ครูประจำกลุ่มได้มีสื่อการสอนที่เหมาะสม และจะสามารถพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนได้ต่อไป

5) สถานที่พบกลุ่ม ไม่ควรอยู่ห่างไกลจากที่พักของนักศึกษามากเกินไป จนเกิดความไม่สะดวกในการเดินทางไปพบกลุ่มของนักศึกษาบางคน ทางกรรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจะกำหนดหลักเกณฑ์ในการเลือกสถานที่พบกลุ่มให้ชัดเจนและสอดคล้องกับความเป็นจริง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรมีการวิจัยเรื่องทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีผลต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ในกลุ่มประชากรอื่น ๆ ทั่วประเทศ เพื่อจะได้ทราบทัศนคติของครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่ว่ามีความรู้ - ความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องเพียงไร

2) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอนผู้ใหญ่ ในหน่วยงานอื่น ๆ เช่น วิทยาลัยสารพัดช่าง วิทยาลัยการอาชีพ หรือวิทยาการที่ทำหน้าที่ในการสอนและฝึกอบรมผู้ใหญ่ ทั้งนี้จะปรับเครื่องมือวัดทัศนคติให้สอดคล้องกับกิจกรรมและสภาพการเรียนการ

สอนนั้น ๆ ด้วย ผลการวิจัยจะช่วยให้ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

3) ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลกับตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการสอนผู้ใหญ่ ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วุฒิทางการศึกษา การเป็นครูประจำการ การฝึกอบรมก่อนทำการสอน

4) ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลทัศนคติของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีต่อทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ ซึ่งอยู่ในระดับต่าง ๆ ได้แก่ สูง ปานกลาง และต่ำ โดยหน่วยงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียน คือ ศบอ. อาจจะใช้เป็นตัวชี้วัด หรือเกณฑ์ในการจ้างครูประจำกลุ่มในครั้งต่อไปได้อย่างเหมาะสม

5) ควรสนับสนุนให้ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เกี่ยวกับแนวคิดในการสอนผู้ใหญ่ตามทฤษฎีของโนลส์ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความเหมาะสมหรือเกิดปัญหาอย่างไรในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ของไทยเรา

บรรณานุกรม

กนกพรรณ สุวรรณพิทักษ์. สมรรถภาพที่พึงปรารถนาของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยวิธีเรียนทางไกล ตามทัศนะของผู้ดำเนินงาน
ครูประจำกลุ่มและนักศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532. อัดสำเนา.

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. การศึกษาทางไกล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2528.

_____. เอกสารการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ. โรงพิมพ์ยงสวัสดิ์
ออฟเซต อ. เมือง จ. อุบลราชธานี, 2536.

_____. คู่มือการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา การเรียนทางไกล กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.

_____. คู่มือดำเนินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พ.ศ. 2530. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2530.

_____. รู้จักกรมการศึกษานอกโรงเรียน 2535. เอกสารฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการ
กรม การศึกษานอกโรงเรียน, ม.ป.ป.

_____. ศูนย์การเรียน. กรุงเทพฯ : ฝ่ายส่งเสริมปฏิบัติการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2533.

_____. คู่มือการดำเนินงานพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2537 (ก).

_____. คู่มือครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล. กรุงเทพฯ : อักษรไทย, 2535.

_____. นโยบายและจุดเน้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ประจำปีงบประมาณ 2538.
กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2537 (ข). อัดสำเนา.

_____. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2537 (ค).

_____. รายงานการประชุมทางไกลเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียนสาย
สามัญแนวใหม่. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2540.

_____. คู่มือการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2538.

- _____. รายงานผลการนิเทศการพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2538.
- _____. รายงานสถิติการศึกษานอกโรงเรียนรายจังหวัด ปีงบประมาณ 2537. กรุงเทพฯ :
กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ม.ป.ป.
- _____. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530.
กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2531.
- _____. เอกสารดำเนินงานการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์
ขงสวัสดิ์ออฟเซต, 2531.
- จารีพันธ์ รุ่งช่วง. การวิเคราะห์บทบาทและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอก
โรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก. ปรินูญานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. ทศนคติความเชื่อและพฤติกรรม. โครงการพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ : 2529.
- จันทร์รา บุญช่วย. การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูประจำกลุ่มที่ส่งเสริมการอภิปรายของผู้เรียน
ในโครงการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
ภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.
- ฉลาด จันทร์สมบัติ. การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่
4 หมวดยาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในจังหวัดมหาสารคาม. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- ชัยงค์ พรหมวงศ์. “การสอนในฐานะวิทยาการ,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการการสอน หน่วยที่
1 หน้า 14-41. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.
- ทวี บรรดาศักดิ์. การศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มโครงการยกระดับพื้นฐานการ
ศึกษาของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตการศึกษา 12. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- เทคโนโลยีทางการศึกษา, ศูนย์. การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษาการเรียน
ทางไกล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2533.

ทรงชัย สุทธิพันธ์. ปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลในจังหวัดสมุทรปราการ.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.

อัคราณา.

นิตย ไรจนโพธิ์. พฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียนผู้ใหญ่อตามทัศนะของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบ

เบ็ดเสร็จระดับ 3 - 4 ในจังหวัดอุดรธานี. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัคราณา.

บัญญัติ คุรุพุ่ม. ความคิดเห็นของนักศึกษาทางไกลต่อการจัดกิจกรรมพบกลุ่มตามหลักสูตรการศึกษา
นอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2530 ในเขตกรุงเทพมหานคร.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.

อัคราณา.

เบญจวรรณ วงษ์สกุล. การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกล สำหรับทหารกองประจำการ กองทัพบก.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.

อัคราณา.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ :

โอเคียนสโตร์, 2526.

พัชรา สังข์ศรี. การศึกษาปัญหาในการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับ

มัธยมศึกษาโดยวิธีเรียนทางไกลของนักศึกษาผู้ใหญ่ ในเขตอุตสาหกรรมชายฝั่งตะวันออก.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.

อัคราณา.

มานพ เลาวกุล. การศึกษาปัญหาและความต้องการของครูประจำกลุ่มการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

ระดับที่ 3 - 4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ ในเขตภาคเหนือ. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัคราณา.

รัตนา สิงขรัตน์. ปัญหาของครูประจำกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่สาย

สามัญ โดยวิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคกลาง. ปริญญาานิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัคราณา.

- ลดาวัลย์ บุญญพานิช. ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนโครงการยกระดับความรู้พื้นฐาน
สำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่นในเขตภาคกลาง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- วรรณพ ทองบรรจบ. ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงาน
ในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- วรลธิ สุวัฒน์เมจิณทร์. ความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มที่มีต่อตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญ วิธีเรียนทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคกลาง. ปรินญาณิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- วิทยา ประยูร. การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ใน
จังหวัดเชียงใหม่. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- วิจิตร ภักดีรัตน์. สรุปผลการประชุมสัมมนานักการศึกษาทางไกลและผู้เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 1 : แนวโน้ม
การศึกษาทางไกล. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2530.
- วิจิตร ศรีสอาน. การศึกษาทางไกล. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529.
- สิรินาฏ ราชเคิม. การศึกษาความคิดเห็นในการพบกลุ่มของนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ในเขตการศึกษา 3. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- สมนึก ธาตุทอง. ความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มและนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนของครูประจำกลุ่มในเขตภาคกลาง.
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
อัดสำเนา.
- สมบุญ สาลยาชีวิน. จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่. เชียงใหม่ : ลานนาการพิมพ์, 2526.
- โสภารธรรม อัมพันธ์ศิริรัตน์. ความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลเกี่ยวกับการนิเทศด้าน
วิชาการของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดพัทลุง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.

- สุเทพ อ่วมเจริญ. การปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางวิทยุ
ไปรษณีย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529. อัดสำเนา.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒน
บริหารศาสตร์, 2532.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. การวิจัยและประเมินผลการศึกษาผู้ใหญ่. ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, 2541. อัดสำเนา.
- _____. จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร, 2538.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544).
กรุงเทพฯ : อรรถผลการพิมพ์, 2539.
- อุ้นตา นพคุณ. การเรียนการสอนผู้ใหญ่เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์,
2527.
- Beder, Harold W. and Gordon G. Darkenwald. **Differences between Teaching Adult and Pre -
Adults : Some Proposition and Findings Adult Education.** 32 (3) : 169; 1982.
- Best, John W. **Research in Education.** 2nd ed. New Jersey : Prentice Hall, 1970.
- Cronbach, Lee J. **Essential of Psychological Testing.** 3rd ed. New York : Harper and Row,
1970.
- Ferguson, George A. **Statistical Analysis in Psychology and Education.** 5th ed. Tokyo :
McGraw Hill, 1981.
- Holmberg, B. **Status and Trends of Distance Education.** New York : Nichols Publishing
Company, 1981.
- Houle, C. O. **The Inquiring Mind.** Madison : University of Wisconsin Press, 1961.
- Knowles, M. S. **The Adult Learner : A Neglected Species.** 2nd ed. Houston : Gulf Publishing
Co., 1978.
- _____. **The Modern Practice of Adult Education : Andragogy Versus Pedagogy.** New
York : Association Press, 1972.

- Knox, A. B. **Adult Development and Learning**. San Francisco : Jossey - Bass Publishers, 1978.
- Pascal, C.E. "Instructional Options, Option Preferences and Course Outcomes," **The Alberta Journal of Education Research**. 17 : 1 - 11; 1971.
- Rogers, J. **Adults Learning**. Milton Keynes : Open University Press, 1977.
- Rogers, A. **Teaching Adults**. Milton Keynes : Open University Press, 1986.
- Skinner, B.F. **The Technology of Teaching**. New York : Meredith Publishing Company, 1968.
- Srinivasan, L. **Perspectives on Nonformal Adult Learning**. New York : World Education, 1977.
- Tough, A. **The Adult's Learning Projects**. Toronto : Ontario Institute for Studies in Education, 1971.
- Winer, B.J. **Statistical Principles in Experimental Design**. New York : McGraw - Hill Book Company, 1971.

ภาควิชาการศึกษาระดับสูง คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 คลองเตย กทม. 10110

28 มกราคม 2541

เรื่อง ขอความกรุณาช่วยตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร. กล้า สมตะกุล

เนื่องจากข้าพเจ้า รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ กำลังสร้างแบบวัดสำหรับการวิจัย
“ทัศนคติของครูประจำกลุ่มทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ในเขตภาคตะวันออก”
ขณะนี้ได้ร่างแบบวัดทัศนคติเสร็จสิ้นแล้ว และได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์และความ
เชี่ยวชาญในด้านการสอนผู้ใหญ่

จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา
(Content Validity) ของแบบวัดทัศนคติฉบับนี้ ทั้งนี้ถ้าหากท่านเห็นด้วย กรุณาขีด (✓) หน้าข้อ
ทางด้านซ้ายมือของแต่ละข้อ แต่ถ้าเห็นว่าน่าจะแก้ไขแล้วช่วยเขียนในช่องว่างทางขวามือ อนึ่ง
เครื่องหมาย (+) หรือ (-) หน้าข้อ หมายถึง ทิศทางในแต่ละประเด็นของข้อคำถามนั้น ๆ

ขอขอบคุณในความกรุณาของท่าน และหวังว่าผลการวิจัยนี้ จะช่วยสนับสนุน
การสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ทางไกลให้ประสบผลดียิ่งขึ้นในอนาคต

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

โทร. 258 - 3997, 260 - 3638 ต่อ 20

โทรสาร 664 - 3820 ต่อ 5574, 260 - 0124

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 คลองเตย กทม. 10110

28 มกราคม 2541

เรื่อง ขอความกรุณาช่วยตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร. ปริญญ์ จริยวิทยานนท์

เนื่องจากข้าพเจ้า รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ กำลังสร้างแบบวัดสำหรับการวิจัย
"ทัศนคติของครูประจำกลุ่มทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ในเขตภาคตะวันออก"
ขณะนี้ได้ร่างแบบวัดทัศนคติเสร็จสิ้นแล้ว และได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์และความ
เชี่ยวชาญในด้านการสอนผู้ใหญ่

จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา
(Content Validity) ของแบบวัดทัศนคติฉบับนี้ ทั้งนี้ถ้าหากท่านเห็นด้วย กรุณาขีด (✓) หน้าข้อ
ทางด้านซ้ายมือของแต่ละข้อ แต่ถ้าเห็นว่าน่าจะแก้ไขแล้วช่วยเขียนในช่องว่างทางขวามือ อนึ่ง
เครื่องหมาย (+) หรือ (-) หน้าข้อ หมายถึง ทิศทางในแต่ละประเด็นของข้อคำถามนั้น ๆ

ขอขอบคุณในความกรุณาของท่าน และหวังว่าผลการวิจัยนี้ จะช่วยสนับสนุน
การสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ทางไกลให้ประสบผลดียิ่งขึ้นในอนาคต

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

โทร. 258 - 3997, 260 - 3638 ต่อ 20

โทรสาร 664 - 3820 ต่อ 5574, 260 - 0124

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 คลองเตย กทม. 10110

28 มกราคม 2541

เรื่อง ขอความกรุณาช่วยตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ เรวัตน์ สุธรรม

เนื่องจากข้าพเจ้า รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ กำลังสร้างแบบวัดสำหรับการวิจัย
"ทัศนคติของครูประจำกลุ่มทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ในเขตภาคตะวันออก"
ขณะนี้ได้ร่างแบบวัดทัศนคติเสร็จสิ้นแล้ว และได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์และความ
เชี่ยวชาญในด้านการสอนผู้ใหญ่

จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา
(Content Validity) ของแบบวัดทัศนคติฉบับนี้ ทั้งนี้ถ้าหากท่านเห็นด้วย กรุณาขีด (✓) หน้าข้อ
ทางด้านซ้ายมือของแต่ละข้อ แต่ถ้าเห็นว่าน่าจะแก้ไขแล้วช่วยเขียนในช่องว่างทางขวามือ อนึ่ง
เครื่องหมาย (+) หรือ (-) หน้าข้อ หมายถึง ทิศทางในแต่ละประเด็นของข้อคำถามนั้น ๆ

ขอขอบคุณในความกรุณาของท่าน และหวังว่าผลการวิจัยนี้ จะช่วยสนับสนุน
การสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ทางไกลให้ประสบผลดียิ่งขึ้นในอนาคต

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

โทร. 258 - 3997, 260 - 3638 ต่อ 20

โทรสาร 664 - 3820 ต่อ 5574, 260 - 0124

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 คลองเตย กทม. 10110

28 มกราคม 2541

เรื่อง ขอความกรุณาช่วยตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รศ. ดร. วิกร ตันฑาทุโธ

เนื่องจากข้าพเจ้า รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ กำลังสร้างแบบวัดสำหรับการวิจัย
"ทัศนคติของครูประจำกลุ่มทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ในเขตภาคตะวันออก"
ขณะนี้ได้ร่างแบบวัดทัศนคติเสร็จสิ้นแล้ว และได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์และความ
เชี่ยวชาญในด้านการสอนผู้ใหญ่

จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา
(Content Validity) ของแบบวัดทัศนคติฉบับนี้ ทั้งนี้ถ้าหากท่านเห็นด้วย กรุณาขีด (✓) หน้าข้อ
ทางด้านซ้ายมือของแต่ละข้อ แต่ถ้าเห็นว่าน่าจะแก้ไขแล้วช่วยเขียนในช่องว่างทางขวามือ อนึ่ง
เครื่องหมาย (+) หรือ (-) หน้าข้อ หมายถึง ทิศทางในแต่ละประเด็นของข้อคำถามนั้น ๆ

ขอขอบคุณในความกรุณาของท่าน และหวังว่าผลการวิจัยนี้ จะช่วยสนับสนุน
การสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ทางไกลให้ประสบผลดียิ่งขึ้นในอนาคต

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

โทร. 258 - 3997, 260 - 3638 ต่อ 20

โทรสาร 664 - 3820 ต่อ 5574, 260 - 0124

ภาควิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 คลองเตย กทม. 10110

28 มกราคม 2541

เรื่อง ขอความกรุณาช่วยตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รศ. ดร. สุรกุล เจนอบรม

เนื่องจากข้าพเจ้า รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ กำลังสร้างแบบวัดสำหรับการวิจัย
“ทัศนคติของครูประจำกลุ่มทางไกล ที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ในเขตภาคตะวันออก”
ขณะนี้ได้ร่างแบบวัดทัศนคติเสร็จสิ้นแล้ว และได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์และความ
เชี่ยวชาญในด้านการสอนผู้ใหญ่

จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา
(Content Validity) ของแบบวัดทัศนคติฉบับนี้ ทั้งนี้ถ้าหากท่านเห็นด้วย กรุณาขีด (✓) หน้าข้อ
ทางด้านซ้ายมือของแต่ละข้อ แต่ถ้าเห็นว่าน่าจะแก้ไขแล้วช่วยเขียนในช่องว่างทางขวามือ อนึ่ง
เครื่องหมาย (+) หรือ (-) หน้าข้อ หมายถึง ทิศทางในแต่ละประเด็นของข้อคำถามนั้น ๆ

ขอขอบคุณในความกรุณาของท่าน และหวังว่าผลการวิจัยนี้ จะช่วยสนับสนุน
การสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ทางไกลให้ประสบผลดียิ่งขึ้นในอนาคต

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

โทร. 258 - 3997, 260 - 3638 ต่อ 20

โทรสาร 664 - 3820 ต่อ 5574, 260 - 0124

ที่ ศธ 0403/ 752

กรมการศึกษานอกโรงเรียน
กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

3 มีนาคม 2541

เรื่อง ขอดำเนินการเคราะห้ตอนแบบสอบถามเพื่อทำการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ฉบับ

ด้วย รองศาสตราจารย์ สวัสดิ์ วัฒนวงศ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ในเขตภาคตะวันออก" ในการนี้ จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูประจำกลุ่มทางไกลในเขตภาคตะวันออก โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย

กรมการศึกษานอกโรงเรียนพิจารณาแล้วเห็นว่า การวิจัยในเรื่องดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อกรมการศึกษานอกโรงเรียน จึงขอให้ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดประสานงานกับผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเพื่อเก็บข้อมูลจากครูประจำกลุ่มทางไกล ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามของ รองศาสตราจารย์ สวัสดิ์ วัฒนวงศ์ ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชลอ กองสุทธิใจ)

อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน

กองการเจ้าหน้าที่

โทร. 2802926

โทรสาร. 2826898

แบบวัดสำหรับการวิจัย
เรื่อง “ทัศนคติของครูประจำกลุ่มทางไกล ที่มีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่
ในเขตภาคตะวันออก”

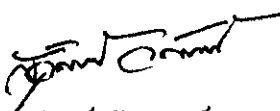
คำชี้แจง แบบวัดฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและพฤติกรรม ในการปฏิบัติงานสอนของครูประจำกลุ่ม ซึ่งมีต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ตามแนวคิดของโนลส์ (M.S. Knowles) โดยมีสาระสำคัญในการสอนผู้ใหญ่ 5 ด้าน ได้แก่ ความต้องการและความสนใจ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ การวิเคราะห์ประสบการณ์ ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเองและ ความแตกต่างระหว่างบุคคล

ทั้งนี้เมื่อท่านได้อ่านข้อความจบแล้ว ขอให้ท่านโปรดพิจารณาตามความเป็นจริงว่า ใน สถานการณ์สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ท่านปฏิบัติอยู่นั้น ท่านมีความเข้าใจ ความรู้สึก และพฤติกรรมใน การปฏิบัติการสอนจริงต่อข้อความในแบบวัดฉบับนี้อย่างไร จงเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้าน ขวามือให้ตรงกับความจริงมากที่สุด คำตอบของท่านทั้งหมด ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ ซึ่งจะไม่ผล ต่อการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่มในอนาคตแต่อย่างใดทั้งสิ้น

เกณฑ์การพิจารณาตอบคำถาม ตามความเห็นของท่านนั้น ท่านมีความเข้าใจ ความรู้สึก และพฤติกรรม ในการปฏิบัติจริง โดยจะเป็นไปตามเกณฑ์ต่อไปนี้

มากที่สุด	(5)	หมายถึง	ท่านมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการสอนได้มากที่สุด
มาก	(4)	หมายถึง	ท่านมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการสอนได้มาก
ปานกลาง	(3)	หมายถึง	ท่านมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการสอนได้ปานกลาง
น้อย	(2)	หมายถึง	ท่านมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการสอนได้น้อย
น้อยที่สุด	(1)	หมายถึง	ท่านมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการสอนได้น้อยที่สุด

ขอขอบคุณที่ท่านกรุณาใช้เวลาเพื่อผลการวิจัย
จะได้เกิดประโยชน์ต่อการสอนผู้ใหญ่ในอนาคต

(รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มศว ประสานมิตร

หมายเหตุ กรุณาตอบคำถามให้เสร็จภายใน 2 สัปดาห์ หลังจากที่ได้รับแบบวัดนี้ หลังจากนั้นโปรด นำส่ง หัวหน้า คบอ. ที่ท่านปฏิบัติงานประจำกลุ่มทางไกล

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของครูประจำกลุ่มทางไกล โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างหรือเติม
คำในช่องว่างตามความเป็นจริง ทั้งนี้กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 40 ปี

() 40 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพสมรส

() โสด () สมรส

4. วุฒิการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี

() ปริญญาตรีและสูงกว่า

5. สถานภาพการทำงาน

() เป็นครูประจำการ

() ไม่ได้เป็นครูประจำการ

6. การอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม

() ผ่านการอบรม

() ไม่ผ่านการอบรม

7. ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม

() น้อยกว่า 3 ปี

() 3 - 5 ปี

() 5 ปีขึ้นไป

8. สถานที่ทำการพบกลุ่ม

() ในเขตอำเภอเมือง

() นอกเขตอำเภอเมือง

ตอนที่ 2 ทักษะของครูประจำกลุ่มทางไกล ต่อทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

“กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ”

1) ความต้องการและความสนใจ	พฤติกรรมที่ปฏิบัติจริง				
	5	4	3	2	1
1. ในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ ท่านคิดว่าควรมีวิธีการสอนที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน					
2. ท่านคิดว่า การสำรวจความสนใจของนักศึกษาผู้ใหญ่ ควรได้จัดทำก่อนการสอนจะเริ่มต้น					
3. การสอนผู้ใหญ่ที่ดีและถูกต้อง ผู้สอนน่าจะได้ชักจูงให้ผู้เรียนเกิดความสนใจก่อนเสมอ					
4. ครูสอนผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จส่วนมากมักจะจัดกิจกรรมการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน					
5. หลักสูตรท่องจำน่าจะช่วยให้ นักศึกษาผู้ใหญ่สนใจเรียนมากกว่าหลักสูตรทั่วไป					
6. ความต้องการในการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ไม่มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม					
7. ในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ นั้นควรจะทำเช่นเดียวกันกับที่ผ่าน ๆ มาแล้ว เพราะว่ามีนักศึกษาที่มีลักษณะ คล้าย ๆ กันเกือบทุกรุ่น					
8. การวิเคราะห์ความต้องการและความสนใจของนักศึกษาผู้ใหญ่จะทำให้เสียเวลา น่าจะเน้นให้ครูเตรียมตัวด้านเนื้อหาวิชามากกว่า					
9. การจัดบรรยากาศในการสอนควรขึ้นอยู่กับความต้องการของครูเป็นหลัก ทั้งนี้เพราะจะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาผู้ใหญ่เกิดความสนใจขึ้นเอง					
10. การพบกลุ่มเป็นกิจกรรมที่ไม่อยู่ในความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่					

“กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ”

2) สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่	พฤติกรรมที่ปฏิบัติจริง				
	5	4	3	2	1
11. ท่านคิดว่าการสอนผู้ใหญ่จะประสบความสำเร็จ ดีขึ้น ถ้าให้บทเรียนมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของ ผู้เรียน					
12. ท่านคิดว่าการนำเนื้อหาวิชาที่ใช้สอนผู้ใหญ่ให้ สัมพันธ์กับตัวผู้เรียน ย่อมจะก่อให้เกิดผลดีกับ กิจกรรมการพบกลุ่มและกิจกรรม กพข.					
13. ครูที่สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ควรจัดกิจกรรมการสอน ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนให้มาก ที่สุด					
14. ท่านอยู่ในสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมคล้ายคลึงกับ นักศึกษา ดังนั้นจึงสามารถเชื่อมโยงกิจกรรม การสอนให้เกี่ยวข้องกับผู้เรียนได้โดยง่าย					
15. นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนใหญ่ต้องการเรียนรู้สิ่งแปลก ใหม่ที่แตกต่างไปจากชีวิตของผู้เรียน					
16. การสอนผู้ใหญ่ควรยึดถือเนื้อหาวิชามากกว่า สถานการณ์และสภาพปัญหาของตัวผู้เรียน					
17. เนื้อหาที่ใช้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากมีความ เหมาะสมดีแล้ว เพราะว่ามีเนื้อหาเหมือนกับที่ใช้ สอนในระบบโรงเรียน					
18. นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมาก ไม่ชอบเรียนรู้สิ่งที่ เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของตนเอง					
19. ครูไม่สามารถรับรู้ปัญหาของนักศึกษาผู้ใหญ่ได้ ทุกคน จึงเป็นเรื่องที่ยากมากในการที่จะสอน บทเรียนให้สัมพันธ์กับชีวิตของผู้เรียน					

“กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ”

3) การวิเคราะห์ประสบการณ์	พฤติกรรมที่ปฏิบัติจริง				
	5	4	3	2	1
20. การได้รับรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่ จะช่วยให้ท่านสามารถนำมาสัมพันธ์กับกิจกรรมการสอนได้					
21. ท่านคิดว่าประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นเนื้อหาการเรียนรู้ ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการสอนผู้ใหญ่					
22. ท่านสามารถรับทราบประวัติของนักศึกษาผู้ใหญ่ได้ โดยการให้เขาแนะนำตนเองก่อนเริ่มการเรียนรู้ครั้งแรก					
23. ถ้าครูใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่ย่อมจะช่วยให้ใช้วิธีการสอนได้มากขึ้น เช่น การสาธิต การอภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมติ ฯลฯ					
24. ประสบการณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นบทเรียนที่มีคุณค่า					
25. การนำประสบการณ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่มาใช้ใน กิจกรรมการพบกลุ่มเป็นเรื่องที่ยุ้งยากและไม่จำเป็น					
26. เนื่องจากประสบการณ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่มีมากมาย และแตกต่างกัน ดังนั้นผู้สอนไม่จำเป็นจะต้องให้ความสนใจมากนัก					
27. ในการสอนผู้ใหญ่ นั้น ผู้สอนไม่สามารถวิเคราะห์เกี่ยวกับประสบการณ์ของนักศึกษาได้ เนื่องจากจะต้องใช้เวลาอย่างมาก					
28. การให้นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์มากและหลากหลายเป็นผู้ช่วยครูในการเรียนการสอน จะทำให้คนที่ขาดประสบการณ์รู้สึกเป็นปมด้อย และเสียหน้า					

“กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ”

4) ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง	พฤติกรรมที่ปฏิบัติจริง				
	5	4	3	2	1
29. การเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น เป็นสิ่งที่น่าจะสนับสนุนให้เกิดแก่นักศึกษาผู้ใหญ่ทุก ๆ คน					
30. นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากมีวุฒิภาวะและความรับผิดชอบสูงจึงควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
31. นักศึกษาผู้ใหญ่ น่าจะได้มีส่วนร่วมประเมินผลการเรียนของตนเอง เพราะว่าเขาจะได้รับความก้าวหน้าในการเรียน					
32. ถ้าท่านสนับสนุนวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาทางไกล จะช่วยเพิ่มพูนความมั่นใจในตนเองให้แก่นักศึกษาได้มากขึ้น					
33. การค้นคว้าในห้องสมุดเป็นการเรียนแบบหนึ่งที่น่าส่งเสริม					
34. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนทางไกลไม่สามารถจะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง					
35. ครูสอนผู้ใหญ่ ไม่ควรส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะจะทำให้ครูด้อยความสำคัญลง					
36. การเรียนรู้ที่ดีที่สุดนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีบทบาททุกอย่างให้มากกว่าผู้เรียนตลอดเวลา					
37. การส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้เรียนด้วยตนเอง (Self - directing) คงเป็นเรื่องในทางอุดมการณ์และปรัชญาเท่านั้น ไม่น่าจะประสบผลสำเร็จได้จริงจังก					

“กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ”

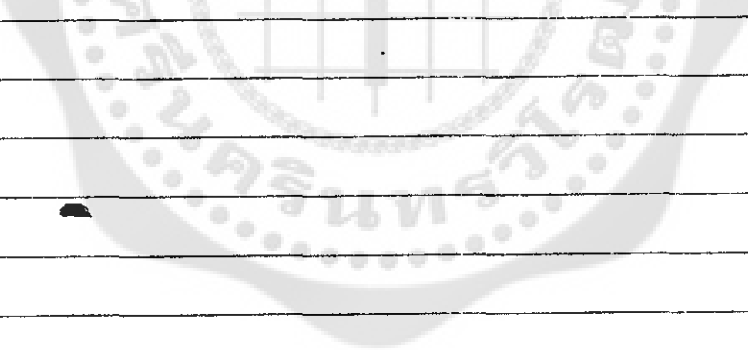
5) ความแตกต่างระหว่างบุคคล	พฤติกรรมที่ปฏิบัติจริง				
	5	4	3	2	1
38. ความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้ใหญ่แต่ละคนย่อมจะไม่เหมือนกันเลย					
39. ครูที่สอนผู้ใหญ่ควรคิดคำนึงอยู่เสมอว่า นักศึกษาที่มาพบกลุ่มมีความถนัดในการเรียนแตกต่างกัน					
40. นักศึกษาผู้ใหญ่แต่ละคนมีความถนัดและสมรรถภาพในการเรียนรู้แตกต่างกัน ดังนั้นครูควรให้ความสำคัญเรื่องนี้เสมอ					
41. ครูควรใช้วิธีการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ในหลาย ๆ รูปแบบและวิธีการ ทั้งนี้เพราะท่านเชื่อว่านักศึกษาแต่ละคนมีรูปแบบในการเรียนรู้ (Style of learning) เป็นของตนเอง					
42. นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนหนึ่งมีอาชีพแล้ว ความแตกต่างด้านอาชีพส่งผลให้ความสนใจในเนื้อหาที่แตกต่างกัน					
43. นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากอยู่ในวัยเดียวกัน ดังนั้นความแตกต่างระหว่างบุคคลจึงไม่น่าจะมีผลต่อการเรียน					
44. ครูสอนผู้ใหญ่ไม่ควรแยกกลุ่มผู้เรียนออกตามความสามารถ หรือกลุ่มอายุ เพราะจะทำให้ยุ่งยากในการสอน					
45. ท่านควรจะใช้วิธีการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ทุกคนเหมือนกัน จะทำให้ประหยัดเวลาและการสอนเนื้อหาในบทเรียนได้มากขึ้นด้วย					
46. ท่านคิดว่าความสามารถในการเรียนรู้ ตลอดจนความถนัดในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ ไม่น่าจะมีความแตกต่างกันมากนัก					

ตอนที่ 3 โปรดเขียนแสดงความคิดเห็นของท่าน ในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่มตามประเด็น
ดังต่อไปนี้

1) สภาพปัญหาและอุปสรรค ที่ท่านประสบในการทำหน้าที่สอนนักศึกษาผู้ใหญ่

2) ข้อเสนอแนะที่ท่านต้องการแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงต่อไป

ขอขอบคุณที่ท่านได้กรุณาตอบคำถาม

 J. J. Conant
 3/2/20
 4/1

(รองศาสตราจารย์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

4 มีนาคม 2541